

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

TINERETUL, POLITICILE ȘI PROGRAMELE EUROPENE PENTRU TINERET ȘI TINERII DIN ROMÂNIA

ÎN CONTEXTUL DECLARĂRII DE CĂTRE
COMISIA EUROPEANĂ A ANULUI 2022
AN EUROPEAN AL TINERETULUI

CUPRINS

Sumar Executiv.....	5
Metodologie și abordare.....	8
Despre tineri.....	9
Politica pentru tineret a Consiliului Europei.....	17
Politica pentru tineret a Uniunii Europene.....	19
Istoric și context.....	19
Strategia pentru tineret a Uniunii Europene - principalele direcții.....	21
Politicile de tineret în România.....	22
Cadrul strategic.....	22
Legislație primară.....	24
Dezvoltarea standardelor profesionale și profesiilor asociate domeniului – lucrător de tineret, consilier de tineret.....	25
Centre de tineret, consiliere și informare.....	25
Cardul European pentru Tineret.....	26
Campanii.....	27
Modalitatea de implementare și monitorizare directă a preluării standardelor europene în domeniu.....	28
Finanțarea activității de tineret.....	28
În loc de concluzii.....	29
Politici publice de tineret la firul ierbii în România.....	29
Politici publice de tineret în alte țări europene.....	31
Considerații generale.....	31
Estonia.....	32
Franța.....	32
Programele UE adresate tinerilor - Oportunități și bariere.....	34
Cronologie – Istoricul programelor.....	34
Erasmus + 2021-2027.....	35
Corpul European de Solidaritate.....	39
Corpul European de Solidaritate în România.....	39
Analiza utilizării fondurilor Uniunii Europene pentru tinerii din România – cazul Schemei de Garanție pentru Tineret.....	42
Garanția pentru tineret – aspecte introductive.....	42
Planificarea implementării Garanției pentru tineret în România.....	43
Utilizarea fondurilor europene din POCU 2014-2020 pentru implementarea Garanției pentru tineret în România.....	46
Contractare.....	46

<i>Utilizare și absorbție</i>	47
Efectele fondurilor europene din POCU 2014-2020 pentru implementarea Garanției pentru tineret în România.....	47
Factori care au afectat utilizarea fondurilor UE pentru implementarea Garanției pentru tineret în România	49
Rezultatele implementării Garanției pentru tineret în România. În loc de concluzii	50
Măsuri planificate pentru implementarea Garanției pentru tineret extinse utilizând bugetul Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027	51
Analiza utilizării fondurilor Uniunii Europene pentru tinerii din România – alte programe pentru tineret finanțate prin Fondul Social European, Mecanismul de Redresare și Reziliență și alte surse, în afară de Erasmus+, Corpul European de Solidaritate și intervențiile aferente Schemei de Garanție pentru Tineret	53
Măsuri de implementare a Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2016-2020.....	53
Alte măsuri finanțate din fondurile Uniunii Europene pentru tinerii din România	55
Rezultatele și disponibilitatea fondurile Uniunii Europene pentru tinerii din România. În loc de concluzii	56
Măsuri planificate pentru sprijinirea tinerilor din România utilizând bugetul Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027	57
Concluzii.....	57
Recomandări pentru România.....	59

SUMAR EXECUTIV

Consiliul Economic și Social (C.E.S.) și-a propus, prin prezentul studiu, să analizeze gradul în care România transpune la nivel național recomandările în domeniul politicii de tineret ale principalelor organisme europene relevante în acest sens – Consiliul Europei, principala organizație europeană de drepturile omului, formată din 46 de state membre, respectiv Uniunea Europeană, precum și să analizeze modalitatea în care fondurile de la bugetul Uniunii Europene dedicate tinerilor sunt folosite la nivel național. Studiul a fost realizat în perioada august 2022 – aprilie 2023 de către Comisia de specialitate temporară desemnată în acest sens de Plenul Consiliului Economic și Social și de experții independenți

Primul capitol prezintă succint câteva date referitoare la numărul de tineri din România și evoluția acestui număr în timp, precum și diferite caracteristici referitoare la tineri. Între 2011 și 2022, populația tânără a scăzut cu peste 1 milion de locuitori, de la 5,51 milioane la 4,49 milioane și a scăzut de asemenea ca procent din populația rezidentă generală, de la 27.37% la 23,61%. În ultimii 10 ani, peste 100 de mii de tineri au emigrat definitiv din România, stabilindu-și oficial domiciliul în altă țară. Este de așteptat ca ponderea tinerilor din populația generală să continue să scadă, atât datorită natalității scăzute, cât și datorită migrației, inversarea piramidei vârstelor având consecințe socio-economice importante. Alte date prezentate se referă la nivelul de educație și participarea la programe profesionale, România situându-se semnificativ în urma mediei europene. Tinerii se confruntă de asemenea cu diferite probleme de sănătate fizică sau mentală, consumul de droguri, probleme legate de sănătatea sexuală și reproductivă, iar România înregistrează cel mai mare număr de sarcini înregistrate la minore din Uniunea Europeană. Tinerii au încredere mai mare în armată, mediul academic și organisme internaționale (UE, NATO), decât în rețele sociale, mass-media, Președintele, Guvernul și Parlamentul României, iar aproape 2 treimi dintre tineri consideră că direcția în care se îndreaptă România este greșită. În timp ce marea majoritate se declară mulțumiți de relațiile cu familia, sănătatea proprie și condițiile în care locuiesc, procentul celor care se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de locul de muncă și veniturile obținute este mult mai mic.

Studiul analizează implementarea în România a politicilor pentru tineret ale Consiliului Europei și ale Uniunii Europene. **Consiliul Europei**, organizație internațională cu 46 de state membre, la care România a aderat în 1993, este preocupată de tinere încă de la fondare și a elaborat standarde internaționale în domeniul tineretului, cu privire la activitatea de tineret și lucrătorii de tineret, participarea tinerilor, promovarea și recunoașterea învățării non-formale, accesul tinerilor la drepturi, accesul tinerilor din cartiere dezavantajate la drepturi sociale, cetățenia și participarea tinerilor la viața publică, informarea tinerilor, educația și incluziunea socială a copiilor și tinerilor cu tulburări din spectrul autist, sprijinirea tinerilor refugiați în tranziția la maturitate, participarea tinerilor romi, protejarea societății civile tinere și a tinerilor, și sprijinirea participării lor în procesele democratice. **Uniunea Europeană**, organizație internațională cu 27 de state membre, la care România a aderat în 2007, introduce prima referință conceptuală asupra politicii de tineret ca domeniu distinct în 1992, în Tratatul de la Maastricht, și evoluează pentru a aborda teme precum ocuparea și antreprenoriatul, incluziunea socială, participarea, educația și formarea, sănătatea și bunăstarea, voluntariatul, tineretul în lume, creativitatea și cultura, activitatea de tineret, cetățenia activă, activitățile digitale de tineret, educația și formarea lucrătorilor de tineret, sporirea oportunităților pentru tinerii din mediul rural, mobilitățile internaționale și altele. **Strategia pentru tineret a Uniunii Europene** se concentrează pe 3 arii tematice prioritare – implicare, conectare și responsabilizare, și promovează 11 obiective de tineret care ating domenii precum egalitate de gen, incluziune, informare și dialog, sănătate mintală și bunăstare, dezvoltarea tinerilor în mediul rural, ocupare, educație, spații pentru tineri, sustenabilitate și programe europene, având astfel orientare transversală.

În **privința politicilor pentru tineret de la nivel național**, studiul urmărește dezvoltarea legislației, a cadrului strategic, a infrastructurii, dezvoltarea profesiilor relevante, campaniile, modalitatea de transpunere a standardelor internaționale în domeniu și finanțarea activității de tineret. Studiul arată că **România nu are, din 2020, o Strategie națională în domeniul tineretului**, iar pentru Strategia anterioară, adoptată **pentru perioada**

2015 – 2020, Guvernul nu a adoptat niciodată Plenul de implementare necesar pentru implementarea propriuzisă a acesteia. Astfel, putem spune că în ultimii cel puțin 10 ani, România nu a avut o abordare strategică pentru dezvoltarea activității și politicilor de tineret. Totodată, domeniul a fost mutat frecvent de la un minister la altul, determinând întâzieri și blocaje în dezvoltarea activității și politicilor de profil. Legea tinerilor nr. 350/2006, adoptată inclusiv sub presiunea calendarului de aderare la Uniunea Europeană, a fost actualizată în 2022 și așteaptă o decizie a Curții Constituționale în vederea promulgării (sau, după caz, a modificării și adoptării/promulgării ulterioare). Merită menționat și faptul că România a reglementat, de asemenea, ocupația de lucrător de tineret. Deși politicile naționale sunt aliniate la politicile internaționale la nivel de obiective generale, implementarea este precară, cu o finanțare pentru activități de tineret de doar 8 milioane de lei în 2022, echivalentul a 2 lei / tânăr român, în tendință descrescătoare față de 13.84 milioane în 2020 și 12.9 milioane lei în 2021. De asemenea, nu au fost identificate proceduri clare referitoare la modalitatea de transpunere a standardelor internaționale noi, pe măsură ce acestea sunt adoptate, sau evaluări ale preluării acestor standarde.

Analiza referitoare la **implementarea programelor cu finanțare europeană dedicate tinerilor, în România**, este împărțită în trei secțiuni – programele Erasmus Plus și Corpul European de Solidaritate, gestionate de Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP) (1), Schema de Garanție pentru Tineret, implementată în special prin Programul Operațional Capital Uman (POCU), Programul Operațional Educație și Formare pentru noua perioadă de programare (2) și, respectiv, alte programe relevante pentru tineri (3).

Programele **Erasmus+** (fost Erasmus) și **Corpul European de Solidaritate** sunt, cu siguranță, cele mai apreciate programe de finanțare accesate de organizațiile internaționale. Fondurile care revin României sunt gestionate de **Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP)**, care organizează apelurile de finanțare și acordă granturi organizațiilor neguvernamentale și altor entități beneficiare. În perioada 2014 – 2022 au fost finanțate prin **programul Erasmus+** 1964 de proiecte, 1751 de proiecte în cadrul Acțiunii 1 – Proiecte de Mobilitate, 153 în cadrul Acțiunii 2 – Parteneriate Strategice și 60 de proiecte în cadrul Acțiunii 3 – Proiecte de dialog pentru tineri (acțiunea 3 nu mai face parte din program din anul 2021). Bugetul alocat pentru România în cadrul programului a fost, în 2022, de 110 milioane de Euro, cu 20 de milioane de Euro mai mare decât cel din 2021. Prin **Corpul European de Solidaritate**, Uniunea Europeană a susținut, în perioada 2018 – 2022, 538 de proiecte, dintre care 223 de proiecte de voluntariat și 297 de proiecte de solidaritate, acțiuni care se regăsesc în continuare în program, respectiv 8 parteneriate de voluntariat și 10 proiecte de experiență profesională, tipuri de proiecte care nu mai fac parte din program începând cu 2021, bugetul total executat pentru proiectele finalizate până la 1 decembrie 2022 fiind de 6,8 milioane de Euro. Aceste programe sunt apreciate de organizațiile neguvernamentale de profil, metodologia de finanțare fiind mai simplă decât celelalte tipuri de finanțări analizate. Totodată, este relevant de menționat că agenția responsabilă de gestionarea fondurilor derulează o activitate de informare constantă, precum și activități de formare prin diferitele rețele de experți pe care le organizează și coordonează.

Schema de Garanție pentru Tineret este programul cu cea mai largă susținere financiară din fonduri europene destinat exclusiv tinerilor, fiind susținut de la bugetul Uniunii Europene în special prin Fondul Social European (FSE, respectiv FSE+), Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineri (ILMT) și instrumentul NextGenerationEU, în cadrul căruia se regăsesc Planurile Naționale de Redresare și Reziliență, precum și prin bugetele naționale. Scopul este asigurarea unei tranziții fără probleme de la școală către un loc de muncă, iar garanția și-a propus să asigure faptul că toți tinerii sub vârsta de 30 de ani (inițial, 24 de ani) primesc o ofertă de calitate: de încadrare în muncă, de continuare a educației, de ucenicie sau de efectuare a unui stagiu, în termen de patru luni de la pierderea unui loc de muncă sau de la încetarea frecventării unei forme de învățământ formal. România a adoptat o serie de modificări legislative corelate cu scopul Garanției, inclusiv vizând programele de ucenicie, stagiile de adaptare profesională pentru absolvenții de învățământ superior, sprijin pentru persoanele mobile (care își schimbă reședința pentru a se angaja în altă localitate) și altele. O serie de reforme planificate

În perioada 2017 – 2020 nu s-au finalizat niciodată, reforme precum adoptarea unei noi legi a tineretului, actualmente în analiză la Curtea Constituțională a României, respectiv a unui Plan de Implementare a Strategiei naționale în domeniul tineretului 2015 – 2020. Finanțarea Garanției pentru Tineret din fonduri europene s-a realizat (programatic) prin Programul Operațional Capital Uman – varianta actualizată în 2022 a programului arată că bugetul disponibil (afertent perioadei de programare 2014 – 2020, în implementare până la finalul anului 2023) este de 499 milioane de Euro. În total, până la 31 octombrie 2022 fuseseră contractate proiecte cu bugete de însumează peste 530 de milioane de Euro, însă, din 275 de proiecte contractate, în noiembrie 2022 fuseseră finalizate doar 15, celelalte 260 urmând să se finalizeze în 2023. Studiul arată că efectele programelor europene au fost, în general, modeste – de altfel, relativ la media europeană, problema tinerilor în situații NEET și a tinerilor șomeri în România s-a agravat între 2014 și 2019, perioadă de creștere economică și în care pandemia și conflictul armat declanșat de Rusia împotriva Ucrainei nu produsese încă efecte. Acest lucru se datorează, parțial, demarării târzii a programului, condiții dificile de accesare a finanțării în cadrul apelurilor inițiale, rectificate parțial în 2020, precum și lipsa de activități adaptate la grupul țintă format din tineri în situații NEET, neținând cont de particularitățile acestora în raport cu șomerii de vârste mai înaintate și bunele practici dezvoltate în lucrul cu tinerii la nivel internațional. Astfel, România nu a reușit, decât în mică măsură, să asigure viitorul profesional și economic al tinerilor prin Garanția pentru Tineret.

În ceea ce privește **implementarea Strategiei naționale în domeniul politicii pentru tineret 2015 – 2020**, studiul face o radiografie a posibilităților de finanțare a măsurilor propuse din fonduri europene. Astfel, **din 213 măsuri prioritare listate, 84 ar fi putut să fie finanțate utilizând fonduri europene**. Din păcate, strategia nu a avut niciodată un plan de implementare adoptat și, implicit, eventualele succese în atingerea măsurilor planificate, cu sprijinul fondurilor europene, nu pot fi atribuite direct procesului de implementare a strategiei, ci au ținut mai degrabă de interesele instituțiilor care au gestionat liniile respective de finanțare și a beneficiarilor care au implementat proiecte. Totodată, mai multe programe relevante pentru tineri nu au urmărit în mod direct beneficiari din această categorie de vârstă și nu au colectat informații referitoare la vârstă în general, astfel că impactul lor nu a putut fi măsurat în mod concret.

Consiliul Economic și Social recomandă Guvernului și Parlamentului României să fructifice oportunitățile actuale și viitoare de finanțare pentru a dezvolta un **ecosistem de tineret** care are în centru **nevoile și interesele generațiilor actuale și viitoare de tineri**, prin care aceștia să fie atât **beneficiari** ai oportunităților de finanțare oferite, cât și **agenți de transformare și co-creatori** ai viitorului comunităților lor. În mod concret, C.E.S. recomandă, printre altele: creșterea nivelului de finanțare al autorității centrale cu atribuții în domeniul tineretului cel puțin până la nivelul finanțării anuale europene; creșterea accesului la finanțare prin mecanisme financiare simplificate, pe modelul folosit de programele Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate; maparea tuturor finanțărilor și asigurarea complementarității acestora în susținerea a activităților, serviciilor, proiectelor și programelor de tineret; susținerea capacității organizaționale a ONG-urilor și instituțiilor de tineret prin granturi operaționale; proiectarea mai bună a liniilor de finanțare viitoare pentru a asigura eligibilitatea măsurilor de dedicată dezvoltării ecosistemului de tineret și posibilitatea structurilor neguvernamentale și a autorităților locale de a fi beneficiare ale acestor finanțări; dezvoltarea co-managementului în domeniul politicilor și programelor de tineret, pornind de la modelul existent la nivelul Consiliului Europei. Referitor la investiții concrete, C.E.S. recomandă **dezvoltarea rețelei de centre de tineret publice și private, a rețelei de lucrători și personal de tineret**, înființarea unui **centru național de resurse pentru tineret** care să includă un **centru virtual integrat de tineret**. Referitor la modul de lucru la nivelul guvernului, C.E.S. recomandă asigurarea cooperării intersectoriale, cu înființarea unui **Consiliu pentru Tineret Interministerial** coordonat de către Primul-ministru sau de către Secretariatul General al Guvernului. Studiul propune, totodată, **(re)înființarea Autorității Naționale pentru Tineret**, care poate funcționa în subordinea Secretariatului General al Guvernului și poate colabora cu ministerele de linie, cu condiția de a avea personal angajat cu competențele necesare pentru a realiza funcțiile propuse, inclusiv cu accesarea de fonduri europene, precum și de a beneficia de susținere politică și financiară. În ceea ce privește **implementarea la nivel național a politicilor pentru tineret ale organismelor internaționale** din care România face parte, Consiliul recomandă,

printre altele, adoptarea unei **proceduri** care să prevadă, pentru fiecare astfel de document, necesitatea unui **plan de implementare și modalități de monitorizare și evaluare**, precum și alte măsuri referitoare la formarea angajaților, diseminare, schimburi de bune practici și dezvoltarea colaborării inter-instituționale.

METODOLOGIE ȘI ABORDARE

Studiul „*Tineretul, politicile și programele europene pentru tineret și tinerii din România, în contextul declarării de către Comisia Europeană a anului 2022 an european al tineretului*” a fost realizat în baza Hotărârii Plenului C.E.S. nr. 37/22.02.2022. În acest sens, a fost înființată o comisie temporară de specialitate formată din următorii membri ai Plenului C.E.S.: Mihai Dragoș (Președinte/Raportor – ONG-uri), Diana Chiriacescu (ONG-uri), Horia-Șerban Onița (ONG-uri), Sterică Fudulea (confederații patronale), Floriana-Adriana Popa (confederații patronale) și Marius-Ovidiu Nistor (confederații sindicale). În structura comisiei, pe parcursul activității, a avut loc o modificare, doamna Floriana-Adriana Popa încetând activitatea ca membru al Plenului C.E.S. și al comisiei temporare, iar doamna Doina Ciomag fiind desemnată pentru completarea componenței acesteia din partea confederațiilor patronale, prin Hotărârea Plenului nr. 28/21.02.2023.

Comisia a stabilit obiectivele și structura studiului și a contractat, în vederea pregătirii de contribuții, următorii experți:

- **Dr. Andrei Dobre** – *Analiza populației tinere, inclusiv din perspectiva mișcării naturale, a migrației și a informațiilor cunoscute referitoare la calitatea vieții acestora și a factorilor care o afectează.*
- **Yolanda-Raluca FLORESCU** – *Implementarea politicilor europene la nivel național – Strategia pentru tineret 2030 a Consiliului Europei și recomandările Comitetului Miniștrilor către Statele Membre în domeniul tineretului*
- **Andrei Popescu** – *Implementarea politicilor europene la nivel național – Strategia pentru tineret a Uniunii Europene și alte politici UE*
- **Dr. Adina Marina Șerban** – *Utilizarea fondurilor Uniunii Europene pentru tinerii din România – cazul programelor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate*
- **Dr. Irina Lonean** (2 livrabile) – *Analiza utilizării fondurilor Uniunii Europene pentru tinerii din România – cazul Schemei de Garanție pentru Tineret și, respectiv, alte programe pentru tineret finanțate prin Fondul Social European, Mecanismul de Redresare și Reziliență și alte surse, în afară de Erasmus+, Corpul European de Solidaritate și intervențiile aferente Schemei de Garanție pentru Tineret*

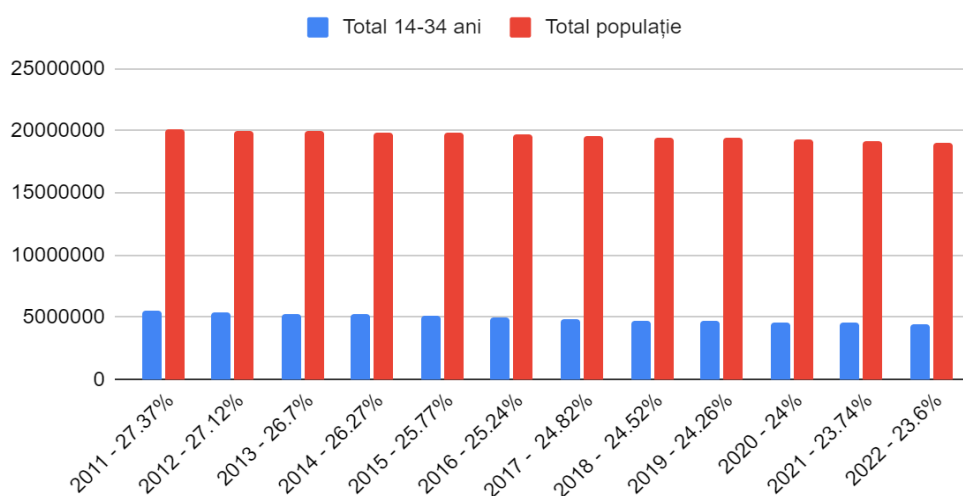
Experții au lucrat în perioada **octombrie – decembrie 2022**. Aceștia au folosit, în principal, date din surse publice disponibile pe perioada activității lor, precum și informații primite de la instituții publice relevante, solicitate de comisie la propunerea experților. Instituțiile de la care au fost solicitate/primite informații sunt: Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse (MFTES), Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), Autoritatea de Management a Programului Operațional Capacitate Administrativă (Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației), Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (MMSS), Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP) și Camera Deputaților, secretariatului delegației României la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

În perioada ianuarie – martie a.c., comisia a continuat integrarea de informații primite din partea instituțiilor publice, iar în luna aprilie a definitivat și adoptat conținutul studiului, transmițându-l spre adoptare Plenului C.E.S.

DESPRE TINERI

România definește tinerii¹ ca fiind persoanele cu vârste cuprinse între 14 și 35 de ani. La nivelul anului 2022², tinerii reprezentau **23.61% din populația rezidentă totală**, respectiv **4,49 milioane de persoane** din totalul de 19 milioane. Este de reținut că populația rezidentă în 1990 era de 23,49 milioane locuitori, cu 4,45 milioane mai mult, iar estimările ONU³ pentru 2050 arată o scădere a populației până la 16,26 milioane de persoane. Populația tânără este în scădere atât numeric, cât și ca procent din populația generală. **Între 2011 și 2022, populația tânără a scăzut cu peste 1 milion de locuitori**, respectiv de la 5,51 milioane la 4,49 milioane, și a scăzut de asemenea ca procent din populația rezidentă generală, de la 27,37% în 2011 la 23,61% în 2022.

Evoluția populației totale și a populației tinere în perioada 2011 - 2022

Tabel 1 Evoluția populației generale și a populației tinere între 2011 și 2022. Graficul reflectă populația numeric și pentru fiecare an este menționată ponderea procentuală a tinerilor în populația totală.

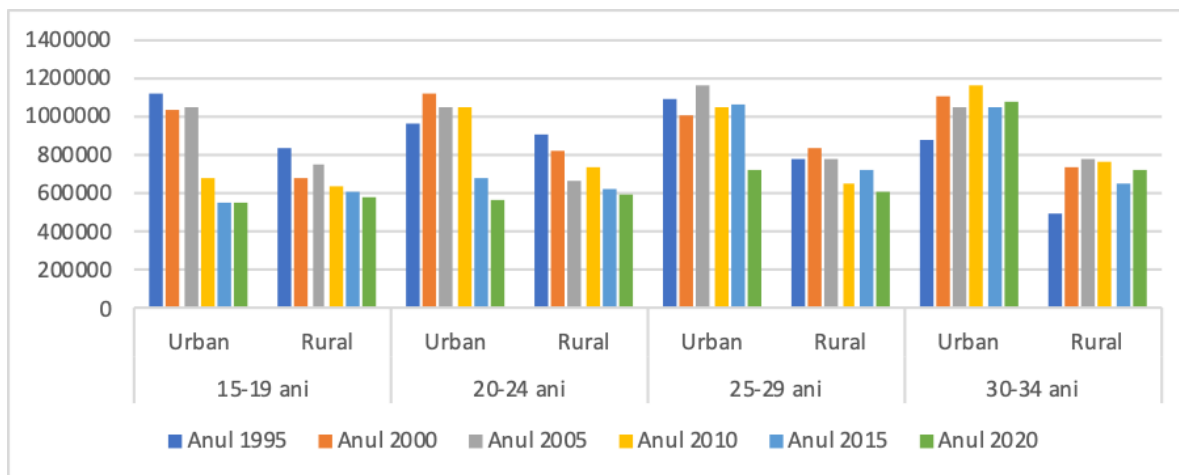
Distribuția pe sexe a populației tinere este de 51,64% persoane de sex masculin, respectiv 2,32 milioane, și de 48,36% persoane de sex feminin, respectiv 2,17 milioane de persoane.

În ceea ce privește **mediul de rezidență** al acestora, 52,06% dintre tineri locuiesc în mediul rural (2,34 milioane locuitori) și 47,94% locuiesc în mediul urban (2,15 milioane locuitori). Dinamica tinerilor rural versus urban arată o reducere mai pronunțată a numărului de tineri de 15-19 și 20-24 din mediul urban comparativ cu cel rural și că există o inversare proporțională între aceste categorii (mai mulți tineri în mediul rural decât în mediul urban). Numărul tinerilor de 15-24 de ani care trăiesc în mediul urban a scăzut semnificativ (de la 2,1 milioane în 2000 la 1,1 milioane în 2020), în timp ce în mediul rural scăderea a fost mult mai mică (de la 1,5 milioane la 1,2 milioane). Astfel, în 2020, 581.000 de persoane cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani și 595.000 de persoane cu vârsta între 20-24 de ani locuiau în mediul rural, în timp ce 547.000 de persoane cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani și 563.000 de persoane cu vârsta 20-24 erau înregistrate în orașe. În opinia noastră, aceste date prezintă limitări datorate înregistrării târzii a schimbării reședinței în cazul tinerilor care merg la studii din mediul rural în mediul urban și rămân acolo.

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/73834>

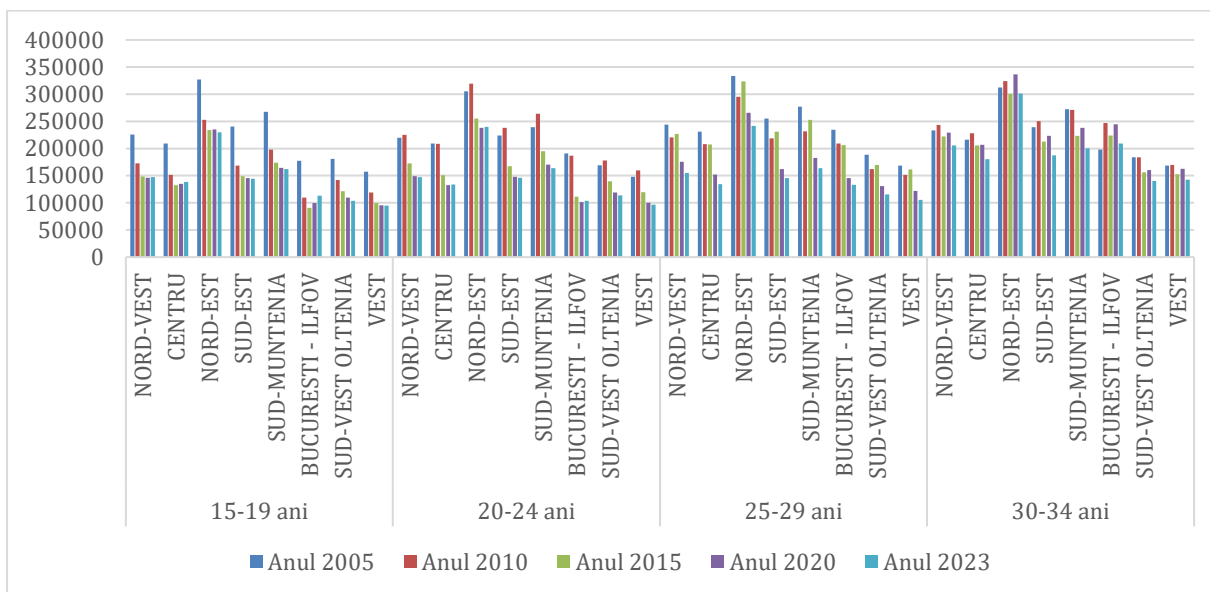
² <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

³ <https://www.worldometers.info/world-population/romania-population/>

Tabel 2 Evoluția numerică a tinerilor pe medii rezidențiale și grupe de vârstă. Prelucrare după INS, Tempo (POP107A)

La nivel **geografic**, Regiunea de Dezvoltare Nord-Est rămâne regiunea cu cel mai mare număr de tineri între 15 și 35 de ani (1,06 milioane), urmată de Regiunea de Dezvoltare Sud Muntenia (0,74 milioane) și Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (0,69 milioane). Între 2000 și 2020, numărul tinerilor a scăzut substanțial în toate regiunile în curs de dezvoltare. Astfel, în anul 2020 numărul tinerilor (15-35 ani) din zonele de dezvoltare Sud-Est, Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia a reprezentat doar 68% din totalul anului 2000, în timp ce în alte zone de dezvoltare acest indicator valorile sunt puțin mai mari (Centru: 70%, București-Ilfov: 71%, Vest: 72%, Nord-Vest: 74%, Nord-Est: 83%). Pe de altă parte, regiunile de dezvoltare de Sud-Est, Sud Muntenia și Sud-Vest au cea mai mare proporție de persoane peste 65 de ani (21% din populație).

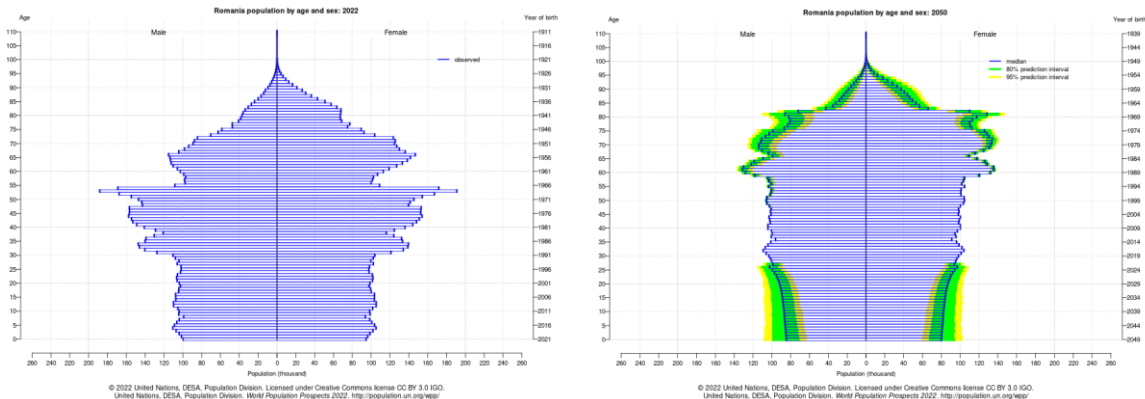

Tabel 3 Evoluția demografică a tinerilor cu vârste cuprinse între 15 - 34 de ani, pe regiuni de dezvoltare, în funcție de domiciliu. Prelucrare date după INS, Tempo (POP107A)

Piramida vârstelor din 2022⁴ versus proiecția pentru 2050 poate fi observată în cele două imagini de mai jos. Piramida vârstelor reprezintă o reprezentare grafică a structurii populației unei țări sau a unei regiuni în funcție de grupurile de vârstă. În România, piramida vârstelor a suferit o serie de schimbări semnificative în ultimele decenii, ca urmare a evoluțiilor demografice și socio-economice. În prezent, piramida vârstelor în

⁴ <https://population.un.org/wpp/Graphs/DemographicProfiles/Pyramid/642>

România este caracterizată de o bază îngustă, care reflectă scăderea natalității din anii '90 și începutul anilor 2000. Este de avut în vedere modul în care baza piramidei se îngustează iar vârful acesteia devine mai lat, proces care se mai numește și inversarea piramidei vârstelor. Efectele sociale ale scăderii numărului de tineri în România sunt multiple și pot avea un impact semnificativ asupra societății. De exemplu, o populație îmbătrânită poate duce la o creștere a cheltuielilor cu sănătatea și pensiile, deoarece există mai multe persoane care depind de aceste servicii și mai puțini contribuabili activi care să plătească impozite. De asemenea, scăderea numărului de tineri poate avea un impact asupra economiei, deoarece mai puțini oameni activi înseamnă mai puțini angajați.

În ceea ce privește natalitatea din ultimii ani putem se poate observa faptul că s-a menținut la un nivel scăzut, având o rată fluctuantă. Această rată poate fi analizată în funcție de politicile de natalitate dar și contextul socioeconomic general.

Medii de rezidență	Ani											
	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
	UM: Nascuti vii la 1000 locuitori											
Total	9,4	8,7	9	9,6	9,1	9,3	9,4	9,7	9,7	9,7	9,1	8,2
Urban	9,2	8,4	8,6	9,3	8,8	9	9,2	9,5	9,5	9,5	8,7	7,6
Rural	9,7	9,2	9,5	10	9,5	9,5	9,7	9,9	9,9	9,9	9,6	8,9

Sursa: INS/TEMPO POP202A

Totodată, vârsta medie a mamei la prima naștere și la toate nașterile a crescut constant în ultimii 10 ani, fapt ce se poate observa din tabelul de mai jos. Aceasta creștere a fost una constantă atât pentru mediul rural cât și pentru cel urban.

Prima naștere/ toate nașterile	Medii de rezidență	Ani										
		Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
		Ani	Ani	Ani	Ani	Ani	Ani	Ani	Ani	Ani	Ani	Ani
Varsta medie a mamei la prima naștere	Total	26,2	26,3	26,6	26,9	27	27,1	27,3	27,4	27,7	27,8	27,5
	Urban	27,7	27,8	28	28,4	28,5	28,6	28,8	28,9	29,2	29,3	29,2
	Rural	23,6	23,8	24,3	24,4	24,6	24,7	24,9	25,1	25,4	25,5	25,2
Varsta medie a mamei la toate nașterile	Total	27,7	27,8	28	28,2	28,3	28,4	28,5	28,7	28,8	28,9	28,8
	Urban	28,8	28,9	29	29,3	29,5	29,6	29,8	29,9	30	30,1	30,2
	Rural	26,3	26,5	26,7	26,8	26,8	26,9	27,1	27,2	27,3	27,4	27,4

Sursa: INS/ TEMPO POP201F

Numărul întreruperilor de sarcină a scăzut constant în rândul populației tinere de la 78.6 mii de întreruperi în 2011 până la un minim de 21.16 mii în 2021. Mai multe date se pot observa în tabelul de mai jos. Accesul la informații și metode contraceptive, programele și accesul la servicii de sănătate precum și valorile fiecărei persoane sunt elemente care contribuie la acest indicator. Totodată, este de menționat că 2020 și 2021 au fost marcați de criza COVID, moment în care întreruperile de sarcină au fost declarate neesențiale. Din acest motiv vedem un număr considerabil mai mic față de anii anteriori. Totodată, este de precizat că aceste date sunt colectate din sistemul public și pot să nu redea imaginea completă. Conform raportului de cercetare al Centrului

Filia cu privire la *Refuzul efectuării avortului la cerere în România 2020-2021* dintre cele 171 de spitale care au răspuns la solicitările conform Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, un număr de 51 de spitale au invocat motive religioase pentru a justifica refuzul de a oferi avorturi la cerere, în timp ce alte 20 de spitale au invocat motive etice sau morale. Conform raportului, în primele șase luni ale anului 2022, conform datelor furnizate de INSP, 13 județe din România nu au înregistrat nicio procedură de avort la cerere, în timp ce în 2021 numai 11 județe nu au raportat nicio intervenție de acest fel. În plus, trei dintre aceste județe (Olt, Hunedoara și Vâlcea) nu dispun de nicio opțiune de avort la cerere, nici în cadrul sistemului public, nici în cel privat.⁵

Înruperi de sarcina, pe grupe de varsta ale mamei											
Grupe de varsta ale mamei	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar
Varsta mamei 15-19 ani	9589	7547	7611	7287	6431	5955	5267	4883	4294	2747	<u>2533</u>
Varsta mamei 20-24 ani	22812	18990	17392	15316	13216	11876	10493	9602	8901	5782	<u>5300</u>
Varsta mamei 25-29 ani	23005	20210	20523	19210	18153	15385	13114	11942	10528	6896	<u>6397</u>
Varsta mamei 30-34 ani	23241	19635	18584	16656	14808	13395	12349	11839	11038	7660	<u>6937</u>
Total	78647	66382	64110	58469	52608	46611	41223	38266	34761	23085	21167

Sursa: INS/TEMPO - POP201G

Mișcarea migratorie a populației tinere din România poate fi analizată din perspectiva emigrărilor temporare, emigrărilor definitive dar și din schimbările de domiciliu în interiorul granițelor. În ultimii 10 ani au emigrat definitiv 101 mii de persoane dintre care 8.8 mii în 2020 și 14 mii în 2021⁶. Dacă în cazul emigrărilor definitive numerele se mențin într-un interval cuprins între 7 mii și 14 mii de persoane, în ceea ce privește emigrarea temporară se remarcă un număr mare de tineri care aleg să studieze și/sau să lucreze în alte țări. Anual se înregistrează peste 145 de mii de tineri care emigrează temporar. Acest lucru poate fi observat din următorul tabel de mai jos, cu date dezagregate pe grupe de vârstă și ani.

Emigranți temporar pe grupe de varsta												
Varste și grupe de varsta	Ani											
	Anul 2008	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
	UM: Numar persoane											
	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane
14 ani	2204	1589	1574	1536	1227	1226	1680	1822	2091	1388	1258	<u>1547</u>
15-19 ani	20542	12229	10249	10260	9503	10155	14424	21633	20905	18858	9615	<u>12478</u>
20-24 ani	55946	36538	29521	25965	23596	32055	40557	43705	41327	37833	26722	<u>24985</u>
25-29 ani	49320	30713	27395	26191	32327	47756	35224	42290	30545	37571	27162	<u>24495</u>
30-34 ani	41710	23527	18310	16322	22730	25815	24157	28330	25629	30590	25112	<u>26652</u>
Total	169722	104596	87049	80274	89383	117007	116042	137780	120497	126240	89869	90157

Sursa: INS/TEMPO POP 320A

⁵ <https://centrulfilia.ro/new/wp-content/uploads/2021/09/Raport-avorturi-2020-2021.pdf>

⁶ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Plecări cu domiciliul pe grupe de varsta

Grupe de varsta	Ani										
	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
	UM: Numar persoane										
	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane
Total	156749	174385	165635	171238	159026	163286	161889	164517	167764	143935	148456
15-19 ani	22727	23463	22121	22680	22717	24642	24113	24093	24625	21828	23642
20-24 ani	48212	49903	43464	41675	35711	35165	34343	35346	37202	31064	32302
25-29 ani	45897	54478	54685	59294	57730	59923	59068	57930	55823	45972	47721
30-34 ani	39913	46541	45365	47589	42868	43556	44365	47148	50114	45071	44791

Sursa: INS/TEMPO 302A

Conform datelor INS, în luna septembrie 2022 **rata șomajului** în formă ajustată sezonier a crescut la 5,2% de la 5,1% în august. Ce este important de reținut este că șomajul în rândul tinerilor (15-24 ani) se află la un nivel foarte ridicat, de 22,8%. Comparativ, cifrele privind populația ocupată pe grupe de vârstă pentru perioada 2011-2021 scot în evidență o creștere a numărului de salariați în paralel cu o scădere a numărului de lucrători familiari neremunerați și a lucrătorilor pe cont propriu. Un alt aspect foarte important de menționat este o creștere a numărului de antreprenori la nivelul anului 2021 comparativ cu 2020 și 2019, diferența fiind de aproximativ 14.000, în creștere față de anii anteriori. În anul 2021, rata șomajului în rândul tinerilor a fost de 21,0% (valoare mai mică decât cea din anul anterior), cu diferențe destul de semnificative pe medii (23,8% în mediul rural, față de 15,8% în mediul urban). Valoarea acestui indicator a fost de 4,5% pentru persoanele în vârstă de 25 de ani și peste.⁷ Chiar și cu creșterea economică și creșterea veniturilor populației, tinerii rămân vulnerabili, expuși riscului de sărăcie sau excluziune socială. Datele colectate de Institutul Național de Statistică (INS) în cadrul Anchetei calității vieții (ACAV) au relevat o relație inversă între vârstă și ratele sărăciei relative. Pe parcursul perioadei de analiză (2014-2018), cea mai mare **incidență a sărăciei** a fost în rândul copiilor și adolescenților cu vârsta sub 18 ani. Aproximativ o treime dintre ei trăiesc sub pragul sărăciei, cu mult peste procentul adulților în această situație. Deși rata sărăciei pentru copiii și tinerii sub 18 ani a scăzut semnificativ (cu peste 7 puncte procentuale în perioada 2014-2018), această categorie rămâne grupul cel mai afectat de sărăcie.

⁷ <https://insse.ro/cms/ro/tags/romania-cifre>

AMIGO - Populația ocupată pe grupe de vârstă, după statutul profesional și sexe

Grupe de vârstă	Statutul profesional	Perioade										
		Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
UM: Numar persoane												
Total	Total	8528149	8605052	8549132	8613739	8535386	8448777	8670556	8688539	8680325	8521057	7755487
-	Salariat	5697235	5734492	5743493	5850256	6062244	6200639	6389733	6497186	6577246	6495852	6584381
-	Patron	101437	106486	108394	98618	96002	87431	90810	91424	99270	97251	110663
-	Lucrator pe cont propriu	1679817	1717068	1690859	1669732	1560559	1444134	1482029	1412127	1354028	1312591	826504
-	Lucrator familial neremunerat	1049660	1047005	1006385	995133	816580	716573	707985	687702	648143	614797	233938
-	Membru al unei societăți agricole sau al unei cooperatii	:	:	:	:	:	:	:	100	1639	566	:
15 - 24 ani	Total	578481	574919	537421	508221	536066	482001	522048	520218	509590	501932	427363
-	Salariat	328977	323230	299486	278085	300523	270449	309536	319917	321566	316840	331938
-	Patron	1751	1607	1273	291	1167	1126	912	1644	1284	1507	1650
-	Lucrator pe cont propriu	60440	60217	53173	54777	69072	62658	65488	60918	54480	50032	41267
-	Lucrator familial neremunerat	187313	189865	183489	175068	165303	147768	146112	137738	132260	138554	52509
25 - 34 ani	Total	2125159	2095407	2053992	2081841	2060436	1992825	1978561	1954512	1942576	1863269	1701092
-	Salariat	1619071	1597226	1577049	1611519	1626344	1611885	1601242	1594603	1591654	1522553	1485962
-	Patron	19892	21125	17304	18751	15123	16246	15957	17367	18181	13890	15244
-	Lucrator pe cont propriu	245485	236812	228536	225140	243204	212946	214958	197113	197776	197295	143754
-	Lucrator familial neremunerat	240711	240245	231103	226432	175765	151747	146405	145430	134263	129531	56132
-	Membru al unei societăți agricole sau al unei cooperatii	:	:	:	:	:	:	:	:	702	:	:

Sursa: INS/TEMPO AMG1101

Proporția tinerilor adulți din grupa de vârstă 20-24 de ani care au **absolvit liceul sau școala profesională** este cu aproape 10 puncte procentuale mai mare decât în grupa de vârstă activă. În plus, tinerii cu vârstă cuprinsă între 25-34 de ani au de două ori mai multe șanse de a avea **studii superioare absolvite** decât generația activă. În 2019, proporția populației în vârstă de 30-34 de ani care a absolvit studiile superioare a fost de 25,8%, ceea ce se apropie de ținta de 26,7% asumată de România în contextul strategiei europene 2020. Creșterea economică susținută din ultimii 5 ani, împreună cu oportunitățile de carieră și extinderea politicilor salariale, a ridicat nivelul de trai al populației și a redus considerabil indicatorul AROPE (Rata Riscului de Sărăcie sau Excluziune Socială), afectând printre altele și tinerii.⁸

Procentul tinerilor NEET comparativ cu media UE (%):

Vârsta	EU/RO	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
15-24	EU-28	13	13.2	13	12.5	12	11.6	10.9	10.5	10.1	11.1*
	RO	17.5	16.8	17	17	18.1	17.4	15.2	14.5	14.7	14.8
15-29	EU-28	15.4	15.9	15.9	15.4	14.8	14.2	13.4	12.9	12.5	13.7*
	RO	19.5	19.3	19.6	19.9	20.9	20.2	17.8	17	16.8	16.6
15-19	EU-28	7.0	7.0	6.7	6.5	6.3	6.1	6.1	5.8	5.7	6.3*
	RO	10.4	10.3	10.1	10.4	12.0	11.1	9.4	9.2	10.5	10.1
20-24	EU-28	18.3	18.8	18.7	18.0	17.3	16.7	15.5	15.0	14.4	15.7*
	RO	23.2	22.1	22.9	23.1	24.1	23.6	21.0	19.9	18.9	19.4
25-29	EU-28	19.9	20.7	21.0	20.4	19.7	18.8	17.7	17.1	16.6	18.6*
	RO	23.4	24.0	24.1	24.6	25.3	24.7	22.2	21.5	20.8	20.2

Sursa: EUROSTAT [edat_ifse_20]

⁸ <https://insse.ro/cms/ro/tags/romania-cifre>

În 2019, **participarea la educație și formare în rândul tinerilor** (15-34 de ani) din România a fost cea mai scăzută dintre toate statele membre UE (30,2%), în comparație față de media înregistrată la nivel comunitar (41,8%). Cu toate că se observă o ușoară tendință ascendentă în ultimii ani peste important de menționat ca pentru tinerii de 15-24 de ani, această diferență RO-UE este relativ mică (62 % în România și 69,8 % în UE28). Pentru categoriile de vârstă superioare (25-34) diferențele sunt radicale, participarea acestei categorii de tineri fiind de doar 3,1% din totalul valorii înregistrate în România. Ca urmare, participarea tinerilor la educație și formare din România este adesea limitată la programe de educație formală fără educație și formare continuă după absolvire.⁹ Conform EUROSTAT media UE cu privire la tinerii cu vârste cuprinse între 24 și 34 de ani care au participat la programe/activități non-formale în ultimele 12 luni este de 52,8%. În comparație, în România la nivelul anului 2019-2020 rata a fost de doar 14%. România este printre țările cu cea mai mare rată de părăsire timpurie a școlii, rămânând la distanță mare față de ținta propusă la nivel național pentru 2020. Peste 15% dintre cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani au terminat cel mult clasa a VIII-a și nu și-au continuat studiile obligatorii. Cu alte cuvinte, dintr-o clasă cu 25 de copii, 4 dintre ei renunță la școală până la clasa a VIII-a sau imediat după finalizarea ei. Astfel, în 2021, 214.5 mii de tineri cu vârsta între 18 și 24 de ani nu terminaseră mai mult de opt clase.

În anul universitar 2019/2020 a fost înregistrată o creștere cu aproape 5 mii de **studenți înscriși în învățământul de licență**, comparativ cu anul universitar anterior. Din totalul de 407,4 mii de studenți înscriși la început de an, în evidențele de sfârșit al anului 2019/2020 s-au regăsit 372,8 mii. Astfel, din totalul celor înscriși la începutul anului universitar: 87,9% au promovat, 3,6% au fost declarați repetenți și/sau cu situația neîncheiată și 8,5% au abandonat studiile pe parcurs.¹⁰

Conform raportului național **Evaluarea nivelului de dezvoltare fizică și a stării de sănătate** pe baza examenelor medicale de bilanț la copiii și tinerii din colectivitățile școlare din mediul urban și rural - an școlar 2019-2020, datele obținute prin examenele de bilanț ale stării de sănătate, se observă că în ceea ce privește ponderea primelor trei afecțiuni cronice în mediul urban, pe primul loc se situează viciile de refracție cu 18,7%, urmate de obezitatea de cauză neendocrină cu 15,4% și hipotrofia ponderală 6,7%. În ceea ce privește ponderea primelor trei afecțiuni cronice în mediul rural, pe prima poziție se situează obezitatea neendocrină cu 23,6%, urmată în ordine descrescătoare de viciile de refracție cu 16,5% și de hipotrofia ponderală 9,1%¹¹

În ceea ce privește **sănătatea sexuală și reproductivă** în 2019, 4,04% dintre femeile din UE, care au născut primul copil aveau vârsta sub 20 de ani. Cea mai mare pondere a nașterilor primilor copii la tinerele mame cu vârsta 15-19 ani a fost înregistrată în Bulgaria (14% din totalul nașterilor primilor copii în 2019) și România (12,3%). Cele mai mici ponderi au fost în Danemarca (1,1%), Italia (1,44%) și Olanda (1,49%). Comparativ, în 2011, cele mai mari ponderi ale nașcuților vii la mamele sub 20 de ani (din total nou-născuți la mame 10-19ani) au fost înregistrate în România (15,12%) și Bulgaria (14,23%), iar cele mai mici au fost în Slovenia (2,14%), Olanda (2,61%) și Danemarca (2,66%). Aproximativ 19 % dintre nou-născuții din anii 2018 și 2019 în UE, au provenit din România, de la mame cu vârste între 10 și 19 ani.¹²

În ceea ce privește evoluția HIV în România, din numărul total de cazuri noi înregistrate în 2021, 49% au fost în rândul populației tinere (15-34 ani).¹³ Acest lucru poate fi observat ca o tendință care se menține an de an, populația tânără fiind cea mai expusă. La nivelul anului 2020 erau luate în evidență, în România, 8.7 mii

⁹ idem

¹⁰ https://edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Minister/2021/Transparenta/Stare%20invatamant/Raport_stare_invatamant_superior_RO_2020_2021.pdf

¹¹ https://insp.gov.ro/download/cnepss/stare-de-sanatate/rapoarte_si_studii_despre_starea_de_sanatate/sanatatea_copiilor/rapoarte-nationale/Raport-National-de-Sanatate-a-Copiilor-si-Tinerilor-din-Romania-2020.pdf

¹² Analiză de situație privind sănătatea reproductivă

¹³ <https://www.cnlas.ro/images/doc/31122021.pdf>

de cazuri de persoane seropozitive cu vârsta de până în 35 de ani dintr-un total de 16.8 mii, reprezentând mai bine de jumătate din numărul total de persoane care trăiesc cu HIV.¹⁴

În anul 2020 se înregistrează 95,760 de tineri cu diverse grade de **handicap**. Dintre aceștia 5,815 sunt instituționalizați, restul de 89,945 de tineri cu dizabilități se află în îngrijirea familiilor.¹⁵

În ceea ce privește calitatea vieții tinerilor din România sunt mulți factori care ar trebui luați în considerare. Cu toate acestea, calitatea vieții poate fi analizată din perspectiva unor indicatori precum locuire, educație, sănătate, venituri dar și din perspectiva unor indicatori legați de autopercepție.

Consumul de droguri devine un fenomen îngrijorător în special din perspectiva populației tinere. În rândul populației cu vârsta cuprinsă între 15-34 ani, valorile înregistrate pentru cele trei tipuri de consum sunt mai mari față de cele observate în rândul populației generale, consumul oricărui tip de drog ilicit de-a lungul vieții fiind observat la 16,9% dintre aceștia, consumul în ultimul an la 10% dintre ei, iar consumul în ultima lună la 6,6%. Față de studiul anterior, și în cazul acestui grup populațional, se observă creșteri pentru toate cele trei tipuri de consum, însă cea mai importantă este în cazul consumului din ultima lună, a cărui rată de creștere este de 1,4 ori. Conform Raportului național privind consumul de droguri, indiferent de tipul de admitere, în 2019, beneficiarii serviciilor de asistență pentru consumul de noi substanțe psihoactive NSP¹⁶, în majoritate (48,3%, respectiv 57,2% pentru cazurile noi) erau tineri de până la 24 de ani. 60,1% dintre consumatorii NSP admiși la tratament în 2020 au declarat debutul consumului la 19 ani sau mai devreme.¹⁷

Conform Barometrului de opinie a tinerilor 2020, 57% dintre tinerii chestionați au declarat că viața lor este bună, comparativ cu 62% în 2018. Totodată, o treime dintre tineri consideră că viața lor este mai proastă. Cei mai nemulțumiți de viața lor sunt tinerii din mediul rural, cu studii medii și care nu sunt încadrați într-o formă de ocupare. Per ansamblu, 45% dintre tineri se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de locul de muncă, 47% de veniturile pe care le obțin, 77% de nivelul lor de educație, 78% de modul în care își petrec timpul liber, 91% de sănătatea proprie, 92% de relațiile cu familia și 97% de condițiile în care locuiesc.¹⁸

Este de precizat că 75% dintre tineri consideră că sistemul de educație îi pregătește într-o mică măsură pentru viață, 53% cred că sistemul de educație pregătește tinerii pentru profesii cerute pe piața muncii și doar 39% deprind competențe sociale și civice necesare pentru a fi un cetățean activ în societate.¹⁹

Barometrul tinerilor din România 2022 scoate în evidență o serie de date cu privire la modul în care viața de zi cu zi a tinerilor este percepută. Astfel, 64% dintre tineri consideră ca direcția în care merge România este greșită. În ceea ce privește încrederea pe care aceștia o au în instituții Armata (3.93), Mediul academic (3.89), UE (3.88), NATO (3.77) sunt pe primele 5 poziții. La polul opus se află Rețelele sociale (2.60), Președintele României (2.31), Mass-media (2.20), Guvernul (2.18) și Parlamentul (2.11).²⁰

¹⁴ Analiză de situație privind sănătatea reproductivă

¹⁵ <https://anpd.gov.ro/web/transparenta/statistici/trimestriale/>

¹⁶ Substanțele noi cu proprietăți psihoactive (SNPP) cuprind diverse droguri de sinteză noi, precum: canabinoide de sinteză; stimulante de sinteză de tip amfetaminic; catinone și piperazine de sinteză; alte grupe noi de substanțe de sinteză analoage drogurilor existente; substanțe cu proprietăți psihoactive obținute din plante. Conform rapoartelor oficiale, noile substanțe psihoactive sunt larg răspândite și disponibile într-un ritm fără precedent. Datele din literatura de specialitate referitoare la consumul de droguri, precum și datele oferite de cercetările empirice nu au reușit să țină pasul cu acest nou fenomen care se perpetuează într-un ritm accelerat în toată Europa. Astfel, nu există date suficiente despre efectele pe termen scurt și lung ale abuzului de aceste substanțe, evaluarea riscurilor și elaborarea unor politici eficiente de răspuns în domeniul abuzului de noi substanțe psihoactive fiind dificil de realizat. <https://www.medichub.ro/reviste-de-specialitate/farmacist-ro/noile-substante-psihoactive-actori-noi-intr-o-drama-veche-toxicodependenta-id-4543-cmsid-62>

¹⁷ http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2022/03/RN_2021.pdf

¹⁸ https://sport.gov.ro/wp-content/uploads/2020/12/IRES_DIAGNOZA-2020- raport-final-MTS.pdf

¹⁹ idem

²⁰ <https://ires.ro/articol/441/barometrul-tinerilor-din-romania---edi-ia-2022>

POLITICA PENTRU TINERET A CONSILIULUI EUROPEI

În anul 1993, România a aderat la Consiliul Europei - organizația interguvernamentală și interparlamentară a 46 de state semnatare ale Convenției Europene a Drepturilor, concepută pentru promovarea și protejarea drepturilor omului, democrației și statului de drept.

Încă de la Congresul Europei de la Haga, din 7-11 mai 1948 (cu un an înaintea înființării Consiliului Europei), tineretul a reprezentat una dintre prioritățile acestei organizații, astfel că, în ultima dintre cele 3 rezoluții (Rezoluția Politică, Rezoluția Economică și Socială, Rezoluția Culturală), se argumentează că viitorul Europei se bazează pe tinerețea ei și astfel este formulat dezideratul înființării unui Institut European al Copiilor și Tineretului care, pe de o parte, să coordoneze eforturile comune și să studieze măsurile adecvate pentru rezolvarea problemelor actuale la nivel european (hrănirea copiilor - pregătirea morală - reeducarea tinerilor delincvenți - rehabilitarea și adopția victimelor războiului, orfanilor, copiilor abandonati, apatrizii) și, pe de altă parte, să promoveze schimburile între tinerii europeni de toate condițiile sociale, prin intermediul unor facilități de schimb și primire (studii - ucenicie - călătorii de informare)²¹.

Reamintind că misiunea de bază a Consiliului Europei o reprezintă promovarea drepturilor omului, a democrației și statului de drept, de-a lungul vremii, politicile sale de tineret au vizat:

- instituirea unui Acord Parțial asupra Cardului de Tineret în scopul promovării și facilitarea mobilității tinerilor în Europa²²;
- promovarea și recunoașterea educației/învățării non-formale a tinerilor²³;
- rolul consiliilor naționale de tineret în dezvoltarea politicilor de tineret²⁴;
- cetățenia și participarea tinerilor la viața publică²⁵;
- politicile de tineret ale Consiliului Europei²⁶;
- educația și incluziunea socială a copiilor și tinerilor cu tulburări din spectrul autist²⁷;
- informarea tinerilor²⁸;

²¹ Congress of Europe. Council of Europe. [Online] May 7-11, 1948. [Cited: November 20, 2022.] <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806952c2>

²² Resolution ResAP(2003)1 instituting a Partial Agreement on the Youth Card for the purpose of promoting and facilitating youth mobility in Europe (replacing Resolution (91) 20) (Adopted by the Committee of Ministers at the 824th meeting of the Ministers De. Council of Europe. [Online] January 15, 2003. [Cited: November 20, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805e11ff

²³ Recommendation Rec(2003)8 of the Committee of Ministers to member states on the promotion and recognition of non-formal education/ learning of young people (adopted by the Committee of ministers at the 838th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] April 30, 2003. [Cited: November 20, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805e00a9

²⁴ Recommendation Rec(2006)1 of the Committee of Ministers to member states on the role of national youth councils in youth policy development (Adopted by the Committee of Ministers at the 952nd meeting of the Ministers' Deputies). Council of Europe. [Online] January 11, 2006. [Cited: November 25, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d8caa

²⁵ Recommendation Rec(2006)14 of the Committee of Ministers to member states on citizenship and participation of young people in public life (Adopted by the Committee of Ministers at the 978th meeting of the Ministers' Deputies). Council of Europe. [Online] October 25, 2006. [Cited: November 20, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805b251a

²⁶ Recommendation Rec(2008)23 of the Committee of Ministers to member states on the youth policy of the Council of Europe (adopted by the Committee of Ministers at the 1042th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] November 25, 2008. [Cited: November 21, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d2245

²⁷ Recommendation CM/Rec(2009)9 of the Committee of Ministers to member states on the education and social inclusion of children and young people with autism spectrum disorders (Adopted by the Committee of Ministers at the 1068th meeting of the Ministers Dep. Council of Europe. [Online] October 21, 2009. [Cited: November 25, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d046f

²⁸ Recommendation CM/Rec(2010)8 of the Committee of Ministers to member states on youth information (adopted by the Committee of Ministers at the 1088th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] June 16, 2010. [Cited: November 21, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805cecd8

- participarea copiilor și tinerilor sub 18 ani²⁹;
- asigurarea includerii depline a copiilor și tinerilor cu dizabilități în societate³⁰;
- accesul tinerilor din cartiere dezavantajate la drepturi sociale³¹;
- accesul tinerilor la drepturi³²;
- activitatea de tineret³³;
- sprijinirea tinerilor refugiați în tranziție la maturitate³⁴;
- participarea tinerilor romi³⁵ (14^1);
- protejarea societății civile de tineret și a tinerilor, și sprijinirea participării lor în procesele democratice³⁶ (14^2);

De asemenea, Consiliul Miniștrilor a adoptat recomandări privind *Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenia democratică și educația pentru drepturile omului*³⁷ și *Carta europeană revizuită privind participarea tinerilor la viața locală și regională*³⁸, iar în anul 2020, Consiliul de Miniștri a adoptat Rezoluția CM/Res(2020)/2 privind *Strategia Sectorului de Tineret 2030 a Consiliului Europei*³⁹.

Viziunea Sectorului de tineret din cadrul Consiliului Europei formulată în această strategie indică faptul că sectorul pentru tineret urmărește „să îi capaciteze pe tinerii din întreaga Europă să susțină, să apere, să promoveze și să beneficieze de valorile fundamentale ale Consiliului Europei (drepturile omului, democrația și statul de drept)”. Așadar, prioritățile stabilite prin această strategie le reprezintă: revitalizarea democrației

²⁹ Recommendation CM/Rec(2012)2 of the Committee of Ministers to member states on the participation of children and young people under the age of 18 (adopted by the Committee of Ministers at the 1138th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] May 28, 2012. [Cited: November 21, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb0ca

³⁰ Recommendation CM/Rec(2013)2 of of the Committee of Ministers to member states on ensuring full inclusion of children and young persons with disabilities into society (adopted by the Committee of Ministers at the 1181th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] October 16, 2013. [Cited: November 22, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805c75de

³¹ Recommendation CM/Rec(2015)3 of the Committee of Ministers to member states on the access of young people[1]from disadvantaged neighbourhoods to social rights (adopted by the Committee of Ministers at the 1217th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] January 21, 2015. [Cited: November 22, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805c46f7

³² Recommendation CM/Rec(2016)7 of the Committee of Ministers to member states on young people's access to rights (adopted by the Committee of Ministers on 28 September 2016 at the 1266th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] September 28, 2016. [Cited: November 22, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016806a93e2

³³ Recommendation CM/Rec(2017)4 of the Committee of Ministers to member states on youth work (adopted by the Committee of Ministers at the 1287th meeting of the Ministers's Deputies). Council of Europe. [Online] May 31, 2017. [Cited: November 21, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680717e78

³⁴ Recommendation CM/Rec(2019)4 of the Committee of Ministers to member States on supporting young refugees in transition to adulthood (Adopted by the Committee of Ministers at the 1344th meeting of the Ministers' Deputies). *Council of Europe*. [Online] April 24, 2019. [Cited: November 24, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016809416e1

³⁵ Recommendation CM/Rec(2022)6 on protecting youth civil society and young people, and supporting their participation in democratic processes. - <https://rm.coe.int/0900001680a5e7f3>

³⁶ Recommendation CM/Rec(2023)4 of the Committee of Ministers on Roma youth participation - <https://rm.coe.int/0900001680aacef2>

³⁷ Recommendation CM/Rec(2010)7 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (Adopted by the Committee of Ministers at the 120th Session). Council of Europe. [Online] May 11, 2010. [Cited: November 27, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cf01f

³⁸ Revised European Charter on the Participation of Young People in Local and Regional Life. Council of Europe. [Online] SPDP, Council of Europe, March 2015. [Cited: November 27, 2022.] <https://rm.coe.int/168071b4d6>

³⁹ Resolution CM/Res(2020)2 on the Council of Europe youth sector strategy 2030 (Adopted by the Committee of Ministers on 22 January 2020 at the 1365th meeting of the Ministers' Deputies). Council of Europe. [Online] January 22, 2020. [Cited: November 27, 2022.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680998935

pluraliste, accesul tinerilor la drepturi, conviețuirea în societăți pașnice și incluzive și, nu în ultimul rând, activitatea pentru tineret. Astfel, obiectivele stabilite pentru orizontul 2030 sunt:

- „o participare amplă a tinerilor, astfel încât tinerii să aibă o implicare semnificativă în procesul de luare a deciziilor la toate nivelurile, pe baza unui consens social și politic extins, în sprijinul guvernării participative și responsabile;
- consolidarea accesului tinerilor la drepturi, astfel încât tinerii și societatea civilă tânără în toate formele sale să se poată baza pe un mediu propice pentru exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților omului, care include politici, mecanisme și resurse concrete;
- aprofundarea cunoștințelor în domeniul tineretului, astfel încât participarea democratică a tinerilor să fie sprijinită de comunități de practice care oferă cunoștințe și expertiză.”

POLITICA PENTRU TINERET A UNIUNII EUROPENE

ISTORIC ȘI CONTEXT

Politica europeană de tineret a fost introdusă ca instrument ce are ca scop principal facilitarea tranziției tinerilor de la sistemul formal de educație, spre piața muncii, având, în același timp, un rol esențial în activarea participării tinerilor evoluția constructului european. Deși inițiative și programe destinate tinerilor apar înainte de acest moment istoric, prima referință conceptuală asupra politicii de tineret ca domeniu distinct în cadrul spațiului social European apare abia în 1992, în Tratatul de la Maastricht. Articolul 2 al *Tratatului privind Uniunea Europeană* stipula rolul pe care Uniunea ar trebui să îl joace în încurajarea dezvoltării schimburilor de tineri și al formării responsabililor pentru activitățile socio-educative. Tratatul de la Maastricht schimbă, în anul 1992, nu doar paradigma în care funcționează Uniunea Europeană dar și viziunea asupra politicilor europene de tineret. Înlocuind Tratatul de la Roma care a pus bazele Comunității Economice Europene în 1957, acesta operează o modificare care va avea în anii următori un impact major: termenul de tineri lucrători (young workers) este înlocuit de tineret (youth). Noua sintagmă lărgeste scopul politicilor publice europene cu impact asupra tinerilor pe de o parte și, pe de altă parte, slăbește atribuțiile instituțiilor europene intrând în politica de subsidiaritate, tineretul devenind o competență a Statelor Membre. În 2007, prin Tratatul de la Lisabona se adaugă un nou rol: acela de a încuraja participarea tinerilor în viața democratică a Europei⁴⁰.

În ceea ce privește documentele de politică publică la nivel european dedicate tineretului, primele documente apar la începutul anului 2000 odată cu întărirea cooperării Statelor Membre în domeniul social. Astfel în 2001 apare Carta Albă inițiată de Comisia Europeană “Un nou impuls pentru tineretul european”^[1]. Aceasta subliniază importanța consultării tinerilor în toate politicile care îi afectează și evidențiază valoarea contribuțiilor domeniului tineret în relație cu alte politici relevante precum educație și formare (inclusiv învățare nonformală), angajabilitate, includere socială, sănătate, non-discriminare sau viață autonomă. Totodată pune bazele cadrului de cooperare în domeniul tineretului în Consiliu, eveniment care va juca un rol foarte important pentru dezvoltarea ulterioară a Pactului European pentru Tineret^[2]. Pactul din 2005 a întărit cooperarea dintre tineret și alte domenii relevante precum educație, angajabilitate și viața de familie și pune bazele primei Strategii a Uniunii Europene pentru Tineret pentru Investiție și Mobilizare din perioada 2010-2018^[3] care a urmărit întărirea cooperării în domeniul tineretului pe următoarele opt axe: **1) angajare și antreprenoriat, 2) includere socială, 3) participare, 4) educație și formare, 5) sănătate și bunăstare, 6) voluntariat, 7) tineretul în lume și 8) creativitate și cultură.** Un aspect foarte important subliniat de către prima strategie este **accentul asupra activității de tineret** (youth work) ca instrument transversal pentru dezvoltarea potențialului tinerilor și susținerea unor domenii precum educația, ocuparea forței de muncă, includerea socială și sănătatea. Nu în ultimul rând, are o abordare duală: pe deoparte vizează măsuri specifice domeniului tineretului precum participarea tinerilor, învățarea non-formală, voluntariat al tinerilor, activitatea pentru tineret, mobilitate și

⁴⁰ Tratatul de la Lisabona, art. 149: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

informare; pe de altă parte oferă un cadru pentru a asigura luarea în considerare în formularea, implementare și evaluarea politicilor conexe cu impact asupra tinerilor.

Din 2015, este accelerată activitatea dezvoltării politicilor europene de tineret, fiind adoptate o serie de rezoluții și concluzii de către instituțiile europene în ceea ce privește o serie de teme de politică publică de tineret care au venit să completeze strategia europeană în domeniu, teme precum: încurajarea participării politice a tinerilor la viața democratică în Europa⁴¹ (2015)⁴², promovarea unor noi abordări în domeniul activităților pentru tineret în vederea descoperirii și dezvoltării potențialului tinerilor(2016)⁴³, rolul activităților pentru tineret în sprijinirea dezvoltării în rândul tinerilor a deprinderilor de viață esențiale care le facilitează tranziția cu succes către vârsta adultă, cetățenia activă și viața profesională(2017)⁴⁴, rolul activităților pentru tineret în contextul problemelor migrației și refugiaților(2018)⁴⁵, activitățile digitale pentru tineret(2018)⁴⁶, educația și formarea lucrătorilor de tineret (2019)⁴⁷, consolidarea Garanției pentru tineret(2020)⁴⁸, instituirea unei agende europene pentru activitățile pentru tineret(2020)⁴⁹, sporirea oportunităților pentru tinerii din zonele rurale și îndepărtate(2020)⁵⁰, promovarea conștiinței democratice și a angajamentului democratic în rândul tinerilor din Europa(2020)⁵¹, consolidarea guvernancei pe mai multe niveluri în contextul promovării participării tinerilor la procesele decizionale(2020)⁵², mobilitatea tinerilor voluntari în Uniunea Europeană⁵³ sau planul de acțiune pentru tineret pentru acțiune externă 2022 -2027(2022)⁵⁴. În plus menționăm și realizarea

⁴¹ O strategie a UE pentru tineret - investiție și mobilizare <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52009DC0200>

⁴² Council Resolution on encouraging political participation of young people in democratic life in Europe (2015/C 417/02): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42015Y1215\(02\)&rid=3](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42015Y1215(02)&rid=3)

⁴³ Conclusions of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council, on promoting new approaches in youth work to uncover and develop the potential of young people (2016/C 467/03)

⁴⁴ Council Conclusions on the role of youth work in supporting young people's development of essential life skills that facilitate their successful transition to adulthood, active citizenship and working life (2017/C 189/06): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017XG0615%2801%29&qid=1667408061467>

⁴⁵ Council conclusions on the role of youth work in the context of migration and refugee matters (2018/C 441/03): [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XG1207\(02\)&rid=4](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XG1207(02)&rid=4)

⁴⁶ Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on Digital Youth Work 2019/C 414/02): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2019.414.01.0002.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2019%3A414%3AFULL

⁴⁷ Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on education and training of youth workers 2019/C 412/03: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2019.412.01.0012.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2019%3A412%3AFULL

⁴⁸ Council Recommendation of 30 October 2020 on A Bridge to Jobs – Reinforcing the Youth Guarantee and replacing the Council Recommendation of 22 April 2013 on establishing a Youth Guarantee 2020/C 372/01: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.372.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2020%3A372%3ATOC

⁴⁹ Resolution of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on the Framework for establishing a European Youth Work Agenda: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.415.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2020%3A415%3ATOC

⁵⁰ Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on raising opportunities for young people in rural and remote areas 2020/C 193/03: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.193.01.0003.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2020%3A193%3ATOC

⁵¹ Conclusions of the Council and of the representatives of the governments of the Member States meeting within the Council on fostering democratic awareness and democratic engagement among young people in Europe 2020/C 415/09: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.415.01.0016.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2020%3A415%3ATOC

⁵² Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on strengthening the multilevel governance when promoting the participation of young people in decision-making processes 2021/C 241/03: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.241.01.0003.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2021%3A241%3ATOC

⁵³ Council Recommendation on the mobility of young volunteers across the European Union: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022H0411%2801%29>

⁵⁴ Youth Action Plan in EU external action for 2022-2027: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_5882

strategiei europene de formare pentru tineret(2017)⁵⁵ și raportului Meaningful Inclusion of Youth: A Promising Future(2022)⁵⁶.

STRATEGIA PENTRU TINERET A UNIUNII EUROPENE - PRINCIPALELE DIRECȚII

Strategia curentă a Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027⁵⁷ este construită plecând de la experiența primei strategii (2010-2018) și conține o serie de instrumente similare precum dialogul tinerilor cu UE (concept care înlocuiește conceptul de dialogului structurat din Strategia anterioară), indicatori și cercetare bazată pe date etc. Totodată prevede și instrumente noi numirea unui Coordonator EU de tineret sau instrumentul de planificare a activităților naționale. Strategia se concentrează pe trei arii tematice prioritare:

1. **implicare / engage** (promovarea participării tinerilor la viața democratică, inclusiv prin în elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea politicilor care afectează viețile tinerilor la nivel local, regional, național și european sau forme inovatoare și alternative ale participării democratice, precum instrumente digitale ale democrației; includere socială; consultare și ascultarea vocii tinerilor),
2. **conectare / connect** (accesul tinerilor lucrătorilor de tineret la oportunități de mobilitate transfrontalieră, inclusiv de voluntariat în sectorul societății civile; implicarea în acțiuni de solidaritate; sisteme eficiente de validare și recunoaștere a abilităților și competențelor dobândite prin învățarea nonformală și prin învățarea informală, inclusiv în activitățile de solidaritate și de voluntariat; implicarea în mod activ a tinerilor și organizațiilor de tineret în conceperea, implementarea și evaluarea programelor de finanțare relevante ale UE),
3. **responsabilizare / empower** (program european pentru activitățile pentru tineret, axat pe calitate, pe inovare și pe recunoașterea activităților pentru tineret, inclusiv sinergii cu Consiliul Europei; dezvoltarea unor activități pentru tineret de calitate, formarea lucrătorilor de tineret, instituirea cadrelor juridice și alocarea unor resurse suficiente; recunoașterea organizațiilor de tineret drept factori de dezvoltare a competențelor și de includere socială prin intermediul activităților pentru tineret și învățare nonformală; o gamă largă de servicii și informații relevante pentru tineri)

Strategia include și o anexă cu 11 Obiective de tineret dezvoltate participativ dezvoltate în perioada 1 iulie 2017 - 31 decembrie 2018 (în trio-ul Estonia / Bulgaria / Austria). Fiecare obiectiv conține o serie de obiective specifice. Acestea sunt:

1. **Uniune Europeană (UE) mai conectată cu tinerii** / Connecting EU with Youth
2. **Egalitate pentru toate genurile** / Equality of All Genders
3. **Societăți incluzive** / Inclusive Societies
4. **Informare și dialog constructiv** / Information and Constructive Dialogue
5. **Sănătate mintală și bunăstare** / Mental Health and Wellbeing
6. **Dezvoltarea tinerilor în mediul rural** / Moving Rural Youth Forward
7. **Locuri de muncă de calitate pentru toți** / Quality Employment for All
8. **Învățământ de calitate** / Quality Learning
9. **Spații ale tinerilor și participare pentru toți** / Space and Participation for All
10. **O Europă verde și durabilă** / Sustainable Green Europe
11. **Organizații de și pentru tineret și programele europene** / Youth Organisations and European Programmes

⁵⁵ European Training Strategy in the field of Youth (2017): https://youth.europa.eu/d8/sites/default/files/youth_strategy/library/eu-training-strategy-youth_en.pdf

⁵⁶ Meaningful Inclusion of Youth: A Promising Future: https://international-partnerships.ec.europa.eu/publications/meaningful-inclusion-youth-promising-future_en

⁵⁷ Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A42018Y1218%2801%29>

POLITICILE DE TINERET ÎN ROMÂNIA

CADRUL STRATEGIC

Primul context emblematic pentru consolidarea relațiilor României în context european, în domeniul politicilor de tineret, l-a reprezentat găzduirea, la București, a celei de-a 5-a Conferințe a Miniștrilor de resort din Consiliul Europei (27-29 aprilie, 1998), care a avut ca temă „Cetățeni activi într-o Europă viitoare. Drepturile Omului – Participare – Solidaritate”⁵⁸. Cu această ocazie, miniștrii tineretului au vizat o reformă a sectorului de tineret în concordanță cu realitatea societății contemporane, cooperarea Consiliului Europei cu alți parteneri implicați în activitatea de tineret, precum și formalizarea cooperării cu Uniunea Europeană, dar și dezvoltarea unor noi forme de participare a tinerilor. Astfel, au fost puse bazele Recomandării Rec(2003)8 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind promovarea și recunoașterea educației/ învățării non-formale a tinerilor.

Raportul sintetic de la Comitetul înalților funcționari responsabili cu pregătirea celei de-a 6-a Conferințe a Miniștrilor Europeni responsabili de Tineret, care a avut ca temă „Sprijinirea tinerilor din Europa: principii, politici și practică. Evaluările internaționale ale Consiliului Europei ale politicii naționale de tineret 1997-2001”, subliniază că *din 1989 nu a existat o politică de tineret în România în ceea ce privește o strategie generală menită să promoveze educația și integrarea socială a tinerilor. Există doar politici sectoriale, nu întotdeauna consecvente între ele, și rareori concertate... Provocarea cu care se confruntă România în acest sector este de a lărgi sfera de aplicare a politicilor sectoriale de tineret și de a crește eficacitatea acestora; dar problemele tineretului nu pot fi rezolvate pur și simplu printr-un set de politici sectoriale. Prin urmare, există provocarea de a coordona aceste politici sectoriale într-un mod integrat și general*⁵⁹, iar în Raportul din 26 iunie 2001 al domnului Peter Lauritzen, director adjunct al Direcției de Tineret și Sport a Consiliului Europei și Coordonator al Grupului de lucru pentru tineri din cadrul Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est în urma participării la conferința de lansare a Planului Național de Acțiune pentru Tineret în România este accentuată cooperarea dintre Ministerul Tineretului și Sportului și Consiliul Europei pentru dezvoltarea PNAT-R și că *participanții vorbeau serios când afirmau că era pentru prima dată când vedeau o politică de tineret românească coerentă și ce poate aceasta să însemne după revoluție. Și comunitatea internațională prezentă la Conferință a fost de acord că planul este un exemplu, capabil să stabilească standardele în domeniu. Exemplul românesc va fi prezentat din nou în această calitate cu ocazia unui forum internațional cu tema Planurilor Naționale de Acțiune în Europa de Sud-Est, forum organizat de Forumul European de Tineret ce va reuni, la Sofia, între 3-7 octombrie, guverne, fundații și ONG-uri*.⁶⁰

De altfel, PNAT-R a fost prima abordare sistemică a autorităților centrale în domeniul politicilor de tineret. Adoptat pentru perioada 2002 – 2006, Planul viza abordarea tinerilor ca „resursă”, sporirea participării acestora la viața economică, stimularea participării lor civice, sub multiplele sale aspecte și a asociativității tineretului, prevenirea și combaterea riscului marginalizării și excluderii sociale a tinerilor, diversificarea ofertei educaționale non-formale, facilitarea accesului tinerilor la informație. Cea de-a doua încercare sistemică a fost dată de Strategia Națională în domeniul politicii de tineret pentru perioada 2015-2020⁶¹, adoptată la aproape 10 ani de la finalizarea PNAT-R. De altfel, informații despre evoluția dintre aceste două documente strategice nu reiese nici de pe pagina oficială a Consiliului Europei dedicată Politicilor Naționale de Tineret⁶². În schimb,

⁵⁸ Ministerial conferences. Council of Europe. [Online] [Cited: December 03, 2022.] <https://www.coe.int/en/web/youth/ministerial-conferences#%2238711402%22:4>

⁵⁹ Supporting young people in Europe: principles, policy and practice. The Council of Europe international reviews of national youth policy 1997-2001. A synthesis report. Council of Europe. [Online] May 28, 2022. [Cited: December 3, 2002.] <https://rm.coe.int/090000168092aa5b>

⁶⁰ Planul Național de Acțiune pentru Tineret în România. Ediția a III-a. București : Ministerul Tineretului și Sportului, 2003

⁶¹ Strategia Națională în domeniul politicii de tineret pentru perioada 2015-2020 <http://mts.ro/wp-content/uploads/2016/02/Strategia-tineret-final.pdf>

⁶² National Youth Policy. Council of Europe. [Online] [Cited: November 28, 2022.] <https://www.coe.int/en/web/youth/national-youth-policies>

regăsim pe pagina Parteneriatului dintre Consiliul Europei și Comisia Europeană informații furnizate în anul 2017, în cadrul unei întâlniri a Comitetului⁶³, dar nicicum altele mai noi.

În ceea ce privește Strategia Națională pentru Tineret 2015 – 2020, ea a fost dezvoltată pentru a fi corelată cu strategiile naționale pentru includere socială, educație, angajabilitate și sănătate, fiecare dintre ele strategii ajungând să fie abordate fragmentat, fără a exista o politică integrată prin care prevederile acestora să fie implementate holistic. Strategia a fost construită pe patru piloni tematici:

- ❖ **cultură și educație nonformală**
- ❖ **sănătate, sport și timp liber**
- ❖ **participare și voluntariat**
- ❖ **angajabilitate și antreprenoriat**
- ❖ plus un pilon de **includere socială**, care este abordat transversal.

Obiectivele acestora au fost, într-adevăr, aliniate recomandărilor europene în domeniu. Dintre acestea, amintim:

- *Asigurarea accesului tuturor adolescenților și tinerilor la formare și educație de calitate, atât formală, cât și nonformală.* Acest obiectiv a vizat clar dezvoltarea activităților cu tinerii (a muncii de tineret), a consilierii și oportunităților de învățare nonformală, sprijinirea tinerilor din zonele rurale și din rândul grupurilor defavorizate.
- *Îmbunătățirea ofertei de educație nonformală.* Acest obiectiv a vizat clar atât creșterea atractivității ofertelor de educație nonformală ale unităților de învățământ, ale centrelor de tineret, ale caselor de cultură ale studenților, organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret, cât și includerea în cadrul centrelor de tineret și în cadrul caselor de cultură ale studenților a unei funcții de centru de resurse pentru tineri, oferind formare, consultanță, dezvoltare de proiecte, consultanță pentru managementul proiectelor inițiate de tineri;
- *Stimularea interesului tinerilor de a participa la activități de educație nonformală.* Acest obiectiv a vizat clar dezvoltarea graduală, în perioada 2014-2018, a unui sistem de validare și recunoaștere a rezultatelor învățării în contexte nonformale și informale, în conformitate cu bunele practici și experiențele europene avansate;
- *Asigurarea unei mai bune relevanțe practice a abilităților dobândite prin educație formală și nonformală.* Acest obiectiv a vizat clar orientarea educației nonformale cu preponderență către domenii care asigură buna integrare socială a tinerilor și manifestarea lor mai activă și mai responsabilă: educație pentru cetățenie și cunoașterea drepturilor și obligațiilor ce le revin ca tineri și ca viitori adulți, educație și orientare antreprenorială timpurie, educație pentru muncă, educație pentru un stil de viață sănătos, educație parentală și educație a părinților etc.
- *Creșterea gradului de participare a tinerilor la viața comunității, sub toate aspectele ei, sociale, educaționale, culturale, economice, de sănătate.* Acest obiectiv a vizat clar atât crearea mai multor oportunități de participare a tinerilor la viața comunității, cât și îmbunătățirea procesului de reglementare și guvernare, transparență și accesibilitate în domeniul politicii de tineret;
- *Creșterea gradului de participare a tinerilor la viața politică.* Acest obiectiv a vizat clar promovarea participării la vot a tinerilor, prin mass-media și prin puncte de informare;
- *Creșterea gradului de participare a organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret la dialogul structurat.* Acest obiectiv a vizat clar promovarea comanagementului cu organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret în implementarea programelor și activităților pentru tineret.

⁶³ European Steering Committee for Youth, Budapest, 27- 29 March 2017. Council of Europe. [Online] March 27-29, 2017. [Cited: November 28, 2022.] https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261509/CDEJ_2017_table_recent_developments.pdf/e0719aae-0fbf-ba43-f6a0-06ec54a5ba01

- *Încurajarea "vocii" și împuternicirea comunităților sărace locuite masiv de copii și tineri și a categoriilor de tineri excluse social. Acest obiectiv a vizat clar participarea tinerilor în toate fazele derulării politicilor publice: conlucrarea serviciilor pentru tineret, serviciilor sociale și instituțiilor de educație formală cu tinerii și familiile lor pentru a preveni excluderea socială a tinerilor;*

Relansarea politicilor de combatere a sărăciei și promovare a incluziunii sociale în România cu accent pe tineri și copii, pentru a reduce deficitele pe toate dimensiunile vieții, acumulate în stadiile inițiale ale vieții, deficite care sunt de așteptat să marcheze negativ tot parcursul ulterior al indivizilor și să devină mult mai dificil de recuperat. Acest obiectiv a vizat clar combaterea sărăciei și a excluziunii sociale a tinerilor și a transmițerii intergeneraționale, precum și întărirea coeziunii la nivel societal și a solidarității cu tinerii.

În total, strategia cumula 33 de obiective specifice și nu mai puțin de 210 direcții de acțiune adresate către 34 de grupuri țintă de tineri. Strategia nu a fost însă însoțită și de un plan de acțiune care să prevadă roluri, responsabilități și, bineînțeles, surse de finanțare. Deși acesta a fost dezvoltat în anul 2016, nu a fost niciodată adoptat prin Hotărâre de Guvern, așa cum inițial era prevăzut. Astfel, din păcate, strategia a rămas mai degrabă o înșiruire de bune intenții.

O nouă strategie este în acest moment în lucru în cadrul Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, activitatea pentru elaborarea sa demarând în anul 2020.

LEGISLAȚIE PRIMARĂ

În România post-comunistă, în mare măsură, toate propunerile existente în programele de guvernare susțineau dezvoltarea unor măsuri și programe care aveau ca scop susținerea dezvoltării personale și profesionale a tinerilor. Însă, deși la nivel discursiv resursa principală pentru dezvoltarea României, tineretul, în organizarea portofoliilor ministeriale, ajunge de la un minister la altul sau revine unei agenții guvernamentale. Astfel, continuitatea și sustenabilitatea măsurilor și inițiativelor propuse stau, de fapt, sub semnul întrebării. Când vine vorba despre evoluția legislației în domeniul tineretului, domeniul este, de asemenea neglijat, accelerarea fiind determinată, în 2006, mai degrabă impusă de calendarul de aderare la Uniunea Europeană. În acest proces accelerat, ar trebui menționată și Legea Tinerilor ca document de politică publică. Adoptată inițial în anul 2006⁶⁴, aceasta este în continuare în vigoare, însă o nouă lege, practic o actualizare a celei actuale, a fost adoptată în 29 iunie 2022 de Camera Deputaților în calitate de cameră decizională⁶⁵. Momentan, noua lege nu a fost promulgată și așteaptă o decizie din partea Curții Constituționale a României, în urma sesizării de neconstituționalitate a Avocatului Poporului⁶⁶. Sesizarea nu vizează aspectele de mai jos, așadar indiferent de rezoluția Curții Constituționale acestea vor rămâne neschimbate și se va regăsi ca atare în forma finală a legii care va fi promulgată. Printre cele mai importante aspecte ale ultimei variante de lege în corelare cu politicile sectoriale ale Consiliului Europei și Uniunii Europene ar fi:

- Mai multă **claritate și recunoaștere legislativă prin definițiile unor termeni importanți** în construcția unui ecosistem de tineret sustenabil (precum tânăr, activitate de tineret, centru de tinere și consiliu consultativ de tineret, grup informal, politică națională de tineret, servicii și personal de tineret etc.);
- **Principiile generale care sunt ancorate în cele europene** (protecție, accesibilitate, demnitate umană, participarea tinerilor, politici bazate pe nevoi și aspirații, transparență, tratament egal, solidaritate, subsidiaritate, combaterea discriminării etc);
- **Informarea tinerilor și consultarea** beneficiază nu doar de recunoașterea importanței, ci sunt susținute și de mecanisme concrete (ex.: Platforma de informare națională și de consultare publică în domeniul tineretului);

⁶⁴ Legea tinerilor nr. 350/2006: <https://lege5.ro/Gratuit/geydambxga/legea-tinerilor-nr-350-2006>

⁶⁵ Varianta pentru promulgare este disponibilă la http://www.cdep.ro/pls/proiecte/docs/2018/pr716_18.pdf

⁶⁶ Sesizarea este disponibilă la https://www.cdep.ro/proiecte/2018/700/10/6/sesizAvPop%20PLx.716_2018.pdf

- **Consultările cu organizațiile naționale de tineri** devin normă pentru legile care îi privesc;
- Se vor înființa **consilii consultative ale tinerilor în toate comunitățile locale** iar autoritățile vor elabora **strategii locale pentru tineret** în termen de șase luni de la promulgare;
- Se introduc **standarde de calitate pentru centrele de tineret**;
- **Autoritățile administrației publice locale alocă anual fonduri destinate activităților de tineret**, în cadrul bugetelor proprii, din care minim 50% atribuite prin concursuri de proiecte în baza unor criterii clare și mai transparente specificate în apelurile pentru finanțarea acestor tipuri de activități;
- **Minim 25%** din finanțarea pentru tineret la nivel județean va fi folosită **pentru tinerii din mediul rural**, astfel încât aceștia să fie implicați;
- **Cel puțin 50% din infrastructura dedicată activităților pentru tineri trebuie să își păstreze destinația** și în cazul înstrăinării acesteia sau schimbării destinației pentru mai mult de șase luni, o altă infrastructură similară trebuie pusă la dispoziția tinerilor în aceeași localitate.
- Prevederi speciale privind **protecția socială a tinerilor** (acestea nu reprezintă o noutate, ele fiind preluate din Legea Tinerilor nr.350/2006).

DEZVOLTAREA STANDARDELOR PROFESIONALE ȘI PROFESIILOR ASOCIATE DOMENIULUI – LUCRĂTOR DE TINERET, CONSILIER DE TINERET

România a realizat câteva progrese în dezvoltarea de politici în consonanță cu recomandările europene în domeniul tineretului. Astfel, în anul 2012 au fost introduse în COR două ocupații: lucrătorul de tineret (COR 341205) și Consilierul pentru Tineret (COR 235920). Mai mult, în anul 2012 a fost elaborat și standardul ocupațional pentru lucrătorul de tineret⁶⁷, care avea ca dată propusă pentru revizuire 20 septembrie 2016. Deși Ministerul Tineretului și Sportului a publicat în luna decembrie 2016 lucrarea de cercetare socială *Lucrătorii de tineret – revizuirea standardelor*⁶⁸, procedurile pentru o astfel de revizuire nu au mai fost continuate.

Pentru ocupația de consilier pentru tineret nu a fost, încă de la început, elaborat un standard ocupațional. Însă, putem observa că intenția de acum 10 ani a fost de a dezvolta două ocupații privitoare la activitatea pentru tineret potrivite atât pentru absolvenți de studii medii (lucrătorul), cât și pentru cei de studii superioare (consilierul).

Și din partea organizațiilor neguvernamentale au existat demersuri⁶⁹ de elaborare a unui nou standard pentru lucrătorul de tineret, însă nu am identificat continuarea acestor demersuri de către ministerul de resort sau de către altă parte interesată.

CENTRE DE TINERET, CONSILIERE ȘI INFORMARE

Un alt demers, început însă în anul 1994, odată cu deschiderea Centrului de informare și Documentare pentru Tineret – INFOTIN, și urmată în perioada 1997-1998 de organizarea și funcționarea unei rețele de 774 de centre (dintre care unele erau coordonate de Ministerul Educației, altele de Ministerul Muncii și 47 erau coordonate de Ministerul Tineretului). În anul 2001, Ministerul Tineretului a dezvoltat un program care a continuat până la finalul anului trecut - Programul Centre de tineret – set de activități și servicii specifice de informare și consiliere a tinerilor. În fiecare an, ministerul de resort adopta Strategia națională anuală cu privire la informare și consilierea tinerilor care descria principiile care stau la baza informării, consilierii și consultanței,

⁶⁷ Autoritatea Națională pentru Calificări. Standard ocupațional Lucrător de Tineret. cursuribacau.ro. [Online] October 31, 2012. [Cited: November 29, 2022.] http://www.cursuribacau.ro/doc/standard_ocupational_lucrator_de_tineret.pdf

⁶⁸ Cult Market Research. LUCRARE DE CERCETARE SOCIALĂ „LUCRĂTORII DE TINERET - REVIZUIREA STANDARDELOR”. Ministerul Tineretului și Sportului. [Online] Decembrie 2016. [Cited: November 29, 2022.] <http://mts.ro/wp-content/uploads/2016/12/3.-Analiza-ocupationala-lucrator-de-tineret.pdf>

⁶⁹ YMCA Romania. PROPUNERE DE STANDARD OCUPAȚIONAL. standarde-tineret.ro. [Online] August 4, 2019. [Cited: November 29, 2022.] <https://www.standarde-tineret.ro/wp-content/uploads/2019/08/4.-Propunere-Standard-Ocupational-Lucrator-de-Tineret.pdf>

precum și scopul, grupul țintă, obiectivele strategice, obiectivele specifice, dar mai ales cum erau organizate aceste servicii și ce standarde trebuia să îndeplinească⁷⁰. Putem observa că această strategie anuală, ar fi fost poate mai utilă dacă era adoptată la începutul anului vizat, și nu la mijlocul lunii noiembrie.

Potrivit datelor furnizate în februarie 2023 de Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, în perioada 2019-2021, în centrele administrate în teritoriul de către direcțiile județene pentru sport și tineret, au fost desfășurate 138 de activități de informare (cu aproximativ 8 mii de beneficiari) și 205 activități de formare/educație non-formală (cu aproximativ 12.200 de beneficiari). Totodată, ministerul raportează 140 de activități de consiliere și consultanță pentru aproximativ 6.350 de beneficiari).

În anul 2022, din cauza reorganizării ministerului nu am identificat informații cu privire la derularea acestui program și nici forma sub care el va funcționa în continuare. Cert este că, din 47 astfel de centre, au dispărut peste 25% (în anul 2021 mai funcționau 33 centre de consiliere și informare).

Un exemplu de bună practică, la care vom reveni ulterior, este dezvoltarea de către Fundația Județeană pentru Tineret Timiș (FITT) a singurului centru de tineret din România posesor al Certificatului de Calitate al Consiliului Europei – Casa Tineretului din Timișoara. Ministerul Tineretului duce la îndeplinire Recomandarea cu privire la promovarea Certificatului ca exemplu de bună practică, implicând reprezentanții centrului din România în diferite procese și campanii la nivel național.

CARDUL EUROPEAN PENTRU TINERET

Ca urmare a celei de-a 3-a Conferințe Europene a Miniștrilor de Tineret ce a avut loc în Lisabona (20-21 septembrie 1990), cu tema *Mobilitatea Tineretului în Europa*⁷¹, a fost adoptată Rezoluția Comitetului Miniștrilor ResAP(1991), revizuită în anul 2003⁷², care a instituit Acordul parțial privind Cardul pentru Tineret, pentru promovarea și facilitarea mobilității tinerilor în Europa. Partenerul instituțional al Consiliului Europei care emite acest card este organizația neguvernamentală European Youth Card Association (EYCA)⁷³. În România, un astfel de card nu este ceva nou (în anul 2001 a început să circule cardul *Euro26*, tinerii depunând actele pentru obținerea sa și la direcțiile județene pentru tineret). Azi, Cardul European de Tânăr poate fi obținut online⁷⁴, fiind emis de Asociația pentru Mobilitate Europeană (membru al EYCA)⁷⁵, poate fi achiziționat de persoanele cu vârsta de 12-30 de ani și costă 40 lei/an⁷⁶. Posesorul unui astfel de card beneficiază de reduceri, atât în țară cât și peste hotare, pentru vizitarea unor obiective turistice, transport, cazare, festivaluri, haine, cărți, diverse servicii. În România, în prezent, sunt 61 astfel de oferte⁷⁷. Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse întreprinde

⁷⁰ Ministerul Tineretului și Sportului. Ministerul Sportului. Ordin nr.1479/16.11.2020 privind aprobarea Strategiei naționale anuale cu privire la informarea și consilierea tinerilor 2020. [Online] 11 16, 2020. [Cited: November 29, 2022.] <https://sport.gov.ro/wp-content/uploads/2020/11/Ordin-și-Anexa-Strategie-CT-2020.pdf>

⁷¹ Council of Europe. Third Conference of European Ministers Responsible for Youth. *www.coe.int*. [Online] September 20-21, 1990. [Cited: February 15, 2023.] <https://rm.coe.int/16806fcf13>

⁷² Resolution ResAP(2003)1 instituting a Partial Agreement on the Youth Card for the purpose of promoting and facilitating youth mobility in Europe. *www.coe.int*. [Online] January 15, 2003. [Cited: February 15, 2023.] https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805e11ff

⁷³ European Youth Card Association (EYCA). *www.coe.int*. [Online] [Cited: February 15, 2023.] <https://www.coe.int/en/web/youth/eyca>

⁷⁴ European Youth Card Association. The card in your country - ROMANIA. *www.eyca.org*. [Online] [Cited: February 15, 2023.] <https://eyca.org/card/romania-card>

⁷⁵ EYCA MEMBER ORGANISATIONS. ROMANIA. ASOCIAȚIA PENTRU MOBILITATE EUROPEANĂ. *www.eyca.org*. [Online] [Cited: February 15, 2023.] <https://eyca.org/members/romania>

⁷⁶ European Youth Card Association. European Youth Card. Cardul European de Tânăr. [Online] [Cited: February 15, 2023.] <https://aplica.europeanyouthcard.ro>

⁷⁷ Reduceri Romania. *www.europeanyouthcard.ro*. [Online] [Cited: February 15, 2023.] <https://europeanyouthcard.ro/reduceri-romania/>

demersuri pentru ca, din primăvara anului 2023, să acopere în locul tânărului costul anual de achiziție al acestui card⁷⁸.

CAMPANII

Anul European al Tineretului a fost lansat în septembrie 2021 în discursul său despre Starea Uniunii de către președintele Comisiei Europene Ursula von der Leyen. Argumentul principal a fost acela că tinerii sunt categoria demografică cea mai afectată de pandemia COVID-19, obiectivele anului având în vedere estomparea efectelor negative ale pandemiei, promovarea oportunităților date de tranziția verde și digitală, sprijinirea tinerilor cu oportunități reduse pentru a deveni cetățeni activi și implicați, promovarea oportunităților pentru tineri și integrarea politicii de tineret în toate domeniile de politică publică relevante. Din păcate, nici la nivel european și nici la nivel național aceste obiective nu au fost atinse și, mai mult, noi probleme au fost generate de efectele războiului neprovocat declanșat de Rusia împotriva Ucrainei. Astfel sectorul de tineret în special și tinerii în general au fost privați de oportunitatea de a beneficia de oportunitățile date de un astfel de an tematic. Cele două crize suprapuse arată faptul că societatea în general și politicile de tineret în special au intrat într-o nouă etapă în care crizele sunt multidimensionale. Apariția unei noi crize nu rezolvă efectele celei vechi, ba chiar le acutizează.

În calitate de coordonator al Anului European al Tineretului, Ministerul Familiei Tineretului și Egalității de Șanse a beneficiat de un grant de finanțare de 178 861 Euro (din 143 089 finanțare europeană, restul fiind co-finanțare națională), grant rămas în cea mai mare parte necheltuit. Tot în Anul European al Tineretului societatea civilă a pus România pe harta Europei fiind țara cu numărul cel mai mare de evenimente în calendarul Anului (peste 2700 de evenimente), urmată de Germania și Franța. Acest paradox arată faptul că potențialul și interesul pentru activități este uriaș, din păcate autoritatea centrală nereușind să acționeze pe măsura potențialului dovedit de societatea civilă și în tandem cu aceasta.

Unul dintre cele mai susținute demersuri de promovare a valorilor Consiliului Europei de către sectorul de tineret din România a fost campania **No Hate Speech**. Aceasta a fost lansată în 2013 și răspândită în 45 de țări⁷⁹. Rolul acesteia l-a reprezentat combaterea discursului instigator la ură prin mobilizarea tinerilor pentru a susține drepturile omului și democrația.

Campania s-a desfășurat în două faze: 2012-2015 și 2016-2017. În România, comitetul de coordonare a fost format din reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, invitați permanenți și responsabili din partea Ministerului Tineretului⁸⁰. A doua fază a fost ceva mai activă, odată cu relansarea din iulie 2016 de către Ministerul Tineretului⁸¹. În cadrul acestei campanii a fost realizată traducerea oficială a *Bookmarks – Un manual pentru combaterea discursului instigator la ură în mediul online prin educația pentru drepturile omului*⁸², în 2017 a fost organizată la București a 5-a *Întâlnire a activiștilor și coordonatorilor campaniei*⁸³ (și ultima), la fel și evenimentul *Celebrarea Zilei Internaționale a Drepturilor Omului în România 2016* (cu participare internațională

⁷⁸ Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse. ULTIMII PAȘI PENTRU A INTRODUCI ÎN ROMÂNIA, GRATUIT, CARDUL EUROPEAN PENTRU TINERET. www.mfamilie.gov.ro. [Online] December 21, 2022. [Cited: February 15, 2023.] <https://mfamilie.gov.ro/1/ultimii-pasi-pentru-a-introduce-in-romania-gratuit-cardul-european-pentru-tineret/>

⁷⁹ Council of Europe. National Campaigns. *Council of Europe*. [Online] [Cited: November 29, 2022.] <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/national-campaigns1>

⁸⁰ No Hate Speech Romania. No Hate Speech Romania. *Facebook*. [Online] [Cited: November 29, 2022.] <https://www.facebook.com/nohatespeechro>

⁸¹ The Epoch Times. Lansarea Campaniei “Fără Ură”. *graiul.ro*. [Online] July 29, 2016. [Cited: November 29, 2022.] <http://www.graiul.ro/2016/07/29/lansarea-campaniei-fara-ura/>

⁸² Council of Europe. BOOKMARKS. *Council of Europe*. [Online] 2016. [Cited: November 29, 2022.] <https://rm.coe.int/168070e46a>

⁸³ 5th coordination meeting of activists and coordinators of the campaign. *Council of Europe*. [Online] June 28-30, 2017. [Cited: November 29, 2022.] <https://rm.coe.int/report-5th-coordination-meeting-of-coordinators-and-activists-of-the-c/168073f6e9>

din Republica Moldova, Ucraina și Consiliul Europei), precum și prima ediție a *Forumului Tinerilor Romi – Împotriva discursului instigator la ură* - 2016⁸⁴, a cărei a doua ediție a avut loc în anul 2017.

Campania „Democrație Aici | Democrație Acum” a Consiliului Europei, însușită și ea de România, a demarat în anul 2022⁸⁵. În cadrul acesteia, la finalul lunii iunie 2022 a fost organizat la Strasbourg un eveniment de anvergură – Youth Action Week⁸⁶. În România, în luna decembrie 2022 a fost organizată conferința Democrație Aici | Democrație Acum. Cum consolidăm încrederea între tineri și instituțiile și procesele democratice⁸⁷. Potrivit datelor furnizate în februarie 2023 de Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, la acest eveniment organizat în parteneriat cu Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA) au participat 50 de tineri și a avut printre teme identificarea de obiective tematice, campanii sau proiecte care să se desfășoare la nivelul anului 2023 și identificarea de formate de colaborare și lucru care să contribuie la creșterea participării tinerilor. Deși este așteptat ca o parte dintre obiectivele campaniei să fie susținute de legislația aflată în curs de adoptare (Legea Tinerilor, după promulgare, respectiv de viitoare Strategie națională pentru tineret), nu am identificat un plan concret de acțiuni asumat de instituțiile publice relevante până în acest moment. În ceea ce privește contribuția societății civile, principalul demers derulat sub egida campaniei din România este proiectul Consiliului Tineretului din România - „Manifest pentru sporirea participării politice a tinerilor”⁸⁸.

MODALITATEA DE IMPLEMENTARE ȘI MONITORIZARE DIRECTĂ A PRELUĂRII STANDARDELOR EUROPENE ÎN DOMENIU

Din datele furnizate în februarie 2023 de Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse, nu reiese exact modalitatea prin care s-a realizat până în prezent adaptarea politicilor naționale la prioritățile și obiectivele stabilite în documentele europene de profil. Totodată, nu am identificat informații conform cărora ar exista o procedură clară de transpunere (plan de implementare, monitorizare și evaluare). În schimb, se indică faptul că politicile europene stau la baza proiectului viitoarei Strategii Naționale de Tineret 2023-2027. Relevant cu atât mai mult în contextul procesului de elaborare al acestei strategii și al eșecului celei anterioare, MFTES arată că nu a formulat, cel puțin în perioada 2019 – 2022, solicitări către Departamentul de Tineret din cadrul Consiliului Europei pentru consultanță în elaborarea de politici publice, respectiv pentru asigurarea de expertiză și sprijin specializat pentru formarea continuă a personalului de tineret din aparatul central și subordonate.

În același timp, trebuie subliniat faptul că, în domeniul tineretului, nu doar autoritatea publică centrală de resort are relații cu Consiliul Europei, ci și Parlamentul României, care are o delegație la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei și în Comitetul pentru Cultură, Știință, Educație și Media – Sub-Comitetul pentru Educație, Tineret și Sport. Însă, din păcate, nu am identificat informații cu privire la activitatea și contribuția reprezentanților noștri la dezvoltarea politicilor de tineret, în acest cadru, iar secretariatul delegației a transmis că nu au existat pe ordinea de zi a comitetelor și subcomitetelor parlamentare, în ultimii 3 ani, rezoluții care să vizeze tematica tineretului⁸⁹.

FINANȚAREA ACTIVITĂȚII DE TINERET

⁸⁴ FORUMUL TINERILOR ROMI – ÎMPOTRIVA DISCURSULUI INSTIGATOR LA URĂ. ucrr.ro. [Online] November 22-27, 2016. [Cited: November 29, 2022.] <https://ucrr.ro/forumul-tinerilor-romi-din-romania/>

⁸⁵ Council of Europe. Democracy Here. Democracy Now. [Online] [Cited: November 29, 2022.] https://www.coe.int/en/web/democracy-here-now/home?pk_campaign=newsletter

⁸⁶ Youth Action Week. Council of Europe. [Online] July 28-1, 2022. [Cited: November 29, 2022.] <https://www.coe.int/en/web/democracy-here-now/democracy-action-week>

⁸⁷ SNSPA. Democrație Aici | Democrație Acum. Cum consolidăm încrederea între tineri și instituțiile și procesele democratice . snspa.ro. [Online] [Cited: November 29, 2022.] <https://snspa.ro/democratie-aici-democratie-acum-cum-consolidam-increderea-intre-tineri-si-instituțiile-si-procesele-democratice/>

⁸⁸ <https://ctr.ro/manifest-pentru-sporirea-participării-politice-a-tinerilor/>

⁸⁹ Răspunsul oferit de secretariatul delegației României la APCE

Resursele alocate de ministerul de resort pentru finanțarea activității pentru tineret au fost de doar 8 milioane de lei în 2022 (în medie sub 2 lei per tânăr român), o sumă derizorie și complet insuficientă pentru nevoile sectorului. Și mai îngrijorător, tendința a fost descrescătoare: 12.9 milioane de lei în 2021 și 13.84 milioane lei în 2020. Din cele 8 milioane doar 1,3 milioane au fost direcționate în 2022 către societatea civilă, pentru 33 de proiecte (23 la Concursul Național de Proiecte de Tineret cu o finanțare de 870 403 lei și 10 la Concursul Național de Proiecte Studentești cu o finanțare de 433 471 lei). Cu toate că planurile europene și naționale sună bine pe hârtie, este evident că acest nivel de finanțare nu poate susține accesul pe scară largă al tinerilor la activități dedicate lor, și nici nu poate susține în mod real dezvoltarea și creșterea capacității organizațiilor de profil de a răspunde în mod adecvat la nevoile tinerilor.

ÎN LOC DE CONCLUZII

La nivel național, au existat demersuri de aliniere la politicile de tineret ale Consiliului Europei și ale Uniunii Europene, însă nu am identificat o planificare strategică pe termen lung în acest sens, care să indice pașii clari de însușire a tendințelor prin politici, cât și de aplicare prin programe/activități. Mai mult, având în vedere că în România sistemul public aplică politicile nu doar la nivel central, cât și în teritoriu, prin subordonate, din păcate, nu am identificat măsuri clare de diseminare pe verticală a informațiilor și a cunoștințelor. Totodată, acest proces este îngreunat și de faptul că istoricul demersurilor nu este păstrat în format digital (ex.: site-ul vechiului Minister al Tineretului și Sportului – www.mts.ro nu a fost păstrat, ci a rămas la Ministerul Sportului care nu a ales să dezvolte un site nou, ci a transformat vechiul site. Astfel, periodic, sunt șterse din ce în ce mai multe informații aferente domeniului tineretului, din arhiva începută în anul 2013).

Chiar dacă la nivel central se fac unele demersuri în sensul preluării și aplicării politicilor de tineret ale Consiliului Europei, lipsa de promovare a acestora ca atare duce la neînsușirea de către subordonate a acestor direcții. Astfel, la firul ierbii cu greu ajung acele politici ca avându-și geneza în cadrul instituțiilor europene. Trebuie spus și că, în acest moment, dacă Uniunea Europeană publică documentele în toate limbile Uniunii, cele ale Consiliului Europei se publică doar în Engleză și Franceză și ține de statele membre să realizeze traduceri în limbile proprii, ceea ce România face foarte rar. La toate aceste provocări se adaugă insuficienta formare a personalului specializat din subordonate, în sensul politicilor și practicilor Consiliului Europei, ceea ce fragilizează și mai mult un eventual transfer de know-how către beneficiari și, implicit, duce la furnizarea de servicii și activități nesincronizate cu tendințele europene în domeniu.

POLITICI PUBLICE DE TINERET LA FIRUL IERBII ÎN ROMÂNIA

Alături de documentele de politică publică dezvoltate de autoritățile cu competențe în domeniul tineretului, **pornind din rândul societății civile** au fost dezvoltate o serie de inițiative cu impact național care vin pentru a completa fie prioritățile tematice, fie lentoarea administrativă, lipsa de eficiență a alocării de resurse (fie, de cele mai multe ori, un mix dintre acestea). În acest sens au fost identificate trei documente de politică publică foarte bine alinate cu strategia europeană de tineret. Acestea sunt:

- **Rezoluția Tinerilor 2020-2027: Viitorul începe astăzi**⁹⁰ a fost adoptată în noiembrie 2020 la Summitul Tinerilor și propune o serie de măsuri relevante pentru tineret în România pentru fiecare din cele 11 obiective europene de tineret din strategia europeană. Documentul a fost elaborat colaborativ de către Consiliul Tineretului din România alături de alte 27 de organizații în urma unui amplu proces de consultare la nivel național. Rezoluția 2020 – 2027 o urmează pe cea pentru perioada 2016 – 2020, realizată și adoptată la Summitul Tinerilor 2016⁹¹.
- Din anul 2016, **Casa Tineretului din Timișoara**, deținută și administrată de Fundația Județeană pentru Tineret Timiș (FITT), deține **Certificatul de Calitate pentru Centre de Tineret acordat de Consiliul**

⁹⁰ Detalii despre rezoluție și procesul de elaborare la <http://rezolutiatinerilor.ro/>

⁹¹ Rezoluția Tinerilor 2016 – 2020 - <http://rezolutiatinerilor.ro/rezolucia-tinerilor-2016-2020/>

Europei, singurul astfel de centru din țară și unul din doar 14 în toată Europa⁹². Certificatul a fost obținut inițial pentru perioada 2016-2018 (3 ani), iar apoi, dovedind progresul, a obținut extinderea certificării pentru încă 5 ani⁹³. Trebuie menționat că, deși există și cerințe legate de infrastructura fizică, certificarea se referă în primul rând la calitatea activității de tineret desfășurate, Astfel că centrul poate servi ca model de bună practică pentru dezvoltarea infrastructurii publice pentru tineret, atât cea deținută de autoritățile centrale, cât și cea dezvoltată de autoritățile locale, acolo unde există interes.

- **Carta Albă a Tinerilor din Mediul Rural**⁹⁴ urmărește să contribuie la dezvoltarea tinerilor și întregului ecosistem de tineret din mediul rural în România. A fost adoptată în august 2022 la ce a treia ediție Summitul Tinerilor din Mediul Rural în urma unui proces de consultare care a durat aproximativ un an și a fost coordonat de Guvernanța Satului European de Tineret. Este gândită ca un decalog cu 10 priorități strategice, 10 principii de implementare, 10 domenii strategice care conțin 100 de direcții strategice. Pentru exemplificare, mai jos sunt disponibile cele zece priorități:
 1. Dezvoltarea tinerilor din mediul rural, în mediul rural;
 2. Participare accesibilă și responsabilă pentru toți tinerii din mediul rural;
 3. Programe strategice care să dea vizibilitate tinerilor din mediul rural și să sprijine inițiativa acestora;
 4. Facilități, resurse și oportunități de dezvoltare, învățare și petrecere a timpului liber de calitate pentru toți tinerii din mediul rural;
 5. Consolidarea sectorului de tineret în mediul rural și susținerea lucrului cu tinerii;
 6. Creșterea unei societăți civile active în mediul rural și creșterea gradului de reprezentativitate a tinerilor din mediul rural în procesul de luare a deciziilor;
 7. Abordarea strategică a provocărilor tinerilor din mediul rural prin politici de tineret incluzive și încurajarea permanentă a dialogului între tinerii din mediul rural și autoritățile publice locale, județene, centrale și europene;
 8. Conectarea politicilor publice locale, județene, naționale și europene la nevoile reale a tinerilor din mediul rural și contextului local;
 9. Incluziune, diversitate, echitate, identitate europeană și respectarea drepturilor tuturor tinerilor;
 10. Sate prietenoase cu tinerii și o Uniune Europeană conectată la tinerii din mediul rural.
- **Declarația Lucrătorilor de Tineret din România**⁹⁵ dezvoltată între primele două Convenții Naționale ale Lucrătorilor de Tineret (CoNLucraTin) în urma unui proces de consultare de aproximativ șase luni (în cadrul Anului European al Tineretului) și face parte dintr-un proces mai amplu care, în viitor, are ca scop final elaborarea unei Carte a Lucrătorului de Tineret care este în competența ministerului de resort. Declarația cuprinde 3 capitole: Cariera, Activitatea pentru tineret, Cadrul legal și financiar. Fiecare dintre capitole conține o serie de teme de interes, după cum urmează:
 - **Cariera** abordează: Dezvoltarea de standarde ocupaționale; Un program național de formare; Lucrătorul de tineret angajat; O platformă de comunicare online și offline; O asociație reprezentativă a profesioniștilor în lucru cu tinerii; Un cod etc.
 - **Activitatea pentru tineret** abordează: Strategii locale de tineret; Cunoașterea nevoilor tinerilor; Un centru național de resurse; Cercetări, ghiduri, manuale, proceduri, seturi de metode și instrumente; Standarde de calitate; Rețele de centre de tineret; Outreach sau cum ajungem la tineri.

⁹² Council of Europe. Quality Label for Youth Centre. Council of Europe. [Online] [Cited: November 29, 2022.] [https://www.coe.int/en/web/youth/quality-label-for-youth-centres#%2224902532%22:\[\]](https://www.coe.int/en/web/youth/quality-label-for-youth-centres#%2224902532%22:[])

⁹³ Fundația Județeană pentru Tineret Timiș. The Council of Europe Quality Label for Youth Centres (2016-2023). [fitt.ro](https://fitt.ro/quality-label/). [Online] [Cited: November 29, 2022.] <https://fitt.ro/quality-label/>

⁹⁴ Detalii despre cartă și procesul de elaborare la <https://europeanoyouthvillage.eu/carta-alba/>

⁹⁵ Detalii despre declarație și procesul de elaborare la <https://www.suntsolidar.eu/stire/vrs/IDstire/1046>

- **Cadrul legal și financiar** abordează: Modificarea cadrului legal; Finanțare adecvată; Dezvoltarea capacității de autofinanțare.

Nu în ultimul rând dorim să menționăm trei inițiative naționale pornite din societatea civilă care au un impact sistemic asupra activității de lucru cu tinerii:

- **Capitala Tineretului din România**⁹⁶ - un program-cadru de tineret, creat la nivel național, ce funcționează pe principii similare cu cele ale Capitalei Europene a Tineretului și permite organizațiilor de și pentru tineret să promoveze teme importante pentru categoria socială pe care o reprezintă și ajută autoritățile locale să-i identifice problemele și să atragă investiții publice și private pentru rezolvarea acestora și dezvoltarea ecosistemelor de sprijin. În fiecare an un oraș din România primește, în urma unui concurs de concepte, titlul de Capitala Tineretului din România și este sprijinit în pregătirea și implementarea inițiativelor din dosarul de candidatură.

În anul 2023 Capitala Tineretului din România este Târgu Jiu.

- **Satul European de Tineret**⁹⁷ este un produs românesc ancorat în principii europene dedicat satelor sau comunelor care își doresc ca prin acest program să facă o schimbare în comunitatea lor. Pe parcursul anului în care poartă acest titlu, toate activitățile, proiectele, evenimentele sau acțiunile organizate la nivel local vor urmări să crească participarea tinerilor și a autorităților în vederea rezolvării unor probleme sau nevoi ale tinerilor din comunitate, cât și îmbunătățirii unor aspecte care-i vizează în mod direct pe tinerii din mediul rural. Prin participarea în program, tinerii din satele finaliste devin mai conștienți de resursele de care dispun, mai vizibili și pregătiți să acționeze strategic în direcția unei schimbări pe care și-o doresc la nivel local, național, european.
- **Manifestul pentru sporirea participării politice a tinerilor**⁹⁸, lansat de Consiliul Tineretului din România sub egida campaniei „Democrație Aici | Democrație Acum” a Consiliului Europei, propune o serie de măsuri pentru creșterea participării electorale și civice a tinerilor și creșterea impactului organizațiilor lor.

În anul 2023 titlul de Sat European de Tineret va fi purtat de Ciucsângeorgiu (jud Harghita), Hălăucești (jud Iași), Dumbrava (jud Prahova), Panaci (jud Suceava) și Scoarța (jud Gorj). Tot în 2023 Guvernanța Satului European de Tineret intenționează să organizeze primul Summit European al Tinerilor din Mediul Rural pentru a transpune acest model de lucru și în alte țări.

POLITICI PUBLICE DE TINERET ÎN ALTE ȚĂRI EUROPENE

CONSIDERAȚII GENERALE

Trebuie menționat de la bun început faptul că realitățile Statelor Membre ale Uniunii Europene, contextele în care se desfășoară activitatea de tineret și strategiile naționale care o abordează reprezintă un mozaic foarte complex cu forme de manifestare foarte diferite. Modul în care politica de tineret este văzută are un spectru foarte larg care pleacă de la o **abordare autonomă**, ghidată de un act legislativ care acoperă majoritatea aspectelor (în țări precum Finlanda sau Suedia) până la a fi **parte integrantă din o cooperare cross-sectorială alături de alte domenii** (în țări precum Austria sau Danemarca). Între cele două există o plajă foarte largă, România fiind mai apropiată de primul model. Totodată, din punct de vedere al ierarhiei instituționale există trei modele (cu variante intermediare): 1) **descentralizat**, în care nivelul local are delegate competențele pentru dezvoltarea și implementarea politicilor de tineret, mai aproape de nevoile tinerilor dar cu riscul de a fi

⁹⁶ <https://capitalatineretului.ro/>

⁹⁷ <https://europeanyouthvillage.eu/>

⁹⁸ <https://ctr.ro/wp-content/uploads/2022/08/Manifest-pentru-sporirea-participarii-politice-a-tinerilor-2.pdf>

mai greu de coordonat, chiar incompatibile între ele (model reflectat în țări din vecinătatea UE precum Elveția sau Marea Britanie); 2) **complementar**, în care nivelul național, federal și local au competențe diferite dar parte a unui sistem integrat (în țări precum Belgia sau Germania) și 3) **centralizat**, în care politica de tineret regională și locală este subordonată și coordonată la nivel central (în țări precum Estonia sau Polonia). România se încadrează în modelul centralizat.

Principiul subsidiarității face ca politica de tineret să rămână în principal apanajul Statelor Membre, o parte din acestea ducând-o la următorul nivel prin delegarea de competențe către nivelurile regionale și locale, chiar dacă activitatea este guvernată de un cadru legislativ național. Drept rezultat și modul în care este abordată Strategia pentru tineret a UE este distilată adesea prin prisma specificului și priorităților naționale.

În acest sens am selectat două țări care pot oferi inspirație din motive total diferite dar relevante pentru România: **Estonia** datorită statutului său de țară fost comunistă care a pilotat o serie de măsuri sociale inovative, inclusiv prin dezvoltarea unui ecosistem de tineret care poate reprezenta o sursă de inspirație pentru România și **Franța** datorită tradiției îndelungate în activitatea de lucru cu tinerii, modelului de evaluare și validare a personalului care lucrează cu tinerii și aparatului său administrativ care are elemente de similaritate cu cel din România.

ESTONIA⁹⁹

Autoritatea publică cu responsabilități pentru tineret este Departamentul de Politici de Tineret și Dezvoltare de Abilități (Youth and Talent Policy Department) din cadrul Ministerului pentru Educație și Cercetare iar pentru implementare, din anul 2020, Bordul pentru Educație și Tineret¹⁰⁰. În conformitate cu Legea Organizării Guvernanței Locale¹⁰¹ **autoritățile locale joacă un rol foarte important în organizarea comunitară, inclusiv în ceea ce privește oferta de servicii de tineret**, cea mai mare parte din finanțarea acestora și a centrelor de tineret venind de la bugetul local. Totodată prin legea Activității de Tineret¹⁰² **autoritățile locale dezvoltă un plan de dezvoltare locală în care o secțiune este dedicată tineretului** și conține stabilirea de priorități și asumare de sarcini la nivel local.

Bordul pentru Educație și Tineret, și anterior anului 2020, Centrul Estonian pentru Activitatea de Tineret (European Youth Work Centre) acționează în calitate de coordonator dar și liant pentru activitatea de tineret asigurând formarea lucrătorilor și personalului de tineret pentru autoritățile locale, consultanță și expertiză pentru dezvoltarea strategiilor și activităților de tineret locale, dezvoltarea unei scheme de recunoaștere și validare a activităților de tineret precum și suplimentarea bugetului local pentru activități de tineret pentru atingerea obiectivelor propuse în strategiile locale.

Planul de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2021 - 2035¹⁰³ prevede o finanțare a sectorului de tineret pentru această perioadă de 356.29 milioane euro. Folosind ca punct de referință populația tânără vizată de politici de tineret, având în vedere că sunt 273627^[15] tineri vizați de politicile de tineret estoniene și 4672262¹⁰⁴ tineri vizați de politicile de tineret române, dacă am păstra investiția medie pe tânăr echivalentă cu cea din Estonia ar trebui **în perioada 2021 - 2025 sectorul de tineret din România să fie finanțat cu 6.083 miliarde de euro**.¹⁰⁵

FRANȚA¹⁰⁶

⁹⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/estonia/overview>

¹⁰⁰ <https://harno.ee/en>

¹⁰¹ Local Government Organisation Act: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/529022016003/consolide>

¹⁰² Youth Work Act: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/516102017001/consolide>

¹⁰³ Youth Sector Development Plan 2021-2035: <https://www.hm.ee/et/noortekava-2035>

¹⁰⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/estonia/overview>

¹⁰⁵ <http://rezolutiatinerilor.ro/>

¹⁰⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/france/overview>

Activitatea de tineret este strâns legată de animația socio-educativă (sau socio-culturală) și este organizată în jurul a mai multor structuri de autoritate centrală, regională, locală dar și asociații și federații active în sfera învățării nonformale, facilitare și formare. Rolul structurilor centrale este acela de a dezvolta politici de tineret, regulamente, standarde și calificări, de a finanța și asigura co-managementul pentru activități de formare a celor care lucrează cu tinerii, asigură suport și dezvoltă politici de tineret, stabilește standarde pentru siguranța tinerilor și copiilor. Ministerul Tineretului are departamente descentralizate pentru tineret, învățare nonformală și organizații de voluntariat prin care oferă expertiză și suport organizațiilor în fiecare regiune cu ajutorul unor consilieri (similar ca structură cu Direcțiile Județene pentru Familie și Tineret în România).

Pentru asigurarea unei abordări cros-sectoriale, **la nivel guvernamental este înființat un Comitet pentru Tineret Inter-Ministerial prezidat de către primul ministru** care poate delega competențele către Ministrul Tineretului. Documentul de Politică Transversală (Document de politique transversale) dezvoltat de guvernul francez estimează în anul 2020 un total de aproape 95 miliarde de Euro investiți pentru politici și programe care vizează tinerii. În cadrul acestui document una dintre programările financiare este dedicată Departamentului de Tineret, Învățare Nonformală și Organizațiilor de Voluntariat cu o bugetare de peste 663 milioane de euro pentru următoarele axe:

- **Dezvoltarea serviciului civil;**
- **Dezvoltarea unui serviciu național universal;**
- **Dezvoltarea organizațiilor de voluntariat (sectorul non-profit);**
- **Acțiuni pentru tineret și învățare nonformală.**

În debutul Anului European al Tineretului președinția franceză a Consiliului Uniunii Europene a propus dezvoltarea unui **Serviciu Civil European** în care tinerii să petreacă șase luni într-un parcurs de formare național urmat de șase luni într-o altă țară europeană. Pentru ca acest lucru să devină realitate este necesar să se implementeze programe naționale de voluntariat sau de serviciu civil în fiecare în țările membre.

Pentru susținerea activităților de tineret au fost dezvoltate a serie de standarde foarte importante reprezentat de un sistem de validare prin obținerea unor certificate¹⁰⁷ precum cele de mai jos.

Pentru calificări non-vocaționale care nu presupun obținerea de calificări anterioare:

- **Brevetul de aptitudini pentru animator - BAFA** (Brevet d'aptitude aux fonctions d'animateur) pentru cei care au cel puțin 17 ani și urmează cursuri de formare aprobate de Ministerul Tineretului cu scopul de a lucra cu copii și tinerii pentru petrecerea timpului liber, sprijin în realizarea de proiecte de tineret, în special în contexte sociale, culturale și educaționale.
- **Brevetul de aptitudini of Manageri - BAFD** (Brevet d'aptitude aux fonctions de directeur) pentru cei care coordonează activități, servicii și proiecte de tineret, au minim 21 de ani, dețin BAFA și au experiență de lucru în centre de tineret, brevetul se obține în urma unui curs cu cinci module pe parcursul a patru ani.

Pentru calificări vocaționale se obține în urma unui curs de formare inițială sau continuă care care conține în egală măsură activități de formare cât și activități practice într-o organizație gazdă. Conținutul și durata cursului pot fi adaptate pentru fiecare participant:

- **Certificat Profesional pentru Tineret, Învățare Nonformală și Sport - CPJEPS** (Certificat Professionnel de la Jeunesse, de l'Education Populaire et du Sport) pentru activități profesionale cu scop educațional și social se obține în urma unui curs de formare inițială de 700 de ore din care 400 de ore de formare și 300 activități practice;

¹⁰⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/france/105-youth-workers>

- **Brevetul Profesional pentru Tineret, Învățare Nonformală și Sport - BPJEPS** (Brevet professionnel de la jeunesse, de l'éducation populaire et du sport) cu două specializări: facilitator și instructor sportiv, varianta de curs de formare inițială presupune minim 600 de ore de formare;
- **Diplomă de Stat DEJEPS pentru Tineret, Învățare Nonformală și Sport - DEJEPS** (Diplôme d'État de la jeunesse, de l'éducation populaire et du sport) pentru cei care doresc să își facă o carieră ca facilitatori sau animatori în asociații și companii, cu două tipuri de calificare: animație socială și dezvoltare de proiecte și rețele. Varianta de curs de formare inițială presupune minim 1200 de ore din care cel puțin 700 de formare;

Validarea se poate face fie prin activități de voluntariat fie prin activități de experiență profesională.

PROGRAMELE UE ADRESATE TINERILOR - OPORTUNITĂȚI ȘI BARIERE

Din 1976 până în 1987 toate programele și inițiativele adresate tinerilor sunt, mai degrabă, orientate asupra combaterii șomajului, sărăciei și integrării tinerilor pe piața muncii (în aprilie 1988 apare programul de acțiune pentru pregătirea tinerilor pentru viața adultă și pentru piața muncii). Abia în 1987 politica de tineret trece la o nouă etapă – apărând primele programe care încurajează mobilitatea studenților: Programul Erasmus – 1987, Programele Socrates și Leonardo da Vinci în 1995. Dacă în 1987 inițiativele erau destinate exclusiv mobilității studenților din învățământul superior, ulterior, schema de sprijin a evoluat, oferind, *în ultimii 35 de ani, oportunități de învățare interculturală celor peste 12 milioane de tineri europeni participanți la proiectele susținute în cadrul Programului.*

CRONOLOGIE – ISTORICUL PROGRAMELOR

Primele programe pentru încurajarea participării organizațiilor neguvernamentale la implementarea politicii europene de tineret și oferirea unui cadru de participare pentru grupul lor țintă – **tinerii**, apare în 1988, când reprezentanții statelor membre decid lansarea programului **Tineret pentru Europa** (Decizia nr. 91/395/CEE), menit să sprijine schimburile de tineret și mobilitățile de învățare. Pentru o săptămână, organizații din două – proiecte bilaterale, trei – proiecte trilaterale sau mai multe țări – proiecte multilaterale, puteau organiza schimburi de tineri, al căror scop principal era încurajarea dialogului intercultural. Păstrând însă direcțiile de acțiune ale etapei anterioare – axate asupra integrării sociale și economice a tinerilor – prioritară în cadrul acestui program rămânea participarea tinerilor cu oportunități reduse. Activitățile puteau fi organizate nu doar de către organizațiile din statele membre, ci permiteau și cooperarea cu organizații din Centrul și Estul Europei, numite, în cadrul programului, țări partenere. Succesul programului a fost demonstrat de reluarea sa în **Tineret pentru Europa I, II și III**, programe cu aceeași structură și mecanisme de suport, până în 2000, când programul este reluat și diversificat, sub forma programului **Tineret (2000-2006)**.

Cu aceleași obiective ca și programele anterioare, noul program (Tineret) permitea diversificarea activităților pe care organizațiile din statele membre și din statele partenere le puteau organiza, Programul permițând și organizarea unor cursuri de formare pentru lucrătorii și liderii de tineret, activitățile de stabilire de noi parteneriate și aducea o acțiune separată pentru mobilitatea voluntarilor europeni, prin apariția acțiunii 2 – Serviciul European de Voluntariat. Mobilitatea voluntarilor europeni, ca acțiune separată, apare în 1996 - programul **Serviciul Voluntar European** (Decizia nr. 1686/98/CE) prin care era încurajată mobilitatea tinerilor, asigurându-se și educarea acestora – ca acțiune pilot și integrată ulterior programului Tineret, ca acțiune distinctă.

Tineret și Tineret pentru Europa, și-au dovedit eficiența, atât prin activarea participării tinerilor, cât și prin oportunitatea oferită organizațiilor din statele membre și din statele vecine, să organizeze activități, în parteneriat. Rezultatele evaluării obiectivelor programului Tineret au demonstrat necesitatea apariției unui nou program, care să stimuleze participarea tinerilor la evoluția constructului European. Astfel, Parlamentului European prin Decizia nr. 1719 / 2006 determina o nouă etapă a programelor pentru tineret, prin noul Program

- **Tineret în Acțiune** Acest program continuă linia deschisă în la finalul anilor 80 – în termeni de dialog intercultural și mobilitate a tinerilor, dar acorda o atenție sporită participării tinerilor, având o acțiune separată
- Acțiunea 1.3 – destinată Proiectelor pentru Democrație, acțiune care viza încurajarea participării tinerilor în procesul decizional, la nivel local, național și european.¹⁰⁸

Evoluția programelor destinate mobilității tinerilor și susținerii schemelor de dialog intercultural trece spre o nouă etapă, începând cu 2013. Permanentul dialog în domeniul politicilor de tineret și complementaritatea învățării formale, informale și non-formale, sunt, începând cu 2011, supuse unui nou proces de negociere și redefinire, în procesul adoptării noului program – *Erasmus pentru toți – Programul Uniunii Europene pentru Educație, Formare, Tineret și Sport*, prin Comunicarea 782 a Comisiei Europene către Parlamentul European, Consiliul și Comitetul Economic și Social European (COM(2011) 787/2), din 23 noiembrie 2011. Programul a fost implementat în perioada 2014-2020, obiectivele sale fiind cuplate cu cele ale Strategiei Europa 2020.

ERASMUS + 2021-2027

Programul Erasmus+ (2021-2027) este Programul Uniunii Europene ce are ca scop susținerea proiectelor care sprijină educația, formarea, tineretul și sportul în Europa. Proiectele de mobilitate le oferă participanților oportunitatea de a urma cursuri de formare, de a trăi și de a studia, în străinătate, determinând, în același timp, structurarea unui cadru în care participanții își dezvoltă competențe cheie non-tehnice, descoperă culturi diferite sau construiesc relații interpersonale și profesionale cu alți participanți la aceste procese de învățare. Astfel, în cadrul proiectelor, participanții participă la un proces de învățare cu o contribuție deosebită la dezvoltarea lor personală și profesională.¹⁰⁹

Pe termen lung, participarea la proiectele cu finanțare Erasmus + diversifică oportunitățile de dezvoltare a carierei și facilitează accesul pe piața muncii dar sporește și participarea activă în societate și contribuie la creșterea implicării tinerilor la viața comunității. Un alt scop declarat al Programului este promovarea incluziunii sociale și susținerea participării celor cu oportunități reduse, facilitând participarea celor care întâmpină bariere culturale, sociale, economice sau geografice. Proiectele destinate mobilității tinerilor utilizează pe scară largă metode și instrumente de învățare non-formală, având ca scop final dezvoltarea celor 8 competențe cheie și documentarea acestor procese de învățare, la finalul proiectelor, în cadrul certificatelor Youthpass,¹¹⁰ multilingvismul și învățarea unei limbi străine, mai ales în cadrul proiectelor destinate voluntariatului internațional, fiind un alt element definitoriu al acestor proiecte.

Programul Erasmus + (2021-2027), continuând tradiția Programelor anterioare și luând în calcul provocările globale și nevoile și interesele tinerilor, pune accent în special pe: incluziunea socială, tranziția verde și tranziția digitală și promovarea participării tinerilor la viața democratică, sprijinind prioritățile și activitățile stabilite în proiectul privind Spațiul european al educației, în Planul de acțiune pentru educația digitală (un set de inițiative pentru o educație digitală de înaltă calitate, favorabilă incluziunii și accesibilă în Europa) și în Agenda europeană pentru competențe. De asemenea, Programul contribuie la punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și pune în aplicare aspecte ale Strategiei UE pentru tineret 2019-2027 și contribuie la dezvoltarea dimensiunii europene în sport.¹¹¹

Programul este gestionat în parte la nivel național, de către agenții naționale, în parte la nivel european de către Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură (EACEA), în România, programul fiind gestionat de Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP).

¹⁰⁸ Adina Marina CĂLĂFĂTEANU, *European Youth Policy regarding Active Youth Participation – Study analysis: Gorj County, Romania*, Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, 2012, pp. 70-72.

¹⁰⁹ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/erasmus-plus-programme/>

¹¹⁰ <https://www.youthpass.eu/en/help/faqs/keycompetences/>

¹¹¹ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/ro/erasmus-programme-guide>

Programul dispune de un buget estimat de 26,2 miliarde EUR pentru o perioadă de șapte ani (2021-2027), 70% destinat oportunităților de mobilitate, iar 30% investit în proiecte de cooperare și în activități de elaborare a politicilor. Bugetul alocat României este:

- a. **2020: 99 510 511 euro**
- b. **2021: 89 144 170 Euro**
- c. **2022: 110 243 366,90 Euro.**¹¹²

În România, programul Erasmus + se bucură de o mare popularitate în rândul organizațiilor de și pentru tineret. Din 2014 până în 2022, au fost finanțate 1964 de proiecte, dintre care, 1751 de proiecte în cadrul Acțiunii 1 - Proiecte de mobilitate, 153 în cadrul Acțiunii 2 - Parteneriate Strategice și 60 de proiecte în cadrul Acțiunii 3 - Proiecte de dialog pentru tineri (acțiune care nu mai există la nivelul programului începând cu anul 2021).

NUMĂRUL PROIECTELOR FINANȚATE PE FIECARE ACȚIUNE									
Anul	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022**
Actiunea cheie 1-Proiecte de mobilitate	241	209	224	225	219	207	218	115	93
Actiunea cheie 2-Proiecte de Parteneriat Strategic	5	10	10	12	18	18	17	49	14
Actiunea cheie 3 - Proiecte de dialog pentru tineri	12	8	8	8	7	9	8	acțiunea nu se mai regăsește	

Dintre proiectele aprobate, au fost finalizate până la data realizării studiului, au fost finalizate 1384 de proiecte în cadrul Acțiunii 1, 69 în cadrul Acțiunii 2 și 51 în cadrul acțiunii 3, distribuția pe ani fiind următoarea:

Numărul proiectelor finalizate pe fiecare acțiune:

Acțiunea	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

¹¹² Apeluri Naționale Erasmus + <https://www.erasmusplus.ro/apeluri>

Actiunea cheie 1-Proiecte de mobilitate	232	201	214	211	199	172	155
Actiunea cheie 2-Proiecte de Parteneriat Strategic	4	10	10	12	17	14	2
Actiunea cheie 3_Proiecte de dialog pentru tineri	10	8	8	7	7	8	3

Pentru proiecte de mai sus (cele finalizate), bugetele executate au fost în valoare de: 33334728.54 Eur pentru proiectele finanțate în cadrul Acțiunii 1, 9325735.25 Eur pentru proiectele finanțate în cadrul acțiunii 2 și 1693016.6 Eur pentru proiectele finanțate în cadrul Acțiunii 3.

Bugetul executat pe fiecare acțiune (doar pentru proiectele finalizate):

Acțiunea	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Actiunea cheie 1-Proiecte de mobilitate	4865702.5	4846918.6	4622958	5972183.2	5443472.2	4052404.01	3531090.08
Actiunea cheie 2-Proiecte de Parteneriat Strategic	547804.6	1274386.5	1437244	1838270.5	2101330.8	1803144.2	323554.64
Actiunea cheie 3_Proiecte de dialog pentru tineri	226808	280426.56	275041.19	280964.72	300277.93	243183	86315.2

În cadrul acestor proiecte finanțate, au fost implicați 103773 de tineri din Statele participante la program, pe Acțiuni distribuția fiind următoarea: 67164 în cadrul Acțiunii 1, 16632 în cadrul Acțiunii 2 și 19977 în cadrul Acțiunii 3:

Număr de tineri implicați în proiecte pe fiecare acțiune (la momentul aprobării):

Acțiunea	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022**
Actiunea cheie 1- Proiecte de mobilitate	7502	6657	7362	7045	7211	8133	8259	8415	6580
Actiunea cheie 2- Proiecte de Parteneriat Strategic	700	1777	2536	2449	3189	2617	3364	Bazele de date nu oferă informații în acest sens.	
Actiunea cheie 3_Proiecte de dialog pentru tineri	2167	2261	2136	3274	4033	3685	2421	actiunea nu se mai regaseste	

În vederea asigurării scopului declarat al Programului privind incluziunea tinerilor cu oportunități reduse, organizațiile de și pentru tineret au implicat în cadrul proiectelor depuse și aprobate, un număr total de 25 845 tineri cu oportunități reduse: 22360 în cadrul Acțiunii 1, 71 în cadrul Acțiunii 2 și 3414 în cadrul Acțiunii 3, distribuția pe ani fiind următoarea:

Număr de tineri cu oportunități reduse implicați în proiecte pe fiecare acțiune (la momentul aprobării):

Acțiunea	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022* *
Actiunea cheie 1-Proiecte de mobilitate	2464	2234	2648	2717	2610	2964	3109	1602	2012
Actiunea cheie 2-Proiecte de Parteneriat Strategic	2	59	10	0	0	0	0	Bazele de date nu oferă informații în acest sens.	
Actiunea cheie 3_Proiecte de dialog pentru tineri	58	465	679	530	1138	544	0	actiunea nu se mai regaseste	

CORPUL EUROPEAN DE SOLIDARITATE

În 2016, cu scopul declarat de a răspunde provocărilor pe care le întâmpină tinerii europeni și de a stimula solidaritatea și implicarea în rândul tinerilor, Comisia Europeană a lansat Corpul European de Solidaritate. Programul se adresează tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 30 de ani, proiectele finanțate în cadrul programului fiind de 3 tipuri: ocupaționale, de voluntariat și de solidaritate. Asemenea Erasmus+, programul este gestionat, la nivel național, de Agențiile Naționale, în România, fiind gestionat de ANPCDEFP. Proiectele ocupaționale aveau ca scop susținerea stagiilor de practică sau generarea de locuri de muncă, pentru o perioadă determinată, proiectele finanțate având o durată cuprinsă între 3 și 24 de luni. Proiectele de voluntariat includ atât stagii de voluntariat individual cât și echipe de voluntari, fiind implementate pentru perioade între 2 săptămâni și 12 luni. Extrem de importante pentru grupurile de tineri sunt proiectele de solidaritate. Aceste proiecte, cu o durată de 2-12 luni, sunt implementate de tinerii implicați în organizații neguvernamentale sau în grupuri informale și se desfășoară la nivel național. Astfel, tineri au oportunitatea să își pună în practică ideile și să își dezvolte competențe extrem de importante legate de managementul de proiect, gestionarea bugetelor sau dezvoltarea unor parteneriate cu actorii publici și privați.¹¹³

Pentru 2021-2027, bugetul alocat Corpului European de Solidaritate este de 1,009 miliarde de EURO, programul urmând să ajungă la cel puțin 270.000 de tineri europeni facilitând deschiderea oportunităților de învățare cu accent pe provocările societale și umanitare prin voluntariat sau inițierea și implementarea proiectelor de solidaritate. Incluziunea socială, diversitatea, acțiunea pentru climă și dezvoltarea durabilă, tranziția digitală și dezvoltarea competențelor digitale, participarea tinerilor la procesele democratice și implicarea civică, sănătatea și starea de bine în rândul tinerilor sunt prioritățile tematice care vor fi incluse în cadrul proiectelor ocupaționale, de voluntariat sau solidaritate.¹¹⁴ În 2021, perspectiva se schimbă în vederea investiției în sustenabilitatea proiectelor de voluntariat. Astfel, deși cu un dezavantaj clar pentru organizațiile mici, cu mai puțină experiență de lucru și cu resurse limitate, organizațiile neguvernamentale pot depune solicitări de acreditare și, în baza acestui proces, pot apoi organiza mobilitățile de voluntariat într-un cadru strategic. În arhitectura Corpului European de Solidaritate, odată cu noua generație de programe care a început în anul 2021, nu se mai regăsesc proiectele de experiență profesională, proiecte care ar fi adus un beneficiu extraordinar tinerilor în dezvoltarea unei cariere și în dezvoltarea unor competențe esențiale pentru a le asigura apoi accesul pe piața muncii.

CORPUL EUROPEAN DE SOLIDARITATE ÎN ROMÂNIA

Corpul European de Solidaritate în România reprezintă, pe de o parte, o sursă esențială de finanțare pentru organizațiile neguvernamentale de și pentru tineret iar pentru tineri unul dintre puținele oportunități de învățare în care pot contribui direct la schimbarea socială, în comunitățile în care trăiesc sau parcurge un ciclu de învățare interculturală complex și bine structurat, în cadrul proiectelor de voluntariat. În România, în perioada 2018-2022 au fost finanțate 538 de proiecte, distribuția pe acțiuni și pe ani fiind următoarea:

Numărul proiectelor finanțate pe fiecare acțiune:

Tip proiect	2018	2019	2020	2021	2022	Total

¹¹³ <https://www.anpcdefp.ro/corpul-european-de-solidaritate-an>

¹¹⁴ Ibid

Proiecte de voluntariat	17	67	70	27	42	223
Parteneriate de voluntariat	2	3	3	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2021		8
Proiecte de experiență profesională	0	5	5	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2021		10
Proiecte de solidaritate	9	49	62	66	111	297
Total	28	124	140	93	153	538

Pentru proiectele aprobate și finalizate până la 1 decembrie 2022, alocarea bugetară în cadrul comitetului de selecție a fost de 6 804 491.3 Eur, cu o execuție bugetară, la finalizarea proiectelor, de 6 804 056.6 Eur.

Bugetul aprobat pe fiecare acțiune (doar pentru proiectele finalizate - 1 decembrie 2022):

Tip proiect	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Proiecte de voluntariat	815250.46	2777979.9	1448251.3	0	0	5041481.6
Parteneriate de voluntariat	280115.6	378529.73	133908	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2021		792553.33
Proiecte de experiență profesională	0	119317.4	77523	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2022		196840.4
Proiecte de solidaritate	61104	294931.92	398916	20664	0	775615.92
Total	1156470.1	3570758.9	2058598.3	20664	0	6806491.3

Bugetul executat pe fiecare acțiune (doar pentru proiectele finalizate - 1 decembrie 2022):

Tip proiect	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Proiecte de voluntariat	822552.08	2793046.6	1460442	-	-	5076040.6
Parteneriate de voluntariat	280479	408562	133905	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2021		822946
Proiecte de experiență profesională	0	101322	33814	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2022		135136
Proiecte de solidaritate	61104	289250	398916	20664	-	769934
Total	1164135.1	3592180.6	2027077	20664	0	6804056.6

Oportunitatea finanțării prin Corpul European de Solidaritate a permis deschiderea unor oportunități de implicare și învățare pentru 6157 tineri în cadrul proiectelor finanțate, dintre care cel puțin 900 de tineri fiind din categoria tinerilor cu oportunități reduse.

Număr de tineri implicați în proiecte pe fiecare acțiune (la momentul aprobării):

Tip proiect	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Proiecte de voluntariat	204	1249	824	592	1265	4134
Parteneriate de voluntariat	66	108	100	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2021		274
Proiecte de experiență profesională	0	32	78	acțiunea nu se mai regăsește în program din 2021		110
Proiecte de solidaritate	59	280	346	398	556	1639

Total	329	1669	1348	990	1821	6157
-------	-----	------	------	-----	------	------

Număr de tineri cu oportunități reduse implicați în proiecte pe fiecare acțiune (la momentul aprobării):

Tip proiect	2018	2019	2020	2021	2022	Total
Proiecte de voluntariat	71	355	384		datele nu sunt disponibile	810
Parteneriate de voluntariat	Bazele de date nu oferă informații în acest sens.					0
Proiecte de experiență profesională	0	32	58	acțiunea nu se mai regăsește		90
Proiecte de solidaritate	Bazele de date nu oferă informații în acest sens.					0

Succesul programelor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate în România și atractivitatea lui pentru organizațiile de și pentru tineret se datorează, în mare măsură și utilizării unor mecanisme și instrumente extrem de eficiente pentru a ajunge la potențialii beneficiari. Website-ul Programului www.erasmusplus.ro are peste pentru 150000 vizitatori unici pentru toate sectoarele, inclusiv tineret iar www.suntsolidar.eu pentru Corpul European de Solidaritate peste 20000 vizitatori unici anual. Paginile Facebook au, de asemenea, o audiență considerabilă: Erasmus+RO (cu peste 59000 de urmăritori) și CorpulEuropeandeSolidaritate (cu peste 24000 de urmăritori). În afara acestor instrumente, rețelele de experți organizate și coordonate de Agenție asigură transmiterea informației către beneficiari și precum și formarea celor interesați. Rețelele de formatori, multiplicatori Eurodesk și Ambasadori Erasmus și Europeers sunt rețelele de reprezentare și expertiză care asigură transferul de cunoștințe și bune practici către potențialii beneficiari.

În Anul European al Tineretului, ANPCDEFP a organizat 52 de evenimente fizice și online cu 2428 participanți și a promovat calendarul de activități al AET, România fiind pe primul loc în Europa cu peste 2700 de evenimente și peste 100000 de participanți (*detalii la <https://www.suntsolidar.eu/stire/vrs/IDstire/1065>)

ANALIZA UTILIZĂRII FONDURILOR UNIUNII EUROPENE PENTRU TINERII DIN ROMÂNIA – CAZUL SCHEMEI DE GARANȚIE PENTRU TINERET

GARANȚIA PENTRU TINERET – ASPECTE INTRODUCATIVE

Recomandarea privind crearea unei Garanții pentru tineret a fost adoptată de Consiliu European în aprilie 2013¹¹⁵. Garanția pentru Tineret „vizează asigurarea unei **tranziții fără probleme de la școală către un**

¹¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32013H0426%2801%29>

loc de muncă, sprijinirea integrării pe piața forței de muncă și garantarea faptului că **niciun tânăr nu este lăsat în voia sorții.**¹¹⁶

Garanția pentru tineret ar trebui să asigure faptul că toți tinerii sub vârsta de 30 de ani primesc **o ofertă de calitate**: de **încadrare în muncă**; de continuare a **educației**; de **ucenicie** sau de **efectuare a unui stagiu, în termen de patru luni** de la pierderea unui loc de muncă sau de la încetarea frecventării unei forme de învățământ formal.

Garanția pentru tineret a fost concepută pentru a încuraja intervenția timpurie și concentrarea eforturilor statelor membre pe tinerii care nu sunt înscriși în programe educaționale, de formare și care nu au un loc de muncă (*not in education, employment and training*), tinerii NEET. Au fost astfel vizibile decalajele existente în furnizarea de servicii pentru tinerii șomeri. La nivel european, în perioada 2014-2019, până la începerea pandemiei de COVID-19, au fost sprijiniți direct peste 2,4 milioane de tineri. Atât datorită programelor europene, cât și a creșterii economice dinainte de pandemie, au acceptat o ofertă de muncă, educație sau formare profesională peste 3,5 milioane de tineri, iar procentul tinerilor NEET a scăzut de la 13,2% la 10,3%.¹¹⁷

În 2020 Garanția pentru Tineret a fost consolidată și extinsă pentru tineri până la 30 de ani¹¹⁸. Garanția pentru Tineret consolidată pune mai mare accent pe abordări personalizate și individualizate, adaptate la nevoile tinerilor, dar și la alte caracteristici ale tinerilor: mobilitatea și disponibilitatea lor (dacă au obligații de întreținere a familiei etc.). Din 2020, pachetul de sprijin pentru ocuparea tinerilor al UE¹¹⁹ include, alături de Garanția pentru Tineret, și un set de recomandări pentru a face învățământul profesional și tehnic mai relevant pentru piața actuală a muncii și mai inclusiv, precum și acțiuni care cresc la nivelul UE, transnațional, oferta de ucenicie și capacitatea serviciilor publice de ocupare de a oferi servicii tinerilor.

Recomandările Consiliului au fost și sunt susținute de alocarea din bugetul UE prin (a) Fondul Social European (FSE) în perioada 2014-2020 și Fondul Social European Plus (FSE+) în perioada 2021-2027, (b) un fond special dedicat regiunilor cu șomaj crescut al tinerilor: Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineri (ILMT) disponibil pentru statele membre în perioada 2014-2020 pentru regiunile cu o rată a șomajului în rândul tinerilor de peste 25% și (c) instrumentul NextGenerationUE, în cadrul căruia se regăsește Facilitatea pentru Redresare și Reziliență și statele membre au planificate Programe Naționale de Redresare și Reziliență (PNRR).

În ceea ce privește punerea în aplicare a Garanției pentru Tineret, încă din 2013, fiecare stat membru trebuia să elaboreze un plan de implementare cu implicarea factorilor interesați: angajatori, servicii de ocupare, instituții din educație și formare, servicii de sprijin pentru tineri (cum ar fi centrele de tineret) și, evident, tinerii. De asemenea, având în vedere bugetul european pus la dispoziție, UE a încurajat statele să planifice implementarea Garanției pentru Tineret în corelare cu planificarea pentru utilizarea fondurilor europene structurale și de investiții pentru 2014-2020. Recomandarea s-a păstrat pentru perioada 2021-2027.

PLANIFICAREA IMPLEMENTĂRII GARANȚIEI PENTRU TINERET ÎN ROMÂNIA

Începând cu 2014, în România au fost elaborate două Planuri de Implementare pentru „Garanția pentru tineret” (PIGT). Un prim plan a acoperit perioada 2014-2015 și a fost implementat cel puțin parțial prin intervenții finanțate în cadrul Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane (POSDRU) 2007-2013, finanțat prin FSE, incluzând proiecte desfășurate până în decembrie 2015. Al doilea plan vizează perioada 2017-

¹¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/youth-employment/youth-guarantee/>

¹¹⁷ Rezultate prezentate de Comisia Europeană: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>

¹¹⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2020.372.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AC%3A2020%3A372%3ATOC

¹¹⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_20_1193

2020¹²⁰ și o serie din măsurile prevăzute în acest context sunt finanțate în cadrul Programului Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020, finanțat prin FSE și ILMT, incluzând atât proiecte încheiate cât și proiecte în desfășurare până în decembrie 2023. România (ca și alte state membre UE), a inclus în măsurile pentru implementarea „Garanției pentru tineret” elemente de reformă a programelor de ucenicie și stagii, care să îi ajute pe tineri să se pregătească pentru piața muncii și să își consolideze competențele relevante.

În 2016 și în 2021-2022, ani pentru care aparent nu există un plan de implementare, măsurile aferente Garanției pentru tineret au fost implementate în acord cu prevederile din programele operaționale care le-au finanțat și cu legislația care prevede acțiuni obligatorii de realizat pentru Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă (ANOFM) și structurile sale județene. Nu există așadar o întrerupere totală a implementării Garanției pentru tineret, dar, așa cum reiese din analiza de mai jos, au fost înregistrate întârzieri semnificative și există măsuri din planurile elaborate care nu au fost implementate deloc. Spre exemplu, PIGT 2017-2020 includea două reforme în domeniul tineretului care să sprijine angajarea, formarea sau reîncadrarea în educație a tinerilor, alături de alte măsuri dedicate lor, dar care nu au fost adoptate până în prezent: Legea Tineretului și Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2015-2020.¹²¹

Pe de altă parte, în ceea ce privește reforma cadrului legislativ, o serie de acte normative importante pentru implementarea Garanției pentru tineret au fost adoptate și/sau modificate de mai multe ori în perioada 2013-2020, în sensul creșterii accesului tinerilor NEET la măsuri de sprijin. Cele mai importante modificări legislative realizate pentru a facilita implementarea Garanției pentru tineret au privit: Legea 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă; Legea nr. 335/2013 privind efectuarea stagiului pentru absolvenții de învățământ superior; Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă.

Toate măsurile planificate în PIGT 2017-2020 au fost împărțite între măsuri care necesită finanțare și cele care nu necesită finanțare, iar în cazul primei categorii planul a prevăzut dacă fonduri europene sau naționale urmează să fie utilizate. Fondurile precizate în PIGT nu constituie angajamente bugetare, ci sunt fonduri planificate strategic și care urmau a fi incluse în bugetele instituțiilor responsabile. Valoarea fondurilor europene inclusă în PIGT reprezintă sumele planificate în POCU, disponibile pentru proiecte, dar care nu au fost integral absorbite. În L5, Anexa 1 cele 29 de măsuri cuprinse în PIGT 2017-2020 sunt împărțite în categorii, iar măsurile care urmau să fie finanțate din fonduri UE sunt subliniate (aldin/bold). Sumele prevăzute ca finanțare națională pentru o serie de măsuri includ și cofinanțarea obligatorie pentru fondurile europene. Se poate observa că, din 18 tipuri de măsuri planificate, 13 au avut planificată finanțare din fondurile Uniunii Europene și peste 679 milioane Euro au fost alocate din fondurile Uniunii Europene pentru implementarea în România a Garanției pentru tineret.

Aceste măsuri includ:

- Identificarea și înregistrarea tinerilor NEET în baza de date ANOFM;
- Promovarea programelor de formare profesională;
- Programul „A doua șansă” pentru reîntoarcerea în educație a tinerilor care au abandonat timpuriu școala;
- Consilierea educațională a tinerilor conform Strategiei naționale pentru dezvoltarea învățământului terțiar din România 2015-2020;
- Programe de ucenicie și de stagii;

¹²⁰ Planul de implementare a Garanției pentru Tineret 2017-2020 este disponibil la:

http://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMJS/Legislatie/Munca/Plan_implement_Garantie_pt_tineret_2017-2020.pdf.

¹²¹ Legea Tinerilor a fost adoptată de Parlament în anul 2022, dar contestată la Curtea Constituțională, controlului de constituționalitate nefiind realizat până în noiembrie 2022. Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2015-2020 nu a fost adoptat pe perioada de valabilitate a strategiei, ieșind în fapt de pe agenda guvernamentală încă din 2018.

- Subvenții acordate angajatorilor tinerilor NEET;
- Consiliere și orientare profesională;
- Mediarea relației dintre angajator și persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă;
- Formare profesională;
- Certificarea competențelor profesionale obținute informal și în sistem nonformal;
- Acordarea primelor de activare, încadrare și instalare;
- Stimularea antreprenoriatului tinerilor.

În total, peste 2 milioane de tineri erau avuți în vedere cu măsuri specifice de PIGT 2017-2020, în condițiile în care numărul total de tineri între 15 și 24 de ani rezidenți în România la 1 ianuarie 2017, era de 2.122.771, conform datelor INS. La 1 ianuarie 2020, când s-a realizat revizuirea POCU, numărul total de tineri între 15 și 24, rezidenți, de ani era 2.028.782, iar numărul de tineri între 15 și 29 de ani era 3.083.637. Faptul că ținta prevăzută este nerealistă se observă și din comparația țintei fixată în România, la peste 2 milioane de tineri cu realizările de la nivel UE din perioada 2014-2019: 2,4 milioane de tineri sprijiniți direct și 3,5 milioane de tineri sprijiniți direct și indirect.

Planul guvernamental de implementare a Garanției pentru tineret nu a avut în vedere folosirea altor surse de finanțare în afară de FSE și ILMT, cum ar fi programele Erasmus+ și, începând cu 2018, Corpul European de Solidaritate, deși aceste finanțări erau disponibile pentru proiecte care puteau contribui la implementarea măsurilor din PIGT. De asemenea, Axa EURES a Programului European EaSI, în principal prin Proiectul "Primul tău loc de muncă EURES", a acordat subvenții pentru instalare și mobilitate, acordă sprijin și consiliere în vederea găsirii unui loc de muncă prin intermediul Portalului Mobilității Europene pentru Ocuparea Forței de Muncă implementat și în România. Dacă alte fonduri ale Uniunii Europene, în afară de FSE și ILMT, au contribuit la implementarea Garanției pentru tineret, acest lucru nu s-a realizat de o manieră planificată și sistematică și s-a întâmplat datorită eforturilor și intereselor beneficiarilor de finanțare. Pe întreaga perioadă 2014-2022 eforturile Guvernului României și ale instituțiilor subordonate ministerelor s-au concentrat pe utilizarea FSE și ILMT pentru a asigura încadrarea în muncă sau reîntoarcerea în sistemul de educație sau formarea profesională a tinerilor NEET.

În ceea ce privește implementarea Garanției pentru tineret prin POCU 2014-2020, finanțarea a fost planificată astfel:

- Axa Prioritară (AP) 1 – „Inițiativa Locuri de muncă pentru tineri” – finanțată din ILMT, pentru proiectele desfășurate în regiunile cu rata șomajului tinerilor peste 25%¹²²
- Axa Prioritară 2 – „Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs – finanțat din FSE, pentru proiectele desfășurate în regiunile cu rata șomajului tinerilor sub 25%
- Obiectivul Specific (OS) 6.1 – „Creșterea numărului de tineri NEETs șomeri, înregistrați la SPO, care se reîntorc în educație în programe de tip a doua șansă, inclusiv în programe de formare profesională inițială” – finanțat din FSE. Începând cu 2020, acțiunile planificate în cadrul OS 6.1 au fost transferate ca obiective specifice în cadrul AP1 și 2, realizându-se diviziunea regională a proiectelor finanțate aferent acoperirii geografice a fiecăreia dintre cele două axe. Astfel, OS 6.1 a devenit: OS 1.3 și OS 2.4.

În afară de reîncadrarea măsurilor de reîntoarcere în educație, în cursul anului 2020 a fost aprobată o modificare a POCU ce include și o redefinire a tinerilor NEET ce sunt grupul țintă pentru Axele Prioritare (AP) 1 și 2 ale programului. Astfel, începând cu 2020, AP 1 și 2 ale POCU au grupul țintă format din tineri între 16 și 29 de ani, față de tineri între 16 și 24 de ani cum era prevăzut anterior.

¹²² Regiunile vizate de AP1 și de AP 2 ale POCU s-au modificat în timp. În 2012, în România, regiunile eligibile pentru ILMT erau: Centru, Sud-Est și Sud Muntenia. În 2017 s-a realizat o actualizare, iar regiunile eligibile ILMT au devenit: Sud-Vest Oltenia, Sud-Est și Sud Muntenia. Celelalte regiuni ale țării au fost eligibile pentru inițiative similare vizând tinerii NEETs, cu o alocare mai mică, în cadrul Axei Prioritare 2 a POCU.

În același timp, în 2020, a scăzut substanțial alocarea financiară pentru AP 2 a POCU și pentru operațiunile pentru reîntoarcerea în educație a tinerilor NEETs. Această modificare a cadrului strategic și de finanțare vine în contextul în care evaluările ILMT realizate înainte de 2020 au subliniat scăderea numărului de tineri NEET în România, în condițiile declinului demografic al populației tinere (generat atât de ratele de creștere demografică din perioadele anterioare, cât și de migrație). Pe de altă parte, cele două evaluări menționate au fost realizate în anii 2016 și 2019, ani în care creșterea economică oferea soluții de ocupare pentru tineri fără nevoi acute de sprijin prin investiții publice. În condițiile de piață noi, după anul 2020, ținând cont de efectul pandemiei de COVID-19, sprijinul pentru tinerii NEET a fost din nou necesar la nivel ridicat.

În total alocarea financiară de la bugetul UE pentru POCU pentru AP 1 și AP 2 este, conform versiunii de program modificată în ianuarie 2022, de 499 milioane Euro.

UTILIZAREA FONDURILOR EUROPENE DIN POCU 2014-2020 PENTRU IMPLEMENTAREA GARANȚIEI PENTRU TINERET ÎN ROMÂNIA

CONTRACTARE

În total, proiectele finanțate în cadrul AP 1 și AP 2 ale POCU, până la 31 octombrie 2022 au bugete nerambursabile din fonduri UE ce însumează peste 2.672 milioane RON (peste 530 milioane Euro) (a se vedea L5.Anexa 3). La această valoare se adaugă valoarea cofinanțării naționale și asigurate de beneficiari, valoarea totală a proiectelor ridicându-se la 2.917 milioane RON (peste 580 milioane Euro). Se observă o supracontractare de peste 106%.

Aceste proiecte includ următoarele categorii de intervenții:

- Măsurile de identificarea și înregistrarea la serviciul de ocupare (în baza de date ANOFM);
- Programele de ucenicie și stagii;
- Subvenții pentru angajatori;
- Furnizare a unor măsuri active de ocupare în pachete integrate de: informare, consiliere, medierea muncii, formare și certificarea competențelor, prime de activare, încadrare și instalare;
- Educație antreprenorială și încurajarea antreprenoriatului tinerilor;
- Măsuri de educație de tip „A doua șansă” pentru reîntoarcerea în educație a tinerilor care au abandonat timpuriu școala.

În total, au fost contractate 275 de proiecte, dar sunt finalizate în noiembrie 2022 doar 15 proiecte, unul a fost reziliat, iar restul de **260 proiecte urmează să se finalizeze în a doua jumătate a anului 2023, cele mai multe în decembrie 2023, ultima lună când este posibilă utilizarea fondurilor europene din bugetul 2014-2020, din POCU. În acest context, există un risc semnificativ ca mai multe proiecte să nu-și ating țintele.**

În afara proiectului prin care se realizează înregistrarea tinerilor șomeri în baza de date a ANOFM, pentru a li se asigura accesul la toate celelalte servicii și activități, **proiectele și-au propus în ansamblu să sprijine un număr de 107.110 tineri, față de grupul țintă declarat inițial de PIGT 2017-2020 de peste 2 milioane de tineri. Chiar dacă grupul țintă stabilit de PIGT 2017-2020 este extrem de mare în raport cu nevoile și cu posibilitățile de intervenție, rămâne problematic că fondurile europene reușesc prin proiectele contractate, dacă acestea își realizează integral țintele, să atingă sub 6% din ținta stabilită inițial, în ciuda faptului că POCU reprezintă principala sursă de finanțare pentru PIGT 2017-2020.**

Beneficiarii proiectelor finanțate în cadrul AP 1 și AP 2 ale POCU se încadrează în 2 categorii:

- ANOFM implementează proiectele de identificare și înregistrare la serviciul public de ocupare a tinerilor NEET, precum și proiectele de ucenicie, stagii, subvenții pentru angajatorii tinerilor NEET și prime de mobilitate pentru tinerii care se muta pentru a ocupa un loc de muncă.

- Beneficiari privați și publici, inclusiv universități, organizații neguvernamentale, școli, dar și autorități publice, care au depus proiecte în cadrul apelurilor competitive pentru (a) furnizarea măsurilor active de ocupare: informare, consiliere, formare profesională, medierea muncii și (b) sprijin prin măsuri de tip „A doua șansă” de încurajare a reîntoarcerii în educația

Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse (MFTEȘ) implementează 4 proiecte ca beneficiar și este partener în alte 6 proiecte, în urma selecțiilor competitive de proiecte realizate în 2020-2021. Bugetul alocat ministerului din fonduri europene este de 16,74 milioane lei, din totalul de 37,47 milioane lei cuprinse în bugetele proiectelor respective. Toate aceste proiecte vizează sprijinirea tinerilor pentru întoarcerea în educație.

UTILIZARE ȘI ABSORBȚIE

Până în 2021, când au fost lansate mai multe apeluri care au dus la contractarea a 133 de proiecte în 2021 și a 175 de proiecte în 2022, progresul în implementarea AP 1 și 2 ale POCU a fost foarte scăzut în ansamblu.

Proiectele finalizate până în 2022 au sprijinit sau sprijină cu formare profesională și alte măsuri de ocupare un număr de doar 23.829 de tineri, reprezentând sub 1% din cei 2,4 milioane de tineri sprijiniți la nivel european conform raportării CE.

Pe de altă parte, din totalul de 2.672 milioane RON aprobate ca finanțare din fonduri UE până la 31 octombrie 2022, au fost plătite către beneficiari 755 milioane. Ne aflăm deci la o rată de absorbție de 28,25% din totalul contractat. Ținând cont însă că s-a realizat supracontractare, ca modalitate de a crește nivelul de absorbție efectivă față de alocarea de la bugetul UE, este important să prezentăm și rata de absorbție în raport cu alocarea financiară din program. Astfel, **rata de absorbție la 31 octombrie 2022 este puțin peste 30% față de bugetul total alocat în program.**

EPECTELE FONDURILOR EUROPENE DIN POCU 2014-2020 PENTRU IMPLEMENTAREA GARANȚIEI PENTRU TINERET ÎN ROMÂNIA

Efectele POCU pe care le urmărim se referă la:

- Creșterea nivelului de înregistrare la Serviciul Public de Ocupare (SPO) în rândul tinerilor NEETs (OS 2.3);
- Creșterea nivelului de competențe în rândul tinerilor NEETs (OS 1.2, OS 2.2);
- Creșterea gradului de ocupare în rândul tinerilor NEETs (efectul OS 1.1, OS 2.1).

Aceasta este ordinea logică a efectelor POCU în ceea ce privește tinerii NEETs, dat fiind că ei nu pot primi sprijin finanțat de program dacă nu sunt activi, adică înregistrați la SPO. În al doilea rând, logica programului presupune că angajarea tinerilor este favorizată de obținerea unor competențe cerute pe piața muncii.

Efectele la nivelul reîntoarcerii în educație a tinerilor care nu au abandonat timpuriu școala nu pot fi încă analizate, dat fiind că proiectele nu sunt finalizate.

Indicatorul cu cel mai mare grad de realizare în raport cu țintele programului se referă la tinerii NEETs inactivi înregistrați la SPO ca urmare a sprijinului furnizat¹²³. Din datele furnizate de ANOFM în perioada 2017-2019 au fost înregistrați în evidența SPO în total un număr de 111.244 tineri NEET. Astfel, **cu sprijin fondurilor europene accesibile prin POCU s-a realizat înregistrarea la serviciul public de ocupare pentru 32,74% dintre**

¹²³ Proiectul implementat de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă ce vizează acest indicator este proiectul „INTESPO - Înregistrarea Tinerilor în Evidențele Serviciului Public de Ocupare”, care a fost contractat în 2017.

tinerii șomeri înregistrați la ANOFM.¹²⁴ Până la finalul anului 2021 numărul tinerilor NEET înregistrați în baza de date a ANOFM a crescut la 253.276.

În ceea ce privește ceilalți indicatori, evaluarea realizată în 2020 a analizat efectele proiectelor de măsuri active de ocupare integrate: informare, consiliere, medierea muncii, formare și certificarea competențelor, prime de activare, încadrare și instalare, implementate la nivelul a 9 proiecte în perioada aprilie 2018-iunie 2019. Trebuie însă subliniat că majoritatea proiectelor incluzând măsuri active de ocupare integrate au avut o durată de 8 luni: mai-decembrie 2018.

Proiectele s-au apropiat, au atins sau chiar au depășit indicatorii de rezultat stabiliți la nivelul lor cu referire la tinerii care urmează un program de calificare și obțin o calificare, ieșirea din categoria de tânăr NEET realizându-se pe parcursul sprijinului oferit de POCU prin participarea propriu-zisă la programe de formare profesională continuă (componenta „*training*” dintre cele 3 opțiuni: ocupare - *employment*, reintegrare în educație - *education*, participare la programe de formare profesională – *training*). Dar rezultatele obținute de proiecte rămân insuficiente în raport cu țintele la nivel de program, dat fiind numărul mic de proiecte finanțate. Analiza de mai jos arată în ce măsură obținerea acestor rezultate la nivel de proiecte contribuie la progresul general în ceea ce privește pregătirea profesională și competențele tinerilor.

Cu toate acestea, **numărul de tineri sprijiniți ca urmare a programului, prin formare, consiliere, dar și prin ucenicie, reprezintă doar 2,42% din numărul tinerilor NEET înregistrați în baza de date ANOFM.** Evaluarea intervențiilor POCU în domeniul ocupării, realizată în 2020, arată că mulți tineri înregistrați la ANOFM au beneficiat totuși de formare sau alte măsuri de ocupare, chiar dacă nu cu finanțare prin POCU. Evaluarea constată astfel că: „în contextul politicilor europene privind Garanția pentru tineret, un număr mare de inițiative au fost implementate având tineri NEET ca grup țintă. Dat fiind cadrul dificil de implementare a proiectelor POCU având acest grup țintă, unii potențiali beneficiari s-au îndreptat spre alte surse de finanțare.”¹²⁵

Dintre tinerii sprijiniți prin proiectele cu finanțare POCU, aproximativ 65% au dobândit o calificare, conform indicatorilor de rezultat raportați de proiecte. În acest context, conform evaluării citate, POCU **a contribuit cu doar 1,8% la creșterea nivelului de competențe în rândul tinerilor de 15-24 de ani**, prin participarea unui număr de 2.696 de tineri la programe de pregătire, din totalul de 143.650 tineri care au beneficiat de formare profesională în 2018, când proiectele au fost implementate.¹²⁶

În ceea ce privește angajarea tinerilor, performanța la nivel de program, dar și la nivel de proiecte, a fost scăzută, dar această performanță trebuie privită separat pentru proiectele care au sprijinit măsuri active de ocupare și pentru proiectele care au acoperit costul subvențiilor pentru angajatori. Astfel:

- **Proiectele de măsuri active de ocupare au atins doar 10% din ținta programului prin faptul că un total de 1.040 de tineri** care au participat la proiecte de servicii de ocupare integrate au dobândit și păstrat mai mult de 6 luni un loc de muncă.
- **Suplimentar, un număr de 14.432 de tineri NEET au primit (până în septembrie 2020) sprijin pentru angajare în proiectele în cadrul cărora sunt oferite subvenții pentru angajatorii pentru a-i stimula pe**

¹²⁴ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE) 2020, *Evaluarea Programului Operațional Capital Uman 2014-2020. Evaluarea intervențiilor în domeniul ocupării forței de muncă. Raport de Evaluare aferent anului 2019*, p. 25, https://www.evaluare-structurale.ro/en/web/guest/rapoarte/-studii/-/document_library/IgT3zwcihNJM/view_file/533815?_com_liferay_document_library_web_portlet_DLPortlet_INSTANCE_IgT3zwcihNJM_redirect=https%3A%2F%2Fwww.evaluare-structurale.ro%2Fen%2Fweb%2Fguest%2Frapoarte-%2F-studii%2F-%2Fdocument_library%2FIgT3zwcihNJM%2Fview%2F533815%3F_com_liferay_document_library_web_portlet_DLPortlet_INSTANCE_IgT3zwcihNJM_navigation%3Dhome%26_com_liferay_document_library_web_portlet_DLPortlet_INSTANCE_IgT3zwcihNJM_orderByType%3Dasc%26_com_liferay_document_library_web_portlet_DLPortlet_INSTANCE_IgT3zwcihNJM_fi leEntryTypeld%3D-1

¹²⁵ Ibid, p. 27.

¹²⁶ Ibidem.

aceștia să angajeze tineri NEET, proiectele „ACTIMOB”, implementate de ANOFM. Pe de altă parte, toate analizele realizate arată că șansele tinerilor de a găsi și păstra un loc de muncă nu au crescut semnificativ ca urmare a proiectelor de care au beneficiat.¹²⁷

Din păcate, rezultatele în ceea ce privește angajarea tinerilor NEET se mențin doar într-o oarecare măsură. Evaluarea din 2020 arată că aproape 14% dintre tinerii NEET care găsiseră un loc de muncă după participarea la proiecte nu mai erau angajați la 18 luni de la finalizarea proiectelor.¹²⁸

Pe de altă parte, calcularea simplă a costului de oportunitatea a proiectelor a arătat că investiția POCU – costul proiectelor – se poate „recupera” prin taxe plătite la bugetul de stat și prin economii la bugetul pentru ajutoare de șomaj – dacă generează angajarea tinerilor pentru durate de peste 2 ani sau dacă se reușește creșterea ratei de angajare a tinerilor care au primit sprijin.¹²⁹

Un rezultat pozitiv este că proiectele finanțate de POCU având grupul țintă format din tinerii NEET s-au dovedit mai eficiente în ceea ce privește tinerii șomeri de lungă durată și cu nivel de educație mai scăzut decât alte inițiative, care nu au fost planificate în cadrul PIGT 2017-2020.¹³⁰ În acest context „**doar 16,69% din respondenții din grupul țintă au afirmat că au reușit să își găsească un loc de muncă cu ajutorul proiectelor la care au participat, în timp ce doar 10,56% din respondenții din grupul de control au reușit să găsească un loc de muncă în urma măsurilor active de ocupare de care au beneficiat.** Dar, o proporție de 36,02% din respondenții din grupul țintă au reușit să își găsească un loc de muncă fără ajutorul proiectelor, în timp ce 47,46% din respondenții din grupul de control au reușit să își găsească singuri loc de muncă, fără ajutorul ANOFM” sau POCU.¹³¹ Mai mult, datele raportate de beneficiari arată că eficacitatea programului european¹³² este superioară cu referire la tinerii NEET romi față de eficacitatea generală (pentru grupul țintă în ansamblu). Utilizarea fondurilor UE pentru implementarea Garanției pentru tineret pare, deci, să aibă rezultate mai bune în privința formării tinerilor romi și chiar în privința angajării tinerilor romi.¹³³

Evaluarea arată rezultatele în rândul tinerelor femei se situează sub rezultatele în rândul tinerilor bărbați. Mai mult de jumătate din respondenții de gen feminin din grupul țintă, 53,37%, nu au reușit să își găsească un loc de muncă după ce au beneficiat de intervenție, în comparație cu media participanților de 46,55%.¹³⁴ Diferența privind rata de angajare în rândul tinerelor femei se poate datora faptului că de regulă tinerele femei asumă roluri în gospodărie și sunt responsabile de îngrijirea unor membri ai familiei (inclusiv propriii copii) ceea ce arată nevoia unor măsuri dedicate.

Până în 2021 proiectele finanțate de POCU nu au avut efect direct asupra reîntoarcerii tinerilor NEET în educație, deoarece nu au fost implementate proiecte cu acest scop, în ciuda faptului că a fost planificată intervenția în cadrul POCU OS 6.1 și ulterior OS 1.3 și OS 2.4. Cu toate acestea, pare să fie un efect indirect, neplanificat pozitiv al POCU faptul că o parte (5%) dintre tinerii din grupul țintă al proiectelor implementate în 2018 s-au întors în educație.¹³⁵

FACTORI CARE AU AFECTAT UTILIZAREA FONDURILOR UE PENTRU IMPLEMENTAREA GARANȚIEI PENTRU TINERET ÎN ROMÂNIA

¹²⁷ Rezultatul analizelor bazate pe statistici descriptive și cele bazate pe metode de evaluare contrafactice de impact indică faptul că intervenția nu a avut efectul scontat.

¹²⁸ *Evaluarea Programului Operațional Capital Uman 2014-2020*, op. cit. 37.

¹²⁹ Ibid, pp. 23-34.

¹³⁰ Ibid, p. 28.

¹³¹ Ibidem.

¹³² Eficacitatea este exprimată ca procent de atingere a rezultatelor (pentru indicatorii de program) în raport cu numărul de beneficiari care primesc sprijin.

¹³³ *Evaluarea Programului Operațional Capital Uman 2014-2020*, op. cit. p. 29.

¹³⁴ Ibidem.

¹³⁵ Ibid, p. 36.

Două categorii de factori au avut o influență negativă asupra intervențiilor vizând tinerii NEETs¹³⁶:

- s-au înregistrat întârzieri în demararea programului, lansarea apelurilor și începerea proiectului INTESPO – de identificare și înregistrare a tinerilor NEET la serviciul public de ocupare, iar aceste întârzieri au fost însoțite de un număr mic de solicitanți de finanțare, dat fiind că au fost stabilite condiții de finanțare descurajante pentru aceștia: proiectele aveau o perioadă mai scurtă de un an și există obligativitatea ca 50% din tinerii din grupul țintă să găsească și să păstreze un loc de muncă 6 luni după finalizarea proiectelor. Întârzierile și numărul mic de proiecte au condus la un număr mic de tineri sprijiniți și rezultate limitate ale programului.
- proiectele nu au inclus activități adaptate la grupul țintă format din tineri NEETs, ceea ce a creat dificultăți în atragerea și menținerea grupurilor țintă și a afectat suplimentar numărul de participanți la program și efectele acestuia asupra lor, dat fiind că participarea tinerilor la activități nu a fost bine motivată. Ghidurile solicitanților și proiectele nu au ținut cont de particularitățile tinerilor NEET în comparație cu șomerii mai în vârstă, au avut în vedere în foarte mică măsură motivația relativ scăzută, nivelul de descurajare, nevoile de consiliere suplimentare ale tinerilor față de ceilalți șomeri sau bunele practici dezvoltate în lucrul cu tinerii la nivel internațional.

Pe baza concluziilor și recomandărilor evaluării POCU, Autoritatea de Management (AM) a întreprins o serie de măsuri, incluzând:

- Creșterea bazinului de selectare a grupului țintă prin creșterea intervalului de vârstă de la 16-24 la 16-29 de ani¹³⁷;
- Reducerea țintei care vizează rata de angajare a tinerilor NEET, solicitată în toate proiectele, la 35%, de la 50% din totalul de tineri beneficiari;¹³⁸
- Introducerea în cheltuielile eligibile a celor pentru identificare și recrutare a tinerilor NEET (activități de outreach);¹³⁹
- Flexibilizarea proiectelor, prin acceptarea unor proiecte mic, ce pot fi implementate de beneficiari mai mici, inclusiv organizații de tineret și diversificarea tipului de activități pentru adaptarea lor mai bună la grupul țintă.¹⁴⁰

Modificările realizate și lansarea apelurilor în 2020-2021 pentru finanțarea unor proiecte de 18-30 de luni (în comparație cu proiectele de 8 luni finanțate în 2018) a permis contractarea unui număr semnificativ de proiecte. Cu toate acestea, rezultatul acestor proiecte nu este clar încă și nu va putea fi evaluat cu acuratețe decât după 2023.

REZULTATELE IMPLEMENTĂRII GARANȚIEI PENTRU TINERET ÎN ROMÂNIA. ÎN LOC DE CONCLUZII

Numărul absolut al tinerilor NEETs s-a plasat pe un trend descendent constant de-a lungul perioadei 2014-2019, dar această situație se datorează în principal scăderii demografice. Este grav că procentul tinerilor NEETs în totalul populației de tineri a scăzut în România puțin, mai ales comparat cu dinamica europeană. România se situa în 2019 pe locul 26 din 27 de state membre UE, față de locul 23 pe care era în 2014. Deci, relativ la media europeană, problema tinerilor NEETs și a tinerilor șomeri din România s-a agravat.¹⁴¹ Evaluări realizate cu privire la implementarea Garanției pentru tineret și în alte țări europene (Franța, Spania etc.)¹⁴²

¹³⁶ Ibid, p. 42.

¹³⁷ Modificarea POCU realizată în 2020.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ A se vedea apelurile de proiecte lansate după 2020.

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ În contextul diminuării numărului de tineri NEETs (în valoare absolută) și al evoluțiilor naționale și europene, în 2020 POCU a fost modificat, ținta fiind diminuată și realizându-se o extindere a eligibilității tinerilor beneficiari până la 29 de ani.

¹⁴² Studiu ILO și evaluările din Fr. și Spania

arată că succesul Garanției este totuși limitat. Dar în cele mai multe țări numărul beneficiarilor Garanției pentru tineret trecea în 2018 de 100.000.

Participarea la educație și la formare a tinerilor din România este scăzută, iar rata de întoarcere în educație prin programe specifice (de tipul „A doua șansă”) este foarte scăzută. Evaluarea POCU di 2020 arată că sub 2% dintre tineri se întorc în educație dacă au părăsit timpuriu școala. Datele legate de participarea la educație și formare se reflectă în procente mari de tineri de peste 15 ani care nu au competențe necesare pentru piața muncii, așa cum relevă testele PISA¹⁴³ și Indexul Economiei și Societății Digitale (DESI) de la nivel european.¹⁴⁴

În acest context, datele ANOFM arată că în perioada 2014-2019 doar aproximativ o treime dintre tinerii șomeri de 15-24 de ani prezenți în statistica națională (șomeri BIM) au fost înscriși la serviciul public de ocupare. Procentul se păstrează și pentru perioada 2020-octombrie 2022, când analizăm numărul de șomeri BIM și șomeri înscriși la ANOFM cu vârsta de 15-29 de ani. Proiectele POCU au contribuit la înscrierea la serviciul de ocupare doar a aproximativ 35% dintre tinerii șomeri activi - înscriși (aproximativ 12% din totalul de tineri NEET la nivel național). Evaluarea POCU arată că, deși moderat, acest efect a fost sustenabil și generează efecte pe termen lung: tinerii șomeri activi beneficiază de măsuri active de ocupare, sunt „vizibili” pentru potențialii angajatori și își cresc semnificativ șansele de angajare.

În ceea ce privește contribuția POCU la dezvoltarea competențelor tinerilor NEET și la ocuparea acestora: proiectele POCU contribuie în mică măsură la formarea tinerilor NEET, dar nu se poate observa un efect al AP 1 și 2 POCU în ceea ce privește angajarea.

Studiile de caz realizate pentru Evaluarea intervențiilor POCU în domeniul ocupării au permis observarea unor povești de succes privind formarea și angajarea tinerilor participanți la intervenții, dar acestea nu sunt sistematice și la scară largă.

Având în vedere grupul țintă planificat pentru proiectele aflate încă în implementare, pandemia de COVID-19 și oprirea creșterii economice (chiar riscul recesiunii în perioada post-pandemică și în contextul internațional actual), măsurile adoptate până în prezent de AM POCU (din cadrul MIPE) par să fie mai degrabă insuficiente pentru a genera rezultate semnificative privind angajarea tinerilor NEET sau întoarcerea lor în educație.

MĂSURI PLANIFICATE PENTRU IMPLEMENTAREA GARANȚIEI PENTRU TINERET EXTINSE UTILIZÂND BUGETUL UNIUNII EUROPENE PENTRU PERIOADA 2021-2027

Măsuri pentru implementarea Garanției pentru tineret extinse nu au fost integrate în Programul Național de Redresare și Reziliență, dar sunt incluse în propunerea pentru Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) 2021-2027.

Astfel, pentru Prioritatea 2 a POEO – Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii (Ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor) – este planificată o alocare financiară de aproape 880 milioane Euro, care va finanța următoarele tipuri de acțiuni:

- Dezvoltarea unei rețele pentru tineret care să furnizeze servicii personalizate și de calitate tinerilor, cu precădere din categoria NEETs, prin:
 - încheierea de parteneriate între Serviciul Public de Ocupare și furnizori de servicii de tineret (centrele/cluburile de tineret sau alți actori interesați), inclusiv cu dezvoltarea unor echipe mobile mixte, care să faciliteze furnizarea serviciilor pentru tineri, inclusive înregistrarea, informarea, consilierea;

¹⁴³ <https://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=ROU&treshold=10&topic=PI>

¹⁴⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

- extinderea ariei de intervenții pentru tineri prin implicarea și sprijinirea centrelor de tineret/cluburilor de pentru furnizarea de măsuri care sa faciliteze tranziția pe piața muncii și prevenirea apariției situației de NEET;
- asigurarea lucrătorilor de tineret la nivelul partenerilor implicați, inclusiv prin formarea acestora pentru facilitarea activităților interactive bazate pe învățarea din experiență pentru a pregăti tinerii pentru o mai bună integrare socială, precum și pentru angajare.
- Pregătirea și furnizarea ofertei de servicii de formare/ocupare pentru tineri, inclusiv pentru tineri NEET, prin pachete integrate de măsuri active personalizate în funcție de profilul tinerilor, incluzând: formare, evaluarea competențelor, prime de angajare, ucenicie, stagii, scheme personalizate de îndrumare sau acompaniament;
- Activarea potențialului antreprenorial al tinerilor prin formarea competențelor antreprenoriale, granturi pentru start-up-uri ale tinerilor, asistență post-înființare;
- Dezvoltarea întreprinderilor sociale de inserție pentru susținerea tinerilor, cu accent pe tinerii NEET;

ANALIZA UTILIZĂRII FONDURILOR UNIUNII EUROPENE PENTRU TINERII DIN ROMÂNIA – ALTE PROGRAME PENTRU TINERET FINANȚATE PRIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN, MECANISMUL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ ȘI ALTE SURSE, ÎN AFARĂ DE ERASMUS+, CORPUL EUROPEAN DE SOLIDARITATE ȘI INTERVENȚIILE AFERENTE SCHEMEI DE GARANȚIE PENTRU TINERET

MĂSURI DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI NAȚIONALE ÎN DOMENIUL POLITICII DE TINERET 2016-2020

Strategia națională în domeniul politicii de tineret 2016-2020 nu a fost prevăzută cu un plan de implementare, cu buget și surse de finanțare. Analiza prezentată în ceea ce urmează reprezintă o retrospectivă a finanțărilor alocate, nu o evaluare a utilizării fondurilor în acord cu strategia.

Din totalul de 213 măsuri/acțiuni prioritare listate de Strategia națională în domeniul politicii de tineret 2016-2020 (L6.Anexa 1), 84 ar fi putut să fie finanțate din programe cu fonduri europene, în totalitate sau doar parțial. Pentru aceste 84 de măsuri/acțiuni prioritare, finanțările disponibile includ:

- **Pentru 35 măsuri sunt disponibile finanțările din programele Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate, analizate pe larg în cadrul prezentului studiu – Livrabilul nr. 4.**
- **Pentru 18 măsuri sunt disponibile finanțările aferente Garanției pentru tineret, analizate pe larg în cadrul prezentului studiu – Livrabilul nr. 5.**
- Pentru 5 măsuri sunt disponibile doar finanțări în cadrul Axei Prioritare 6 a POCU. Acestea sunt dedicate exclusiv educației și nu fac obiectul prezentei analize (ele reprezintă măsuri în domeniul educației, nu al tineretului).
- Pentru 9 măsuri sunt disponibile doar finanțări în cadrul Axelor Prioritare 4 și 5 ale POCU. Acestea linii de finanțare sunt dedicate includerii sociale, fără a avea grup țintă specific tinerii, cu excepția unui proiect dedicat tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială. O măsură vizează copiii și tinerii rămași în țară după emigrarea părinților și lipsiți de suportul serviciilor de asistență socială, dar accentul în acest caz a fost pus pe protecția copiilor, mai degrabă decât pe oferirea de servicii specifice pentru tineri.
- Pentru 4 măsuri sunt disponibile finanțări în cadrul Axei Prioritare 3 POCU și în cadrul proiectelor EURES de încurajare a mobilității forței de muncă și de dezvoltare a competențelor angajaților, dar aceste proiecte nu au grup țintă specific tinerii și prin urmare nu fac obiectul prezentei analize.
- Pentru 3 măsuri sunt fost disponibile finanțări în cadrul Axei Prioritare 3 POCU pentru dezvoltarea de afaceri sociale, dar aceste proiecte nu au grup țintă specific tinerii și prin urmare nu fac obiectul prezentei analize.
- Pentru 3 măsuri sunt disponibile în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). Una dintre măsuri vizează îmbunătățirea calității vieții și a atractivității localităților rurale, dar finanțarea disponibilă în PNDR, prin măsura LEADER, pentru Grupurilor de Acțiune Locală care gestionează portofolii de proiecte integrate, nu țintește specific tinerii și prin urmare nu face obiectul prezentei analize. Celelalte 2 măsuri vizează încurajarea și sprijinirea tinerilor să acceseze fondurile destinate domeniului agriculturii, pescuitului, silviculturii, etc. în vederea dezvoltării de afaceri în mediul rural. **În PNDR, prin sub-măsura 6.1 - Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri – care se adresează persoanelor până la 40 de ani au fost finanțate peste 12.000 de proiecte în valoare de peste 500 milioane lei. Astfel, PNDR sprijină peste 12.000 tineri fermieri, depășind ținta programului și sprijină dezvoltare economică locală prin majoritatea măsurilor implementate. Programul este performant prin raportare la țintele asumate. Dar această performanță nu este suficientă pentru a influența trendul de îmbătrânire în mediul rural.**

- Pentru 4 măsuri referitoare la infrastructura de educație, socială și culturală sunt disponibile finanțări în Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020, dar investițiile POR se adresează întregii comunități, nu doar tinerilor. Ca și în celelalte situații, în absența definirii tinerilor ca grup țintă clar, nu poate fi analizat în ce măsură au beneficiat tinerii, spre deosebire de adulți sau copiii, de infrastructura creată. În acest context, analiza investițiilor POR depinde nu doar de existența infrastructurii, ci și de accesibilitatea și adresabilitatea/utilizarea sa.
- **Pentru o măsură vizând dezvoltarea și creșterea calității rețelei de tabere și campusuri de vacanță sunt disponibile fonduri în cadrul Programului Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2021 pentru pregătirea unor proiecte, inclusiv a studiilor de fezabilitate pentru renovarea/modernizarea/extinderea centrelor de agrement în care se desfășoară sau se vor desfășura tabere și proiecte pentru tineret.** Pe baza acestor studii de fezabilitate se vor realiza investiții în perioada următoare cu finanțare din Programele Operaționale Regionale 2021-2027 din regiunile Nord-Est, Sud-Est, Sud Muntenia, Vest, Nord-Vest și Centru. În total, în 2021, au fost contractate 6 proiecte având beneficiari Agențiile de Dezvoltare Regională din regiunile Nord-Est, Sud-Est, Sud Muntenia, Vest, Nord-Vest și Centru, și având Ministerul Tineretului și Sportului, ulterior Ministerul Familiile, Tineretului și Egalității de Șanse, ca partener. Deși un pas înainte important pe drumul pentru reabilitarea infrastructurii de agrement pentru tineret, aceste proiecte nu generează efecte pentru tineri și nu au potențialul să genereze asemenea efecte decât dacă sunt duse mai departe prin realizarea investițiilor planificate în viitor. La momentul redactării prezentei analize rămâne o necunoscută momentul când ar putea începe și când s-ar putea încheia aceste proiecte.
- **Pentru 16 măsuri vizând dezvoltarea participării tinerilor și promovarea drepturilor omului au fost disponibile finanțări în cadrul programului Europa pentru Cetățeni (alături de finanțările din programele Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate),** care a avut un număr mare de beneficiari organizații de tineret și un număr mare de tineri în grupurile țintă, dar care nu au vizat în mod direct și unic tinerii. Analiza portofoliului de proiecte Europa pentru Cetățeni arată că 844 de proiecte la care participă municipalități sau organizații din România, 160 (19%) au obiective referitoare la tineri și/sau tineri în grupul țintă. Totuși, dată fiind gestiunea centralizată la nivelul Comisiei Europene a programului Europa pentru Cetățeni, acest program ar fi trebuit să reprezinte doar o completare a acțiunilor naționale dedicate participării tinerilor și promovării drepturilor omului la nivelul tinerilor.
- Pentru 3 măsuri vizând antreprenorialul tinerilor sunt disponibile finanțările din programul Erasmus pentru tinerii antreprenori. Conform statisticilor programului, **540 de tineri antreprenori români au beneficiat de mobilități și sprijin prin Erasmus pentru tinerii antreprenori de la lansarea programului în 2009, până în noiembrie 2022.**¹⁴⁵
- Pentru o măsură, de sprijinire și stimulare a creativității și performanței tinerilor în diverse domenii ale industriilor creative, au fost disponibile finanțări în cadrul programului Europa Creativă.
- Pentru o măsură, de încurajare a tinerilor pentru valorificarea tradițiilor culturale locale, inclusiv prin formarea în meserii tradiționale, au fost disponibile finanțări în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră, dar și în cadrul programelor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate.

În ceea ce privește finanțările care NU au grup specific tinerii și care au fost disponibile pentru măsurile aferente Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2016-2020, **lipsa grupului țintă clar definit cu privire la tineri a dus la absența unor indicatori referitori la vârsta persoanelor participante la programe. Ca atare, deși finanțările au fost sau încă sunt teoretic disponibile, nu se pot face analize cu privire la utilizarea și eficacitatea lor pentru tineri.**

¹⁴⁵ https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/press/eye-statistics_November_2022_6374a392a11e9.png

ALTE MĂSURI FINANȚATE DIN FONDURILE UNIUNII EUROPENE PENTRU TINERII DIN ROMÂNIA

Dincolo de finanțările care puteau sprijini implementarea Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2016-2020, în cadrul Programului Operațional Regional (POR) 2014-2020 au fost finanțate proiecte de construcție, reabilitare, renovare sau extindere a infrastructurii pentru educație timpurie. Aceste investiții reprezintă un sprijin pentru tinerii părinți. Infrastructura pentru educație antepreșcolară și preșcolară finanțată prin POR în cadrul a 568 de proiecte urmează să ofere locuri în creșe și grădinițe pentru peste 50.000 de copii. Crește așadar accesibilitatea la educație pentru copiii de 1-3 ani cu aproape 25%, față de numărul actual de 17.400 de copii care participă la învățământul antepreșcolar¹⁴⁶ și accesibilitatea la educație pentru copiii de 3-6 ani cu peste 9% față de numărul actual de 505.179 de copii care participă la învățământul preșcolar¹⁴⁷.

De asemenea, în afara planificării aferente Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2016-2020, Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) 2014-2020 a finanțat, printre altele, elaborarea de politici publice. Ministerul Tineretului și Sportului, ulterior Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse nu a accesat finanțările disponibile prin POCA, dar mai multe organizații neguvernamentale au elaborat cu finanțare POCA propuneri de politici publice alternative la cele dezvoltate de guvern¹⁴⁸, și pe care le-au propus ministerelor de resort spre implementare. Astfel, cu finanțare POCA au fost elaborate propuneri de:

- Standarde pentru centre de tineret (proiect implementat de Fundația Județeană pentru Tineret Timiș în parteneriat cu Universitatea de Vest din Timișoara, SMIS 112332);
- Standarde pentru activități de tineret și pentru standarde profesionale pentru lucrători și consilieri de tineret (proiect implementat de YMCA în parteneriat cu Asociația Young Initiative și Centrul pentru Dezvoltare Comunitară Durabilă, SMIS 112133);
- Instrumente pentru consolidarea dialogului structurat în politicile publice în domeniul tineretului (proiect implementat de Convenția Națională a Fundațiilor pentru Tineret, SMIS 111432);
- O politică publică pentru prevenirea șomajului în rândul tinerilor (proiect implementat de Forumul Tinerilor din România, SMIS 111084);
- O politică publică pentru recunoașterea competențelor obținute în contexte nonformale pentru creșterea inserției tinerilor pe piața muncii (proiect implementat de Asociația Se Poate, SMIS 112219);
- O politică publică pentru reforma uceniciei (proiect implementat de CREED, SMIS 110679)
- O politică publică pentru stimularea angajării tinerilor pe perioada vacanțelor (proiect implementat de Asociația „Ai Încredere”, SMIS 111613);
- Politici alternative dedicate tinerilor NEET (proiect implementat de Asociația pentru Antreprenoriat, Educație și Sprijin pentru Tineret, SMIS 112733).

Deși la finalizarea lor, în 2019, aceste propuneri de politici publice au fost analizate de ministerele de resort: Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Educației, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, niciunul dintre aceste ministere nu a adoptat propunerile de politici publice înaintate de organizațiile neguvernamentale care au fost finanțate din fondurile UE.

¹⁴⁶ Date INS-TEMPO. Indicator SCL103A - Populația școlară, pe niveluri de educație, vârste școlare și sexe. Ultimele date disponibile se referă la anul 2020.

¹⁴⁷ Ibid.

¹⁴⁸ Apelul de proiecte CP2/2017.

REZULTATELE ȘI DISPONIBILITATEA FONDURILE UNIUNII EUROPENE PENTRU TINERII DIN ROMÂNIA. ÎN LOC DE CONCLUZII

Așa cum reiese din lista prezentată mai sus, sunt puține surse de finanțare disponibile în România pentru tineri, în afară de Erasmus+, Corpul European de Solidaritate și intervențiile aferente Schemei de Garanție pentru Tineret – finanțate din Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineri și Fondul Social European prin POCU și, în viitor prin Programul Operațional Educație și Ocupare.

Fondurile UE pentru servicii de educație, de incluziune socială și pentru antreprenoriat social, precum și fondurile pentru infrastructură de educație, socială și culturală pot să sprijine tinerii, dar lipsește monitorizarea cu privire la accesul tinerilor la aceste servicii și infrastructuri și cu privire la adresabilitatea lor (numărul de tineri care chiar apelează la servicii și folosesc infrastructura disponibilă datorită fondurilor europene). În acest context, este neclar în ce măsură proprietățile de finanțare menționate (Axele Prioritare 3, 4, 5 și 6 ale POCU, Axele Prioritare 8, 9 și 10 ale POR) sprijină într-adevăr tinerii.

Din perspectiva fondurilor disponibile cu rezultate bune, în afară de Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate (analiza în detaliu separat), mai merită amintite:

- **susținerea din Fondul European de Dezvoltare Rurală a peste 12.000 tineri fermieri (de maximum 40 de ani);**
- **susținerea mobilității pentru 540 de tineri antreprenori prin programul Erasmus pentru tinerii antreprenori**, România fiind este una dintre țările cu cei mai mulți tineri antreprenori care beneficiază de acest program
- **susținerea cetățeniei active în rândul tinerilor prin programul Europa pentru Cetățeni.**

Rezultatele profunde ale utilizării fondurilor UE pentru tineri rămân însă neclare:

- fondurile alocate pentru încurajarea tinerilor fermieri nu reușesc să oprească depopularea și îmbătrânirea populației, care rămân probleme majore în mediul rural (la mai mult de 30km de marile orașe);¹⁴⁹
- deși în România rata „natalității” întreprinderilor / procentul întreprinderilor nou înființate în proporția totală de întreprinderi se situează peste media europeană¹⁵⁰, vârsta medie a antreprenorilor din România se situează mult peste 40 de ani. Mai mult, analiza Frames din 2019 arăta că numărul tinerilor antreprenori scăzuse în 2019 față de 2013.¹⁵¹
- în ciuda proiectelor pentru cetățenie activă, Barometrul de Opinie a Tinerilor arată că majoritatea tinerilor nu cred că pot influența viața politică, deși cred că pot influența viața comunității¹⁵². Pe de altă parte, România face parte din grupul de state membre UE cu cel mai scăzut nivel de participare a tinerilor la activități organizate de diferite grupuri și cluburi. Nivelul de participare al tinerilor – 32% participă la activități organizate de grupuri și cluburi de tineri – plasează România pe locul 25 din 28 state membre în 2017.¹⁵³

În afară de finanțările disponibile din bugetul Uniunii Europene, o serie de proiecte care au ca beneficiari tineri sau organizații de tineret sunt finanțate din Granturile Norvegiene și ale Spațiului Economic European (SEE). Acestea sprijină dezvoltarea societății civile, inclusiv a celei de tineret, promovarea și educația

¹⁴⁹ MDLPA, 2020, Raportul: Zone rurale în declin. <https://www.mdlpa.ro/pages/rapoartede dezvoltare teritoriala>

¹⁵⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221028-2>

¹⁵¹ <https://www.startupcafe.ro/afaceri/profil-antreprenor-afaceri-romania.htm>

¹⁵² IRES și SAR, 2022, Barometrul de Opinie a Tinerilor, <https://ires.ro/articol/441/barometrul-tinerilor-din-romania---edi-ia-2022>

¹⁵³ Comisia Europeană, Flash Eurobarometer 455: European Youth, p. 9

pentru drepturile omului, în special în rândul tinerilor (prin programul Active Citizens Fund). Sunt de asemenea finanțate de Granturile Norvegiene și SEE proiecte cu impact social asupra tinerilor. Deoarece acestea nu sunt propriu zis fonduri ale Uniunii Europene, Granturile Norvegiene și SEE nu fac obiectul prezentei analize. Trebuie spus însă că Granturile Norvegiene și SEE reprezintă o alocare bugetară mult mai mică decât fondurile Uniunii Europene. Astfel, în perioada 2014-2021 Granturile Norvegiene și SEE au alocat în România 161 milioane Euro pentru 4 programe, aflate încă în derulare, cu potențial de impact pentru tineri, dar care urmăresc în principal: dezvoltarea locală, a societății civile, a educației (în special prin mobilități) și a culturii. Această alocare reprezintă o treime din alocarea POCU dedicată exclusiv tinerilor NEET. Deși importante pentru societatea civilă de tineret și capabile să sprijine bune practici (cum este proiectul Minți Deschise¹⁵⁴, recunoscut ca bună practică în analiza comparativă a măsurilor pentru sănătate mintală a tinerilor din Europa¹⁵⁵), Granturile Norvegiene și SEE nu au potențialul de a genera efecte la fel de importante pentru tineri precum fondurile UE, din cauza valorii lor scăzute.

MĂSURI PLANIFICATE PENTRU SPRIJINIREA TINERILOR DIN ROMÂNIA UTILIZÂND BUGETUL UNIUNII EUROPENE PENTRU PERIOADA 2021-2027

În perioada viitoare, utilizând bugetul Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027, în cadrul programelor operaționale, planificate de Guvernul României în parteneriat cu Uniunea Europeană, sunt planificate următoarele măsuri de sprijinire a tinerilor:

- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) 2021-2027 va finanța, prin sprijinirea implementării unor strategii locale integrate: construcția de locuințe sociale pentru tinerii care provin din grupuri și comunități vulnerabile; sprijin pentru angajarea tinerilor, prin oferirea de măsuri active de ocupare.
- Tot POIDS va finanța acțiuni pentru sprijinirea tinerilor care părăsesc/au părăsit sistemul de protecție specială, prin măsuri integrate: consiliere, orientare profesională, dezvoltarea personală și a abilităților de viață independentă, monitorizarea post-intervenție, asigurarea gratuită a locuinței prin acordarea unui voucher pentru chirie.
- Măsurile de investiții în infrastructura de agrement din cadrul rețelei de tabere, măsuri pregătite cu ajutorul finanțării POAT 2014-2020, urmează să fie finanțate în Programele Operaționale Regionale 2021-2027 din regiunile Nord-Est, Sud-Est, Sud Muntenia, Vest, Nord-Vest și Centru.

CONCLUZII

1. *Sustenabilitate și provocări pentru organizațiile mici:* Succesul programelor Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate în România se datorează, în mare măsură, eforturilor permanente ale ANPCDEFP de a aduce aceste oportunități cât mai aproape de ONG-uri și de tineri. Atât cursurile de [scriere de proiecte](#) cât și instrumentele specifice dezvoltate (mai ales pentru mentorat și coaching în proiectele de voluntariat) au venit ca mecanisme de răspuns și au susținut eforturile organizațiilor de și pentru tineret. Însă, schimbarea mecanismului de finanțare și apariția procesului de acreditare reprezintă, mai degrabă, provocări pentru organizațiile mici. Investiția în sustenabilitate, în proiecte pe termen lung și strategii de dezvoltare organizațională înseamnă, în multe cazuri, reducerea șanselor de a obține finanțarea pentru organizațiile mici, care nu dispun de resursele necesare sau de experiența care ar justifica solicitarea pentru acreditare. În acest sens, oportunitățile de finanțare existente la nivel

¹⁵⁴ Proiectul MINȚI DESCHISE: „Suport pentru dezvoltarea serviciilor comunitare de sănătate mintală pentru copii și adolescenți”, Contract de finanțare nr. NT125/30.03.2020, implementat de Centrul Național de Sănătate Mintală și Luptă Antidrog

¹⁵⁵ DG EAC, 2022, Raportul comparativ Youth Wiki, „The impact of the Covid-19 pandemic on the mental health of young people”, <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/publications/the-impact-of-the-covid-19-pandemic-on-the-mental-health-of-young-people>

național - mai ales în cadrul [Concursului național de proiecte de tineret și Concursul național de proiecte studentești](#) organizate la nivelul Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse ar putea susține demersurile ulterioare pentru acreditate.

2. Participarea 'usual suspects': Datele furnizate de ANPCDEFP arată interesul extrem de ridicat al organizațiilor neguvernamentale și al tinerilor, direct, prin proiectele de solidaritate pentru aceste oportunități de finanțare. Numărul proiectelor de solidaritate, proiecte depuse de grupuri de tineri, cu sprijinul unei organizații neguvernamentale, ar arăta că, de fapt, tinerii din România sunt extrem de interesați de participarea la viața comunității, faptul că aplicația este susținută de un ONG demonstrează că aceste proiecte sunt depuse de acei tineri care sunt deja activi la viața comunității - voluntari ai ONG-urilor, participanți la alte proiecte, etc. Astfel, participarea acelor tineri definiți de Program ca fiind tineri cu oportunități reduse și a căror participare la proiectele Erasmus + este definită ca arie prioritară de intervenție este, de fapt, o nevoie care nu a fost suficient acoperită în cadrul acestor proiecte/proiecte. Inițiative precum [Satul European de Tineret](#) sau proiectele [Asociației Curba de Cultură](#) sunt de bună practică în incluziunea tinerilor cu oportunități reduse însă, cu siguranță, eforturile pentru includerea tinerilor cu oportunități reduse trebuie intensificate – mai multe inițiative, mai degrabă concentrate în comunitățile vulnerabile, etc.
3. Acțiuni epuizate de propriul succes: Deși rata șomajului în rândul tinerilor este în continuă creștere, foarte mulți tineri întâmpină probleme în a identifica oportunități de dezvoltare profesională și multe dintre ONG-urile din România caută să diversifice oportunitățile de dezvoltare pe care le oferă voluntarilor și tinerilor, în general, proiectele de experiență profesională au avut cea mai mică rată de succes și, în arhitectura actuală CES, au dispărut.
4. Deși programele europene se bucură de mare succes, în România, organizațiile de și pentru tineret, în drumul lor către sustenabilitate, ar trebui să includă și alte proiecte și inițiative. Multe organizații de și pentru tineret ajung să furnizeze serviciile pentru tineret într-o paradigmă de lucru bazată pe proiect, nevoia fiind, de fapt, de intervenție de lungă durată, dincolo de durata proiectului. În acest sens, colaborarea cu autoritățile publice locale și existența bugetelor locale destinate activităților de tineret ar contribui la dezvoltarea unui sector sustenabil de tineret.
5. **România nu a reușit, decât în mică măsură să asigure viitorul profesional și economic al tinerilor, prin Garanția pentru Tineret.** Aceasta presupunea că fiecare tânăr sub 30 de ani să primească o ofertă de calitate: de angajare; de continuare a educației; de ucenicie sau de stagiu, în termen de patru luni de la pierderea unui loc de muncă sau de la încetarea frecventării unei forme de învățământ. Dar planul de a implementa Garanția pentru Tineret în România, bazat în principal pe utilizarea fondurilor UE, a fost implementat cu întârziere foarte mare, în principal din cauza slabei coordonări între instituțiile responsabile: Ministerul Fondurilor Europene (ulterior Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene), Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. Deși Garanția pentru Tineret a fost planificată ca o reacție rapidă la situația tinerilor neocupați și ar trebui să ofere acestora o soluție de calitate la problemele lor în patru luni, modul de implementare al Garanția pentru Tineret în România a întârziat mai mulți ani. Mai mult, organizațiile de tineret nu au fost implicate de la început în planificarea implementării Garanția pentru Tineret, iar partenerii sociali au avut un rol minimal. În acest context, modul de abordare a implementării Garanția pentru Tineret nu a fost adecvat, tinerii nu au participat la proiecte, iar rezultatele proiectelor implementate până în 2020 au fost foarte slabe. Abia din 2021 au fost contractate noi proiecte pentru a face Garanția pentru Tineret o realitate cu impact pentru tinerii din România, iar rezultatul acestor proiecte nu poate fi cuantificat încă.
6. **În lipsa unei coordonări pro-active a implementării Strategiei naționale în domeniul politicii de tineret 2016-2020, multe dintre oportunitățile de finanțare pentru tineret nu au fost valorificate.** Impactul

finanțării europene folosite pentru tineri, din diferite surse ale UE, nu este substanțial pentru tinerii români, în lipsa unui volum suficient de mare de investiții și proiecte. 84 (39%) dintre cele 213 măsuri planificate pentru tineri în Strategia națională în domeniul politicii de tineret 2016-2020 ar fi putut să fie finanțate din programe cu fonduri europene, în totalitate sau doar parțial. Dintre acestea, 35 dintre aceste măsuri (16%) puteau fi implementate cu fonduri Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate, iar 18 dintre aceste măsuri (8%) sunt aferente Garanției pentru Tineret. Restul de 33 dintr măsuri (15%) puteau fi finanțate cu alte fonduri. Din păcate, nu toate aceste măsuri au fost implementate, iar fondurile care ar fi putut finanța măsuri pentru tineri nu au fost folosite la nivel optim. Cel mai mult au fost utilizate fondurile pentru tinerii din mediul rural, tinerii antreprenori și participarea tinerilor. Cu toate acestea, nici în aceste domenii investițiile nu s-au dovedit suficiente pentru a genera un impact substanțial pentru tineri: aceștia părăsesc masiv mediul rural, media de vârstă a antreprenorilor români e mult peste 40 de ani, majoritatea tinerilor din România sunt inactivi politic și descurajați.

RECOMANDĂRI PENTRU ROMÂNIA

Potrivit raportului “Viața, munca și pandemia de COVID-19”¹⁵⁶ realizat de Eurofond în 2021 tinerii au fost categoria cea mai afectată prin acces limitat la oportunități de muncă, creșterea numărului celor expuși la sărăcie și excludere socială, toate acestea având ca efect ca aproape două treimi și tinerii europeni între 16 și 35 de ani să fie în risc de depresie. În acest sens este necesar să se ia măsuri proactive în ceea ce privește sănătatea emoțională cu impact pe termen lung în ceea ce privește diminuarea optimismului și creșterea anxietății și a numărului celor care au gânduri de suicid, care au devenit probleme stringente conform studiului “Sprijinind sănătatea mentală a tinerilor în criza COVID-19”¹⁵⁷ realizat de OECD.

Răspunsul la aceste provocări nu mai poate fi amânat și cu siguranță nu trebuie să fie umbrat de noi crize. Totodată cea de a patra revoluție industrială bate la ușă, efectele schimbărilor climatice sunt din ce în ce mai prezente în viața cotidiană iar impactul cel mai mare îl vor avea asupra calității tinerilor de azi. Toate aceste potențiale crize în devenire care se suprapun arată că mici intervenții punctuale cu un grad foarte redus de corelare între ele nu pot fi o soluție. **Este nevoie în atât în Europa cât și în România de o schimbare de paradigmă în ceea ce privește activitatea de tineret**, cu măsuri integrate și inteligente făcute în primul rând cu și pentru tineri, fără discriminare.

De aceea este nevoie în primul rând de **dezvoltarea unui ecosistem de tineret care are în centru nevoile și interesele generațiilor actuale și viitoare de tineri**, prin care aceștia să fie atât beneficiari ai oportunităților oferite, cât și agenți de transformare și co-creatori ai viitorului comunității lor.

Ecosistemul de tineret este definit ca toți tinerii între 14 și 35 de ani care trăiesc, studiază sau muncesc în România, ghidați de aspirațiile lor, alături de ansamblul persoanelor implicate în lucrul cu tinerii și organizațiile care interacționează cu ei (organizații neguvernamentale, companii private sau din economia socială, structuri publice etc), interacțiunile dintre aceștia, infrastructura necesară și serviciile care le sunt puse la dispoziție (politici și activități de tineret, finanțare, programe de învățare nonformală, voluntariat sau participare etc), precum și rezultatele care apar în consecință (de exemplu, competențe sociale, angajabilitate crescută, stil de viață sănătos, servicii pentru comunitate etc). Concret, pentru ca acest ecosistem să ducă la creșterea calității vieții tinerilor din România este nevoie de crearea și dezvoltarea mai multe elemente descrise mai jos și ca acestea să fi abordate complementar, nu prin măsuri dispartate.

¹⁵⁶<https://www.eurofound.europa.eu/ro/publications/report/2021/living-working-and-covid-19-update-april-2021-mental-health-and-trust-decline-across-eu-as-pandemic>

¹⁵⁷ Supporting young people's mental health through the COVID-19 crisis: https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=1094_1094452-vvnq8dqm9u&title=Supporting-young-people-s-mental-health-through-the-COVID-19-crisis&_ga=2.236017025.1279677299.1623673416-1595378193.1598879284

Ministerul Familiei Tineretului și Egalității de Șanse are responsabilitatea adoptării unei noi **strategii naționale de tineret** în complementaritate cu strategiile și recomandările europene în domeniu. Aceasta trebuie însoțită de un **plan de acțiune care să prevadă măsuri, indicatori, responsabili și resurse concrete**, similar cu Planul de Dezvoltare a Sectorului de Tineret estonian.

Pentru un ecosistem susținut de resurse financiare în mod coerent este nevoie de o serie de măsuri complementare:

- 1) **Creșterea nivelului de finanțare a autorității centrale cel puțin la nivelul finanțării anuale europene** (o obligație morală având în vedere și principiile politicii de subsidiaritate)
- 2) Nivelul finanțării nu este de ajuns dacă nu este susținut de **creșterea accesului la finanțarea de tineret** prin mecanisme financiare simplificate (ex folosirea de sume forfetare și costuri unitare pentru finanțarea națională, similar cu programele europene Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate, măsură ratată, din păcate, în noua Lege a Tinerilor)
- 3) **Maparea tuturor finanțărilor existente la nivel local, național și european** pentru identificarea de complementarități în susținerea activităților, serviciilor, proiectelor și programelor de tineret
- 4) **Susținerea capacității organizaționale** a organizațiilor și instituțiilor de tineret prin granturi operaționale oferite pe criterii relevante, inclusiv performanță, reprezentativitate și afiliere internațională.
- 5) Proiectarea mai bună a **liniilor de finanțare viitoare (co)finanțate din bugetul Uniunii Europene**, pentru a asigura eligibilitatea măsurilor dedicate dezvoltării ecosistemului de tineret și posibilitatea structurilor neguvernamentale și a autorităților locale de a fi beneficiari ai acestor fonduri.
- 6) **Dezvoltarea co-managementului** în domeniul politicilor și programelor pentru tineret, plecând de la modelul co-managementului sectorului pentru tineret al Consiliului Europei

Infrastructura poate fi asigurată prin dezvoltarea unei **rețele de centre de tineret** gestionate atât de instituții publice cât și de organizații de tineret. Centrul de tineret este un spațiu prietenos cu tinerii care creează o atmosferă confortabilă pe de o parte și oferă servicii și activități față în față și digitale relevante de tineret, pe de alta. Totodată, aceste spații pot fi prietenoase cu mediul prin renovarea unor spații din clădiri vechi folosind principiile economiei circulare. Pentru comunitățile mici și cele din mediul rural pot fi dezvoltate și utilizate centre mobile de tineret.

Activitățile, serviciile și proiectele de tineret pot fi susținute prin dezvoltarea de **rețele de lucrători și personal de tineret** care să aibă perspective de angajare în centre și organizații de tineret. Formarea și recunoașterea lor se poate face folosind modelul francez de certificare și brevetare. Aceștia sunt persoane experimentate în lucrul cu tinerii, angajați sau voluntari în centrele și organizațiile de tineret, formați și sprijiniți să ofere consiliere sau suport personal pentru tineri, știu să vorbească pe limba lor, să îi încurajeze de la egal la egal și să faciliteze activități bazate pe principiile învățării experiențiale cu tinerii pentru o mai bună integrare socială dar și pentru dezvoltarea competențelor de angajabilitate

Înființarea unui centru național de resurse pentru tineret după modelul Centrului Estonian pentru Activitatea de Tineret va sprijini activitățile de mai sus prin coordonare, monitorizare, formare și networking. Acesta va asigura formarea personalului de tineret, va susține autoritățile locale pentru dezvoltarea strategiilor și planurilor locale de tineret, va coordona alături de MFTES planul de acțiune pentru implementarea strategiei naționale, va oferi consultanță consiliilor consultative de tineret. O măsură specială va fi crearea și susținerea unui **centru virtual integrat de tineret** care să aibă mai multe funcții: 1) one-stop shop cu resurse pentru tineri și lucrători de tineret, 2) o hartă virtuală a tuturor spațiilor și a activităților care se desfășoară acolo, 3) bază de

date pentru finanțarea proiectelor și activităților de tineret (înscrisoare, selecție, monitorizare, și raportare) dar și pentru bugetare participativă , 4) bancă de date și cadru pentru desfășurarea de activități digitale dar și recunoașterea competențelor obținute prin activități de tineret.

Acest ecosistem va sta la baza unui sector de tineret dinamic și capabil să facă față în mod rezilient provocărilor prezente și viitoare. Acesta poate reprezenta **o bună bază pentru dezvoltarea de competențe transversale ale tinerilor care se vor implica în activitățile de tineret precum și pentru atitudini proactive de implicare în viața comunității.**

Nevoile tinerilor sunt însă mult mai complexe și nu li se pot răspunde exhaustiv decât prin **cooperare inter-sectorială** pentru dezvoltarea unor parcursuri de dezvoltare personală, socială și profesională holistice. În contextul pandemic, o atenție specială va trebui acordată serviciilor și proiectelor de suport pentru sănătate mintală și integrare socială precum și celor de dezvoltare a competențelor transversale pentru pregătirea pe piața muncii. Pentru o bună coordonare este nevoie de înființarea **unui Comitet pentru Tineret Inter-Ministerial** coordonat de către primul ministru sau de către Secretariatul General al Guvernului după modelul francez.

Ținând cont de impactul negativ al reorganizării structurii guvernului asupra continuității activității de tineret, considerăm că poate fi oportună (re)înființarea **Autorității Naționale pentru Tineret**. În mod ideal, aceasta poate funcționa în subordinea Secretariatului General al Guvernului și poate colabora cu ministerele de linie. Este, însă, fundamental ca într-un astfel de scenariu personalul angajat să aibă competențele necesare pentru a coordona cu succes dezvoltarea ecosistemului de tineret descris, inclusiv prin utilizarea de fonduri europene, precum și să aibă susținerea politică necesară pentru a avea un buget propriu și posibilități de accesare/gestionare a acestor fonduri care să îi permită realizarea misiunii asumate.

Pentru o abordare holistică a tinerilor este importantă corelarea politicilor de tineret, cu cele din următoarele domenii:

- ❖ **educație** (ex. complementaritatea între educația formală cu învățarea nonformală și informală, sistem de recunoaștere a competențelor obținute în context nonformal în completarea celui formal, educație civică, programe universitare pentru personalul de tineret etc.),
- ❖ **muncă** (creșterea accesului la piața muncii pentru tineri, programe de tip primul loc de muncă sau primul internship, formare la locul de muncă etc.). De exemplu Garanția Consolidată pentru Tineret nu poate avea rezultate foarte diferite față de cele dezastruoase de până acum dacă tinerii NEET nu sunt incluși în scheme de susținere mult mai complexe în care să li se ofere servicii de susținere inițială urmată de cele de orientare în carieră,
- ❖ **social** (politici active pentru justiție socială scăderea numărului de tineri care trăiesc în sărăcie și excluziune socială, pentru creșterea natalității și susținerii familiilor tinerilor, asigurarea unui spațiu de locuit decent etc.),
- ❖ **cultură** (sprijin pentru tineri artiști și forme de artă socială sau stradală alături de promovarea acestora, dezvoltarea de centre multifuncționale de tineret cu componentă culturală etc.),
- ❖ **economie** (impactul cele de a 4 revoluții industriale, implicarea tinerilor în industrii creative etc.) și antreprenoriat (creșterea numărului de antreprenori atât din urban cât și rural, programe pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale sau antreprenoriat social etc.),
- ❖ **sport și sănătate** (programe pentru sănătatea emoțională și mentală, promovarea unei vieți sănătoase sau de tip sportul pentru toți, educație sanitară etc.),
- ❖ **mediu** (educație ecologică, programe de conștiință civică cu privire la mediu, campanii de ecologizare sau plantare de copaci etc.)
- ❖ **turism** (crearea de standarde atât de cazare dar și de transformare în turism experiențial pentru hostelling, centre de agrement – fostele tabere școlare – sau centre de tineret cu spații de cazare).

De asemenea, **este esențială o utilizare mai activă a fondurilor UE disponibile, în plus decât Erasmus+ și Corpul European de Solidaritate, pentru a valorifica oportunitățile oferite de Uniune, în ceea ce privește integrarea, împuternicirea, dezvoltarea, participarea tinerilor din România.** Fondurile din perioada 2021-2027 planificate de guvernul României în parteneriat cu UE oferă unele oportunități pentru tineret. Dar încă mai multe surse de finanțare gestionate de Comisia Europeană sunt disponibile, dar puțin cunoscute de instituțiile și organizațiile de tineret. **Sunt deci necesare o campanie și alte măsuri de informare și creștere a capacității instituțiilor și organizațiilor de tineret, pentru ca ele să fie mai pregătite să acceseze o diversitate de surse de finanțare.**

Elementele menționate mai sus sunt ancorate în politicile europene și am preferat să le prezentăm axându-ne pe prioritățile care ar trebui asumate la nivel guvernamental. Suplimentar, formulăm o serie de recomandări referitoare la modul în care politicile europene ar trebui să fie mai bine utilizate în dezvoltarea politicilor naționale:

- Dezvoltarea unei **proceduri** care să prevadă inclusiv realizarea unui **plan de implementare și modalități de monitorizare și evaluare** a respectivului plan pentru fiecare recomandare/rezoluție referitoare la tineri / sectorul de tineret, adoptate de Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei (pentru care trebuie prevăzută inclusiv traducerea în limba română) și, respectiv, a Consiliului Uniunii Europene. Deși aceste documente nu au caracter obligatoriu pentru statele membre, considerăm că, în mod minimal, autoritatea responsabilă este datoare să stabilească măsurile pe care le va lua în urma recomandării și modalitățile în care va urmări și evalua implementarea efectivă a măsurilor respective.
- **Dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea unei mai bune strategii comune de diseminare și promovare**, către toate categoriile de beneficiari implicați sau vizați, a obiectivelor, activității și rezultatelor, în domeniul politicilor de tineret, ale Consiliului Europei și Uniunii Europene.
- **întărirea relației și dezvoltarea comunicării intra-guvernamentale dintre Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și Ministerul Afacerilor Externe, în domeniul politicilor de tineret, cu scopul optimizării respectării angajamentelor luate de România în domeniul tineretului;**
- **întărirea relației și dezvoltarea comunicării dintre Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și delegații României în Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, în vederea formulării de rezoluții APCE și, respectiv, de implementarea a rezoluțiilor APCE și a recomandărilor Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei la nivel național; în mod similar, întărirea și dezvoltarea comunicării între MFTES și eurodeputații români membri ai comisiei de resort și, după caz, a altor comisii relevante ale Parlamentului European;**
- **optimizarea colaborării între MFTES și organizațiile de profil pentru pregătirea contribuțiilor României la evenimentele tematice ale Consiliului Europei și Uniunii Europene, inclusiv cele care vizează direcțiile generale de dezvoltare / prioritățile strategice generale ale acestor organisme.**
- **dezvoltarea și întărirea capacității și resurselor reprezentantului Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse în Comitetul Director European pentru Tineret, cu scopul dezvoltării cooperării dintre guvernele statelor membre, în domeniul tineretului, schimbului de bune practici și stabilirii și îndeplinirii de standarde, precum și cu scopul de a dezvolta și întreține relația cu Departamentul de Tineret al Consiliului Europei – pentru atragerea în România de sprijin prin expertiză de specialitate -, și cu Consiliul Consultativ pentru Tineret (având în vedere că rolul Comitetului este de a supraveghea programul Tineret pentru Democrație al Consiliului Europei, de a consilia Comitetul de Miniștri cu privire la problemele legate de tineret, de a dezvolta politici și standarde de tineret și de a garanta participarea tinerilor și accesul acestora la drepturi. Totodată, în ceea ce privește planurile de acțiune ale Consiliului Europei, Comitetul implementează orice aspecte legate de tineri și, nu în ultimul rând, se asigură că standardele de tineret ale Consiliului Europei sunt promovate prin acordarea Certificatului de Calitate pentru Centre de Tineret al Consiliului Europei. De asemenea Comitetul se întrunește în ședințe comune cu Consiliul Consultativ de Tineret în cadrul Consiliului Unit pentru Tineret - organul suprem de decizie care, într-un spirit de co-**

management, dezvoltă o poziție comună cu privire la prioritățile generale ale sectorului de tineret, obiectivele anuale/multianuale, principalele pachete bugetare și specificațiile bugetare necesare, în cadrul politic și bugetar stabilit de Comitetul de Miniștri. De asemenea, Consiliul Unit contribuie la integrarea eficientă a politicilor de tineret în programul de activități al Consiliului Europei).

- **întărirea relației și dezvoltarea comunicării dintre Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse și delegații României în Congresul Autorității Locale și Regionale din Europa** (având în vedere că acesta este un organism constituit prin rezoluția Consiliului de Miniștri, cu scopul de a reprezenta, pe de o parte, colectivitățile și, pe de altă parte, colectivitățile regionale).

CONSILIUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Str. Dr. Dimitrie D. Gerota, nr. 7 - 9,
Sector 2, 020111, București, România
Telefon: 0040 21.310.23.56, 0040 21.310.23.57
0040 21.316.31.34, 0040 21.316.31.33
Fax: 0040 21.316.31.31
ces@ces.ro
www.ces.ro